

**Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ Σ.Ε.Υ.Π
ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

**« ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ INTERNET ΑΠΟ
ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ »**

**ΕΡΕΥΝΕΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ:
ΑΝΤΩΝΗΣ Ν. ΣΚΑΡΒΕΛΑΚΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ - ΘΩΜΑΣ Γ. ΚΟΡΟΛΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΞΥΠΟΛΙΑΣ**

**ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΛΕΡΤΑ**

**Πτυχιακή εργασία για τη λήψη πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία απο το τμήμα
Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας του
Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (ΤΕΙ) Πάτρας.**

Μάϊος 2009

**Τ.Ε.Ι ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

**« ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ INTERNET ΑΠΟ
ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ »**

**ΑΝΤΩΝΗΣ Ν. ΣΚΑΡΒΕΛΑΚΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ - ΘΩΜΑΣ Γ. ΚΟΡΟΛΗΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΞΥΠΟΛΙΑΣ**

Μάϊος 2009

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ:

Υπογράφει

1.....

2.....

3.....

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ευχαριστίες		
Περίληψη πτυχιακής		
Εισαγωγή.....	Σελ	10
Ορισμοί όρων	Σελ	13
Βιβλιογραφική ανασκόπηση/Μελέτη.....	Σελ	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο Ιστορική αναδρομή.....	Σελ	19
1.1.Ιστορική Αναδρομή	Σελ	20
1.1.1 Η γέννηση του διαδικτύου	Σελ	20
1.1.2 Εξέλιξη του Διαδικτύου	Σελ	21
1.1.3 Arpanet: Ο πρόγονος του Διαδικτύου	Σελ	22
1.1.4 Η ανάπτυξη του Διαδικτύου	Σελ	24
1.1.5 Η ανάπτυξη του παγκόσμιου Ιστού	Σελ	26
1.1.6 Το Διαδίκτυο σήμερα	Σελ	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο Λειτουργίες & υπηρεσίες που προσφέρει το διαδίκτυο.....	Σελ	28
2.1 Οι υπηρεσίες που προσφέρει	Σελ	29
2.1.1 Οι κυριότερες υπηρεσίες του Internet.....	Σελ	29
2.1.2 Οι έξι πιο χρήσιμες υπηρεσίες	Σελ	30
2.2 Internet και Κοινωνική Εργασία	Σελ	36
2.2.1 Παρεχόμενες υπηρεσίες site Κοινωνικής Εργασίας	Σελ	36
2.2.2 Επιδίωξη του site	Σελ	36
2.2.3 Λειτουργία του site	Σελ	37
2.2.4 Το πρόγραμμα dating εκπαίδευση Α.Μ.Ε.Α για εργασία μέσω Internet.....	Σελ	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο Το Διαδίκτυο στην Ελλάδα.....	Σελ	41
3.1 Προφίλ χρηστών - ενδιαφέροντα ανά ηλικία	Σελ	42
3.1.1 Απασχόληση χρηστών Internet στην Ελλάδα	Σελ	42
3.1.2 Ενδιαφέροντα ανά ηλικίες	Σελ	42
3.1.3 Προφίλ νέων που χρησιμοποιούν το Internet Ελλάδα	Σελ	45
3.2 Στατιστικά στοιχεία χρήσεως του Internet	Σελ	47

3.2.1 Στατιστικά στοιχεία 2006 από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος.....	Σελ	47
3.3 Πληροφοριακό υλικό και Βιβλιοθήκες Internet	Σελ	51
3.3.1 Βιβλιοθήκες.....	Σελ	51
3.3.2 Αξιολόγηση διαθέσιμου πληροφοριακού υλικού	Σελ	52
3.3.3 Πληροφοριακό υλικό	Σελ	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο Προεκτάσεις & χρήσεις του Διαδικτύου.....	Σελ	55
4.1 Internet και Εκπαίδευση	Σελ	56
4.1.1 Πληροφοριακή Επικοινωνία	Σελ	57
4.1.2 Προσωπική επικοινωνία με τρίτους	Σελ	58
4.1.3 Προσωπική επικοινωνία με εξειδικευμένο εκπαιδευτή	Σελ	59
4.1.4 Βήματα προς μια παιδαγωγική αξιοποίηση του διαδικτύου	Σελ	60
4.2 Internet και Οικογένεια	Σελ	61
4.3 Επικοινωνία μέσω Internet	Σελ	61
4.4 Εργασία μέσω Internet – Τηλεεργασία	Σελ	62
4.5 Internet και Κοινωνία	Σελ	63
4.5.1 Οι Κοινωνικές μελέτες της Επιστήμης και της τεχνολογίας για το Internet	Σελ	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο Προβληματισμοί για την χρήση του διαδικτύου & Εθισμός στο διαδίκτυο.....	Σελ	71
5.1 Εγκυρότητα πληροφοριών	Σελ	72
5.2 Ηθικοί προβληματισμοί για την χρήση του Ιντερνέτ.....	Σελ	72
5.2.1 Διαχείριση πληροφορίας από την κεντρική εξουσία	Σελ	73
5.2.2 Internet και παρακολούθηση στο επαγγελματικό χώρο	Σελ	74
5.3 Internet και ιδιωτική πληροφορία	Σελ	75
5.4 Εθισμός στο Διαδίκτυο	Σελ	77
5.4.1 Προστασία παιδιών και νέων	Σελ	83
5.4.2 Η Μανία Καταχρήσεις του Internet έρχεται διαμέσου Κατάθλιψης	Σελ	86
5.4.3 Η Κατάχρηση του Internet φέρνει εθισμό.....	Σελ	87

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο Ερευνητικό Μέρος.....	Σελ	89
6.1 Μεθοδολογία της Έρευνας	Σελ	90
6.1.1 Μέθοδος ανάλυσης.....	Σελ	90
6.2 Ερευνητικές υποθέσεις	Σελ	91
6.3 Σημαντικότητα της Έρευνας.....	Σελ	92
6.3.1 Διεξαγωγή της Έρευνας	Σελ	93
6.3.2 Πληθυσμός Δείγμα	Σελ	93
6.3.3 Εργαλείο Έρευνας.....	Σελ	94
6.4 Στατιστική Ανάλυση.....	Σελ	97
6.4.1 Συγκρίσεις Αποτελεσμάτων	Σελ	110
6.5 Συμπεράσματα.....	Σελ	125
6.6 Προτάσεις – Εισηγήσεις.....	Σελ	128
Παράρτημα Α Χρήσιμες ιστοσελίδες.....	Σελ	137
Παράρτημα Β Ερωτηματολόγιο.....	Σελ	138
Παράρτημα Γ Βιβλιογραφία	Σελ	140

Ευχαριστούμε όσους μας βοήθησαν στην ολοκλήρωση αυτής της εργασίας και κυρίως τους μαθητές που συμμετείχαν και τους καθηγητές τους που μας αφιέρωσαν τον χρόνο τους.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ

Η πτυχιακή εργασία που κρατάτε στα χέρια σας, είναι αποτέλεσμα του έντονου προβληματισμού που μας προκάλεσε η έκρηξη που παρουσιάστηκε στην χώρα μας, αναφορικά στην χρήση του διαδικτύου, σε συνάρτηση με τις αρνητικές επιδράσεις που αυτό μπορεί να έχει, ιδιαιτέρως στις νεαρές ηλικίες χρηστών. Αυτόν ακριβώς τον προβληματισμό και το κατά πόσο όντως αποκρίνεται στην πραγματικότητα, θελήσαμε να ερευνήσουμε μέσω αυτού του συγγράμματος που κρατάτε στα χέρια σας.

Ο τρόπος για να μπορέσουμε να καταλήξουμε σε ασφαλή συμπεράσματα δεν θα μπορούσε να είναι άλλος από την επί τόπου εξέταση της κατάστασης στην οποία βρίσκονται οι έφηβοι κυρίως. Δυστυχώς δεν ήταν δυνατό να εξετάσουμε σε όλη την ελληνική επικράτεια, το ζήτημα αυτό. Αρκεστήκαμε λοιπόν να εξετάσουμε την υπάρχουσα κατάσταση στην περιοχή της Πάτρας. Για να μπορέσουμε να προσεγγίσουμε τους έφηβους της περιοχής μας, χωρίς να διακυβεύεται η ασφάλεια των συμπερασμάτων μας, επιλέξαμε να υποβάλλουμε ένα ικανοποιητικό δείγμα 140 εφήβων, από συνόλου 16962 που βρίσκονται στις σχολικές αίθουσες των γυμνασίων και λυκείων της Πάτρας(σύμφωνα με την Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης) σε ερωτηματολόγιο, το οποίο διαμορφώσαμε με κατάλληλο τρόπο. Οι χώροι που διεξήχθη η έρευνα, ήταν οι σχολικές αίθουσες, όπου η μεγαλύτερη πλειοψηφία των εφήβων βρίσκεται, εκτός από ελάχιστες και μεμονωμένες περιπτώσεις, τις οποίες δεν λάβαμε υπ' όψιν μας κατά την διεξαγωγή της έρευνας μας. Η επεξεργασία των δεδομένων που συλλέξαμε, έγινε με κατάλληλο για στατιστική επεξεργασία υπολογιστικό πρόγραμμα(SPSS 14.0).

Τα στοιχεία που συλλέξαμε ήταν ποικίλα και μας οδήγησαν στην εξαγωγή πολύ σημαντικών συμπερασμάτων. Ανάμεσα στα άλλα, σημαντική είναι η σαφής ένδειξη που λάβαμε, ότι ένα αξιοπρόσεχτο ποσοστό των μαθητών που εξετάστηκαν, της τάξης του 5%, φαίνεται να είναι εθισμένοι στην χρήση του διαδικτύου. Σημαντικότερη όμως είναι η τάση που παρατηρήσαμε σε πολύ μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος(19,3%), που αν και δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ότι ανήκει στην πιο πάνω κατηγορία εφήβων, παρ' όλα αυτά φαίνεται να βρίσκεται πολύ κοντά στον εθισμό. Τα αποτελέσματα που μας οδήγησαν σε αυτά τα συμπεράσματα, είναι αν μη τι άλλο ανησυχητικά και επιβάλλουν την άμεση λήψη μέτρων, τόσο για να απαγκιστρώσουμε τα ήδη εθισμένα παιδιά, όσο(και ακόμα πιο σημαντικό)και για να προλάβουμε τα υπόλοιπα από το να βιώσουν μια τέτοια κατάσταση.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το διαδίκτυο είναι η επανάσταση της εποχής μας, είναι το εργαλείο που μας ανοίγει τις πύλες στη γνώση, στην ενημέρωση, στην επιστήμη, στη ψυχαγωγία και μας οδηγεί σε κάθε γωνιά του πλανήτη. Είναι απαραίτητο σε κάθε επιστήμονα, επαγγελματία ακόμη και μαθητή. Η πλοήγηση στο διαδίκτυο έχει φανατικούς οπαδούς, όλο ένα περισσότερα σπιτικά διαθέτουν πια ηλεκτρονικό υπολογιστή και αρκετά έχουν σύνδεση με το διαδίκτυο. Αρκετοί γονείς δεν γνωρίζουν πώς να αντιδράσουν όταν διαπιστώνουν ότι, αντί να χρησιμοποιούν τα παιδιά τους το διαδίκτυο για τις εργασίες του σχολείου ή για έρευνες, αυτά στέλνουν μηνύματα στους φίλους τους, παίζουν παιχνίδια ή μιλούν σε αγνώστους στα δωμάτια συζητήσεων. Αυτό συμβαίνει γιατί είναι εύκολο να κρύψεις τι κάνεις στο διαδίκτυο και επειδή η εξάρτηση από το διαδίκτυο ακόμη δεν έχει ευρέως αναγνωριστεί. Τα παιδιά και οι νέοι εύκολα μπορεί να εγκλωβιστούν σε δικτυακές δραστηριότητες όπως τα παιχνίδια με πολλούς παίκτες, τα μηνύματα, η πορνογραφία, τα δωμάτια συζητήσεων κλπ.

Το σύγγραμμα που κρατάτε στα χέρια σας, όπως ήδη έχουμε αναφέρει, προέκυψε από την ανάγκη να εξεταστεί ποια είναι η πραγματική έκταση του προβλήματος του εθισμού των εφήβων, συγκεκριμένα στην περιοχή της Πάτρας. Βέβαια, πέραν αυτού, θελήσαμε να εξετάσουμε και κάποια άλλα επιμέρους ζητήματα, όπως η ύπαρξη διακρίσεων ανάμεσα στους εφήβους μας, η αντίληψη που έχουν οι έφηβοι για το θέμα του Ιντερνέτ και του εθισμού από αυτό, αλλά και για την χρήση του υπολογιστή γενικότερα, έχοντας πάντα ως γνώμονα το ισχύον κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον που ζούμε. Οδηγηθήκαμε σε αυτή την αναζήτηση, εξαιτίας της έκρηξης που φαίνεται να υπάρχει τα τελευταία χρόνια, στην χρήση του διαδικτύου, σε συνδυασμό με τα λιγοστά ή ανύπαρκτα μέτρα που έχουν ληφθεί για αντιμετώπιση τυχόν αρνητικών επιπτώσεων από την τόσο ανεξέλεγκτη χρήση του διαδικτύου. Για να μπορέσει όμως κανείς να κατανοήσει την ολότητα του ζητήματος, κρίθηκε απαραίτητο να παραθέσουμε κάποια επιπλέον στοιχεία, ώστε ο αναγνώστης αυτού του συγγράμματος, να μπορέσει να έχει μια σφαιρική εικόνα του όλου προβλήματος που διαπραγματεύεται αυτή η μελέτη. Τα πρώτα κεφάλαια της εργασίας αυτής, στοχεύουν στην κάλυψη αυτής της ανάγκης, ενώ το τελευταίο κεφάλαιο αφορά στην περιγραφή της έρευνας που εκτελέσαμε. Στην συνέχεια παραθέτουμε μια σύνοψη των περιεχομένων κάθε κεφαλαίου.

Το 1ο Κεφάλαιο αναφέρεται στην ιστορική διαδρομή του Ίντερνετ, από την αρχική του σύλληψη, μέχρι της μορφής που έχει αποκτήσει σήμερα, περιγράφοντας τα διάφορα στάδια που πέρασε μέχρι το σήμερα.

Το 2ο Κεφάλαιο περιλαμβάνει κάποιες από τις βασικές λειτουργίες που προσφέρει στους χρήστες, με σκοπό την ενημέρωση του αναγνώστη τόσο για το τι ακριβώς είναι το διαδίκτυο, όσο και ποιες οι χρήσεις που προσφέρει. Επίσης παρουσιάζει και στοιχεία των παρεχόμενων υπηρεσιών της Κοινωνικής Εργασίας στο Ίντερνετ .

Το 3ο Κεφάλαιο διατυπώνει την ισχύουσα κατάσταση σήμερα στην Ελλάδα, αναφορικά στην χρήση του διαδικτύου. Περιγράφονται επίσης κάποια επιπλέον στοιχεία, όπως τα ενδιαφέροντα που παρέχει το διαδίκτυο στους χρήστες ανά ηλικία, τα στατιστικά στοιχεία για την χρήση του διαδικτύου στην Ελλάδα, το προφίλ των νέων χρηστών καθώς και μια προσέγγιση του διατιθέμενου πληροφοριακού που διακινείται μέσω του διαδικτύου και πως αυτό μπορεί να αξιολογηθεί, για αποφυγή ανεπιθύμητων πληροφοριών.

Το 4ο Κεφάλαιο εξετάζει την θετική πλευρά του διαδικτύου. Αναφέρεται στην δυνατότητα που δίνει το Ίντερνέτ για παροχή εκπαίδευσης μέσω αυτού. Επίσης γίνεται λόγος για τις προοπτικές που ανοίγονται στην επικοινωνία τόσο σε επίπεδο πληροφορίας, όσο και σε επίπεδο επικοινωνίας με τρίτους ή με εξειδικευμένους εκπαιδευτές. Σημειώνει τα βήματα προς μια παιδαγωγική αξιοποίηση του διαδικτύου και περιγράφει τις σχέσεις μεταξύ Ίντερνέτ και οικογένειας. Επίσης γίνεται αναφορά στην δυνατότητα που παρέχεται – ιδίως σε άτομα που δεν έχουν άλλες εναλλακτικές επιλογές – για εργασία μέσω του Ίντερνετ. Πέραν αυτών γίνεται μια κοινωνική προσέγγιση του Ίντερνέτ και παρατίθενται σχετικές κοινωνικές μελέτες της επιστήμης και της τεχνολογίας για το Ίντερνέτ.

Το 5ο Κεφάλαιο εδώ, περιγράφεται τι είναι ο εθισμός στο διαδίκτυο και ποια τα κλινικά συμπτώματα αυτού. Επίσης αναφέρονται οι ηθικοί προβληματισμοί που σχετίζονται με την χρήση του Ίντερνετ και το τι ακριβώς ισχύει σήμερα στην Ελλάδα, αναφορικά με ζήτημα αυτό. Επιπλέον γίνεται μια προσέγγιση στο ζήτημα της προστασίας των παιδιών και των νέων καθώς και μια περιγραφή για τον τρόπο δράσης των διαφθορέων. Σε συνέχεια αυτού, γίνεται αναφορά στην ελληνική εταιρία καταγγελιών safeline που αφορά την προστασία παιδιών και νέων .

Το 6^ο Κεφάλαιο αφιερώνεται αποκλειστικά στην περιγραφή της έρευνας που διεξήγαμε. Περιγράφεται η Μεθοδολογία της Έρευνας, τα ερευνητικά ερωτήματα που χρησιμοποιήθηκαν καθώς και οι υποθέσεις που κάναμε κατά την διεξαγωγή της έρευνας. Στην συνέχεια παρατίθενται ο τρόπος με τον οποίο αυτή η έρευνα κατάφερε να υλοποιηθεί, ποιο ήταν το δείγμα και ποιος ο πληθυσμός μας, πως έγινε η στατιστική επεξεργασία. Στη συνέχεια παρατίθενται η στατιστική ανάλυση των συγκεντρωθέντων στοιχείων καθώς και η σύγκριση που εκτελέσαμε ανάμεσα σε ορισμένα από τα αποτελέσματα. Επίσης παρουσιάζονται τα συμπεράσματα που εξάγαμε βάσει των στοιχείων που επεξεργαστήκαμε, καθώς και οι εισηγήσεις στις οποίες μας οδήγησαν αυτά.

Το σύγγραμμα αυτό ολοκληρώνεται από τα παραρτήματά του, όπου αποτυπώνονται κάποιες χρήσιμες Ιστοσελίδες, για όσους επιθυμούν να βρουν επιπλέον πληροφορίες ή βοήθεια, το ερωτηματολόγιο που επιδόθηκε στο δείγμα μας προς συμπλήρωση και η χρησιμοποιούμενη βιβλιογραφία. Επιπλέον, για την καλύτερη κατανόηση, από τον αναγνώστη, κάποιων όρων που χρησιμοποιούνται κατά κόρο στο σύγγραμμα αυτό, παραθέτουμε στις επόμενες σελίδες τους σημαντικότερους από τους ορισμούς τους.

ΟΡΙΣΜΟΙ ΟΡΩΝ

Κοινωνική Εργασία

Η Εργασία των Κοινωνικών Λειτουργών, η εργασία που έχει το δικαίωμα να κάνει αυτός που υπηρετεί εναλλακτική θητεία αυτή της κανονικής στρατιωτικής θητείας . (Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Μπαμπινιώτης Γ. σελ. 916) .

Κοινωνικός Λειτουργός

Πρόσωπο με ειδική επιστημονική κατάρτιση και εκπαίδευση που ασχολείται επαγγελματικά με την άσκηση της Κοινωνικής Πρόνοιας .(Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Μπαμπινιώτης Γ. σελ. 916) .

Οικογένεια

Ομάδα ατόμων που συνδέονται μεταξύ τους με δεσμούς αίματος, γάμου, υιοθεσίας και διαμένουν κάτω από την ίδια στέγη, αποτελείται συνήθως από τον πατέρα την μητέρα και τα παιδιά . (Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Μπαμπινιώτης Γ. σελ. 1238) .

Έφηβος

Ο νέος που βρίσκεται στην περίοδο της εφηβείας . (Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Μπαμπινιώτης Γ. σελ. 702) .

Ηλεκτρονικός Υπολογιστής

Ηλεκτρονική συσκευή με την οποία χειρίζεται και επεξεργάζεται κανείς πληροφορίες και δεδομένα με υψηλή ταχύτητα και ακρίβεια, με βάση συγκεκριμένα προγράμματα τα οποία συνδέονται με άλλες συσκευές, λ.χ. οθόνη, εκτυπωτή, συμβατός – μη συμβατός, προσωπικός (PC) κεντρικός φορητός . (Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Μπαμπινιώτης Γ. σελ. 729) .

Διαδίκτυο

Παγκόσμιο δίκτυο μέσω του οποίου συνδέονται Υπολογιστές και δίκτυα υπολογιστών που είναι εγκαταστημένα σε Πανεπιστήμια, Βιβλιοθήκες, Επιχειρήσεις Ιδρύματα και Οργανισμούς και επιτυγχάνεται η μεταξύ τους επικοινωνία καθώς και η παροχή του χρήστη των διαφόρων υπηρεσιών, π.χ. ηλεκτρονικό ταχυδρομείο το (Internet) . (Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Μπαμπινιώτης Γ. σελ. 486) .

Χρήστης Η/Υ

Το πρόσωπο που χρησιμοποιεί κάτι : Συσκευής μηχανήματος / η δικτύων πληροφορικής .

Όνομα χρήστη – User name

Το όνομα που χρησιμοποιεί ένας χρήστης υπολογιστικού συστήματος για να συνδεθεί σε ένα σύστημα . (Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Μπαμπινιώτης Γ. σελ. 1964) .

Εθισμός

Το να συνηθίζει κάποιος απόκτηση συνήθειας, η προοδευτική εξοικείωση κα έλλειψη αντιδράσεως του οργανισμού σε διάφορες τοξικές ουσίες λόγω συχνής λήψεώς έτσι ώστε να απαιτείται διαρκώς μεγαλύτερη ποσότητα των ουσιών αυτών . (Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Μπαμπινιώτης Γ. σελ. 556) .

Εξαρτημένος

Αυτός που βρίσκεται σε εξάρτηση από κάποιον /κάτι . (Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Μπαμπινιώτης Γ. σελ. 630) .

Κατάχρηση

Η υπερβολική χρήση η χρήση που ξεπερνά το φυσιολογικό η νόμιμο όριο.(Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Μπαμπινιώτης Γ. σελ. 869)

Κατάθλιψη

Παθολογική κατάσταση που εκδηλώνεται με αισθήματα βαθειά απογοήτευσης και απαισιοδοξίας για την Ζώη, υποτίμηση της προσωπικής αξίας του πάσχοντος και μειώσει των δραστηριοτήτων του: ελαφρά /νευρωτική /παροδική /ψυχωτική . (Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Μπαμπινιώτης Γ. σελ. 852) .

Μανία

Οξεία διαταραχή των ψυχικών λειτουργιών του ατόμου που εκδηλώνεται με υπερβολική ζωτικότητα έξαρση της φαντασίας, ακατάσχετη ροή λογού και αποχαλίνωση των ενστίκτων . Υπερβολική εμμονή σε κάτι η ζήλος για κάτι παθολογική έξη : παρακολουθεί ποδόσφαιρο μετά μανίας – είναι συνδεδεμένος στο Internet μετά μανίας . (Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Μπαμπινιώτης Γ. σελ. 1044) .

Web site

Μια δικτυακή τοποθεσία . Ένα web site περιλαμβάνει εκτός από την αρχική σελίδα, πρόσθετες σελίδες Web, καθώς και άλλα στοιχεία όπως εικόνες, video, ήχο και πρέπει να χαρακτηρίζεται από μια διεύθυνση (URL η Domain Name).

<http://www.interedkids.gr/content/view/45/53/>

Online

Ηλεκτρονική σύνδεση με άλλους υπολογιστές .

<http://www.interedkids.gr/content/view/45/53/>

Chat

Συνδιάλεξη σε πραγματικό χρόνο μέσω υπολογιστή. Όταν κάποιος πληκτρολογήσει μια γραμμή κειμένου και μετά πατήσει το πλήκτρο Enter, οι λέξεις που εμφανίζονται στις οθόνες όλων των που συμμετέχουν επίσης, οι οποίοι μπορούν να απαντήσουν ανάλογα . Οι περισσότερες ηλεκτρονικές υπηρεσίες άμεσης επικοινωνίας υποστηρίζουν συνομιλία στο Διαδίκτυο .

Chat room (δωμάτιο συζητήσεων) : Ο ανεπίσημος όρος για το κανάλι επικοινωνίας δεδομένων που συνδέει υπολογιστές επιτρέποντας σε χρήστες να συνομιλούν στέλνοντας μηνύματα κειμένου σε πραγματικό χρόνο.

<http://www.e-crime.gr/Dictionary.htm>

Firewall

Το Firewall είναι ένα λογισμικό ή μια συσκευή που προστατεύει τους πόρους του δικτύου από τους χρήστες άλλων δικτύων .

<http://www.e-crime.gr/Dictionary.htm>

Internet Café

Είδος επιχείρησης προσφοράς διαδικτύου (Υπ. Απόφαση 1107414/1491/ 2003- καθορισμός όρων, των προϋποθέσεων, της διαδικασίας και των δικαιολογητικών για την χορήγηση αδειών λειτουργίας επιχειρήσεων προσφοράς υπηρεσιών διαδικτύου, του οργάνου για την αφαίρεση της άδειας λειτουργίας επιχειρήσεων προσφοράς υπηρεσιών διαδικτύου, του οργάνου για την αφαίρεση της άδειας λειτουργίας της επιχείρησης και λοιπών διαδικαστικών θεμάτων για την εφαρμογή των διατάξεων του . Ν3037/2002) .

Microsoft

Λειτουργικό Σύστημα του Η/Υ . (Λεξικό, Jouce M.Hawlcins, Allen Robert 1991. The oxford encyclopedic English Dictionary) .

Βιβλιογραφική Ανασκόπηση Μελέτη

Βιβλιογραφική ανασκόπηση είναι η εκτεταμένη ολοκληρωμένη και συστηματική εξέταση άρθρων και βιβλίων που είναι σχετικά με το πρόβλημα μελέτης του ερευνητή .Γίνεται συνήθως σε δυο φάσεις .Στην πρώτη φάση ο ερευνητής εντοπίζει τον μεγαλύτερο δυνατό αριθμό σχετικών με την μελέτη άρθρων και βιβλίων .Στην δεύτερη περίπτωση αναθεωρεί κριτικά εκείνες της δημοσιεύσεις που είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την μελέτη .

Αποτελεί βασικό μέρος κάθε ερευνητικής μελέτης για πολλούς λόγους ο ερευνητής σχηματίζει γνώμη για την έκταση εξέλιξης στην θεωρία και έρευνα στον χώρο ενδιαφέροντος του και βοηθιέται στην διατύπωση και απλοποίηση του ερευνητικού προβλήματος . Μπορεί να βρει έννοιες και μεταβλητές που είδη καθιερώθηκαν στην βιβλιογραφία και στοιχεία έρευνας που χρησιμοποιήθηκαν από άλλους ερευνητές που μπορούν να αποδειχθούν χρήσιμα για την δική του έρευνα .

Μπορεί να ανακαλύψει τι είναι γνωστό και τι παραμένει να μαθευτεί στον χώρο της μελέτης του καθώς επίσης και να αναγνωρίσει μια μελέτη που μπορεί να επαναληφθεί η της οποίας τα ευρήματα μπορούν να συγκριθούν η να αντιπαραβληθούν με εκείνα της δικής του έρευνας .Συνειδητοποιεί της δυσκολίες που συνάντησαν άλλοι ερευνητές ώστε ο ίδιος να κερδίσει χρόνο και χρήμα να αποφύγει λάθη και αναγνωρίσει ηθικά προβλήματα με τα οποία είναι πιθανόν να έρθει αντιμέτωπος .

Μπορεί να βρει μια ερευνητική έκθεση που είναι τόσο καλά δομημένη και εύκολη στην ανάγνωση ώστε να την χρησιμοποιήσει ως οδηγό στην γραφή της δικιάς του έκθεσης .Με λίγα λόγια οι ερευνητές γενικά ωφελούνται παρά πολύ από την μελέτη της υφισταμένης προηγούμενης έρευνας προτού εμπλακούν σε μια νέα επιστημονική προσπάθεια .

Ένας κοινός τρόπος για να αρχίσει ο ερευνητής την βιβλιογραφική ανασκόπηση είναι η αναζήτηση μέσω H/Y . Να ψάξει στα κατάλληλα ευρετήρια και σε περιλήψεις Κοινωνιολογικού ενδιαφέροντος εργασιών με βάση την φύση της ερώτησης .Μια εξαντλητική αναζήτηση πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον τα πέντε τελευταία χρόνια .Ο στόχος αυτού του βήματος της βιβλιογραφικής ανασκόπησης είναι να τοποθετήσει την ερευνητική ερώτηση μέσα στην πλοκή υπάρχουσας γνώσης .

Τέλος η πραγματική εργασία της βιβλιογραφικής ανασκόπησης είναι η κράτηση σημειώσεων .Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας δεν απαιτεί την εύρεση πολλών πληροφοριών αλλά και την κριτική κάθε κομματιού που διαβάζεται . Τα ερευνητικά άρθρα ελέγχονται για την εγκυρότητα και ορθότητα τους . Αν μια μελέτη έχει μέγεθος δείγματος πέντε ατόμων και παρά ταύτα κάνει γενικεύσεις σε ένα ευρύτερο πληθυσμό ο αναγνώστης πρέπει να την δει με επιφυλακτικότητα . Στην σύνταξη της βιβλιογραφικής ανασκόπησης ο ερευνητής αναφέρει τα σοβαρά μειονεκτήματα και της παραλείψει ορισμένων ερευνών που επηρέασαν την απόφαση του να επαναλάβει την έρευνα .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Ιστορική αναδρομή

1.1 Ιστορική αναδρομή

1.1.1 Η γέννηση του διαδικτύου

Το ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ είναι πάνω από όλα η εφαρμογή μιας απλής και μεγαλοφυούς ιδέας: της σύνδεσης, χάρη σε μια κοινή νόρμα, όλων των ηλεκτρονικών υπολογιστών και όλων των τηλεπικοινωνιακών δικτύων (Queau, 1996: 21). Στο πλαίσιο αυτό, το Διαδίκτυο μπορεί να οριστεί ως μεγαλύτερο δίκτυο υπολογιστών και επιμέρους δικτύων υπολογιστών συνδεδεμένων μεταξύ τους μέσω ενός κοινού πρωτοκόλλου μεταφοράς δεδομένων, ενός συνόλου δηλαδή κανόνων για την ανταλλαγή μηνυμάτων το οποίο λειτουργεί ως «γέφυρα επικοινωνίας».

Το Διαδίκτυο αναπτύχθηκε με μεγάλη ταχύτητα και μέσα σε λίγα κατέλαβε σημαντική θέση στην καθημερινότητα εκατομμυρίων ανθρώπων στις χώρες του δυτικού κυρίως κόσμου. Καμία άλλη τεχνολογία – εκτός πιθανώς από το κινητό τηλέφωνο – δεν γνώρισε τέτοια ανάπτυξη και τόσες εφαρμογές μέσα σε τόσο χρονικό διάστημα. Καθώς το Διαδίκτυο άρχισε να μεγαλώνει και να επεκτείνεται, με τον ίδιο τρόπο και ρυθμό με αυτών της πρώτης ύλης η όποια εκτοξεύθηκε στο άπειρο μετά την περίφημη έκρηξη που δημιουργούσε το σύμπαν, πολλοί έφθασαν στο σημείο να υποστηρίζουν ότι η ανθρωπότητα εξήσε ένα <<ψηφιακό big bang>>. Ο πατέρας του παγκοσμίου ιστού Tim Berners- Lee (Schwartz, 1977) θεωρεί ότι σύντομα η παρουσία του Διαδικτύου στη ζωή των ανθρώπων θα είναι ανάλογη με αυτή της τηλεόρασης.

Όπως όλα τα δίκτυα, το Διαδίκτυο αποτελείται από τρίπτυχο: υλικό (υπολογιστές, τερματικά, κάρτες διασύνδεσης στο δίκτυο, καλώδια κ.λπ.), λογισμικό (εφαρμογές και προγράμματα), άνθρωπος, τρία συστατικά τα οποία βρίσκονται στη βάση κάθε ερωτήματος σχετικά με την τηλεματική (Dufour Γ, 2000). Όσον αφορά τον παράγοντα άνθρωπο, το Διαδίκτυο καλύπτει τρεις κατηγορίες ατόμων: τους διαχειριστές, τους παραγωγούς υπηρεσιών και τους πελάτες/χρήστες, οι οποίοι επωφελούνται από τις υπηρεσίες και τα προγράμματα του. Τα όρια μεταξύ των κατηγοριών αυτών δεν είναι τόσο ξεκάθαρα, αφού ένα άτομο μπορεί να ανήκει και στις τρεις κατηγορίες. Ο ακριβής αριθμός των πελατών/χρηστών είναι αδύνατον να εκτιμηθεί, καθώς μπορεί να μετρηθούν οι μόνιμα συνδεδεμένοι υπολογιστές, αλλά όχι οι συνδέσεις στο Διαδίκτυο από προσωπικούς υπολογιστές ή ακόμη και ο αριθμός των χρηστών οι οποίοι έχουν πρόσβαση από κάθε προσωπικό

υπολογιστή. Ο νοητικός χώρος όπου συγκλίνουν το υλικό του δικτύου, το λογισμικό και οι χρήστες συνιστά τον Κυβερνοχώρο, μια διαρκώς εξελισσόμενη κουλτούρα διαμορφωμένη από ανθρώπους, μηχανές και ιστορίες καθημερινής ζωής (Gauntlett, 2000 Bell, 2001). Το συνθετικό «κυβερνο-» παραπέμπει όμως και σε έναν ελεγχόμενο επικοινωνιακό χώρο, σύμφωνα με τη θεωρία της Κυβερνητικής (Κούρτη 2003)

1.1.2. Η εξέλιξη του Διαδικτύου: από το ARPAnet στις λεωφόρους της πληροφόρησης

Η ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ της ιστορίας του Διαδικτύου συναντά δυσκολίες, δεδομένου ότι υπάρχουν διάφορες εκδοχές σχετικά με την ανάπτυξη του οι οποίες δεν συμπίπτουν πάντα και η εξέλιξη του δεν ακολουθεί γραμμική πορεία. Πολλές από τις νεότερες εξελίξεις δεν σχετίζονται με προηγούμενες, καθώς συχνά κινούνται σε παράλληλους δρόμους, ενώ κάποιες άλλες οφείλονται απλώς στην τύχη ή είναι αποτέλεσμα απροσδόκητων χρήσεων της τεχνολογίας (Ρανλίκ στο Σκαρπέλος, 1999: 23). Η κυρίαρχη εκδοχή της ιστορίας του Διαδικτύου, την οποία και θα παρουσιάσουμε στη συνέχεια, είναι η αμερικανική. Η επικράτηση αυτής της εκδοχής οφείλεται σε λόγους οι οποίοι συνδέονται άρρηκτα με την πολιτική, οικονομική, στρατιωτική και διπλωματική ιστορία της μεταπολεμικής περιόδου (Σκαρπέλος, 1999: 31). Σύμφωνα με αυτή την εκδοχή, το Διαδικτύου ως έννοια γεννήθηκε στο πλαίσιο του Ψυχρού Πολέμου, και συγκεκριμένα στην προσπάθεια της κυβέρνησης των ΗΠΑ να καταστήσει δυνατή την επικοινωνία ανάμεσα στις διάφορες τράπεζες δεδομένων της χώρας σε ένα εθνικό δίκτυο υψηλής ταχύτητας και ασφάλειας.

Μετά την επιτυχή εκτόξευση του πρώτου σοβιετικού δορυφόρου «Σπούτνικ», το 1957, το Υπουργείο Άμυνας των ΗΠΑ αποφάσισε να δημιουργήσει τη Διεύθυνση ARPA (Advanced Research Project Agency) ως βραχίονα του Πενταγώνου. Κύρια αποστολή της ARPA ήταν η χρηματοδότηση εφαρμοσμένων ερευνών πανεπιστημίων και εταιρειών με στόχο τη δημιουργία τεχνολογίας ικανής να χρησιμοποιηθεί για στρατιωτικούς σκοπούς. Παρότι αρχικά επρόκειτο για ένα στρατιωτικό δίκτυο επικοινωνίας, το Διαδίκτυο αναπτύχθηκε γρήγορα εντός της ακαδημαϊκής κοινότητας και κατέληξε σήμερα να υποστηρίζει κάθε λογής ανθρώπινη δραστηριότητα.. Συνοπτικά, στην ιστορία του Διαδικτύου διακρίνουμε τρεις φάσεις, οι οποίες αφορούν αντίστοιχα τη δημιουργία του ARPAnet προγόνου του Διαδικτύου, την ανάπτυξη του Διαδικτύου και των βασικών του λειτουργιών και τέλος την εμφάνιση του Παγκόσμιου Ιστού, την υπηρεσία η οποία ουσιαστικά εισήγαγε το Διαδίκτυο στην καθημερινή ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων σε όλο τον κόσμο. Και στις τρεις αυτές περιόδους, όπως θα δούμε παρακάτω, το Διαδίκτυο αντιπροσώπευε για τους

δημιουργούς/εμνευστε'ς του το όραμα της παγκόσμιας επικοινωνίας. (Κούρτη, 2003)

1.1.3. ARPAnet: ο πρόγονος του Διαδικτύου

Στις αρχές της δεκαετίας του 1960, η Αμερικανική Στρατιωτική Αεροπορία ανέθεσε στη στρατιωτική εταιρεία RAND (Research and Development Corporation) την ανάπτυξη ενός δικτύου επικοινωνίας το οποίο θα μπορούσε να προστατέψει τα επικοινωνιακά συστήματα του αμερικανικού στρατού ακόμη και από μια πυρηνική επίθεση των Σοβιετικών. Ο Paul Baran, ένας από τους επιστήμονες στους οποίους είχε ανατεθεί η επίλυση αυτού του προβλήματος στη RAND, πρότεινε ένα σύστημα επικοινωνίας η δομή του οποίου θα προσφερόταν, όπως υποστήριζε, και για μη στρατιωτικούς σκοπούς. «Είναι πλέον καιρός να αρχίσουμε να σκεφτόμαστε μια νέα τεχνολογία η οποία να αφορά μια νέα και πιθανόν ανύπαρκτη μορφή δημόσιας επικοινωνίας», σημείωνε ο BARAN ήδη από το 1962 (στο Hauben & Hauben, 1996). Στο σύστημα αυτό η επικοινωνία μεταξύ δύο σημείων δεν θα ήταν γραμμική αλλά θα έμοιαζε περισσότερο με έναν ιστό, ένα δίκτυο όπου κάθε κόμβος (ένας υπολογιστής) θα συνδεόταν με πολλούς άλλους κόμβους έτσι ώστε να υπάρχουν πολλοί δυνατοί τρόποι επικοινωνίας μεταξύ των δύο σημείων. Βασική ιδέα αυτού του τρόπου επικοινωνίας ήταν η μέθοδος της «διαμεταγωγής πακέτων» (packet switching).

Στο πλαίσιο αυτής της μεθόδου, τα ψηφιακά δεδομένα τα οποία πηγαίνουν από τον έναν υπολογιστή στον άλλον κόβονται σε πακέτα. Τα πακέτα, τα οποία φεύγουν από τον υπολογιστή, ακολουθούν (μέσω τηλεφωνικής σύνδεσης) διαφορετικές πορείες ώσπου να φτάσουν στον προορισμό τους, και όταν τελικά φτάνουν συναρμολογούνται ξανά στη σωστή τους σειρά. Στο σύστημα αυτό δεν υπάρχουν ούτε κεντρικός έλεγχος ούτε σημεία ελέγχου. Σε περίπτωση επίθεσης σε κάποιο σημείο του συστήματος, όλα τα υπόλοιπα σημεία είναι ικανά να επανακτήσουν επαφή. Κατά συνέπεια, η καταστροφή μέρους του συστήματος δεν μπορεί να καταστρέψει το σύνολο και τα αποτελέσματα μιας πιθανής επίθεσης ελαχιστοποιούνται. Η έρευνα κατέληξε στη δημιουργία του ARPAnet, προγόνου του Διαδικτύου, ενός ευφυούς πρωτοκόλλου επικοινωνιών, το οποίο λειτούργησε για πρώτη φορά το 1969 στο Πανεπιστήμιο Καλιφόρνια του Λος Άντζελες (UCLA). Παρά το γεγονός ότι το ARPAnet σχεδιάστηκε για στρατιωτικούς σκοπούς, αποφασίστηκε ότι η τεχνολογία αυτού του δικτύου θα χρησιμοποιούνταν επίσης για να προωθήσει νέες μορφές επικοινωνίας για ανταλλαγή πληροφοριών και ιδεών μεταξύ των πανεπιστημίων.

Οι πρώτες περιγραφές των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων, οι οποίες θα μπορούσαν να αναπτυχθούν μέσω δικτύου υπολογιστών, έγιναν από τον ψυχολόγο Licklider το 1962, έναν από τους πρώτους ερευνητές του ARPA, ο οποίος προωθούσε μάλιστα την έννοια του

«Γαλακτικού Δικτύου» (Galactic Network). Ο Licklider οραματιζόταν ένα παγκόσμιο σύνολο συνδεδεμένων υπολογιστών μέσω του οποίου ο καθένας θα μπορούσε να έχει γρήγορη πρόσβαση σε δεδομένα και προγράμματα από οποιονδήποτε δικτυακό τόπο (Leiner et al., 2003). Λίγο αργότερα, ο Licklider μαζί με τον Taylor σε άρθρο τους με τον τίτλο «Ο υπολογιστής ως μηχανήμα επικοινωνίας» (1968), ανέπτυξαν τις απόψεις τους για την ανθρώπινη επικοινωνία μέσω δικτύου υπολογιστών και τον τρόπο με τον οποίο οι υπολογιστές μπορούν να συμβάλουν στις ανθρώπινες αλληλεπιδράσεις. Οι συγγραφείς διαφοροποίησαν την επικοινωνία από την αποστολή και λήψη πληροφορίας, όρισαν την επικοινωνία ως μια δημιουργική διαδικασία και υποστήριξαν ότι «σε λίγα χρόνια οι άνθρωποι θα είναι ικανοί να επικοινωνούν πιο αποτελεσματικά μέσω μιας μηχανής παρά πρόσωπο με πρόσωπο... όταν ο νους των ανθρώπων αλληλεπιδρά, νέες ιδέες αναδύονται» (στο, Hauben & Hauben, 1996). Εστιάζοντας την προσοχή τους στις δημιουργικές πλευρές της ανθρώπινης επικοινωνίας, διατύπωσαν συγκεκριμένες προτάσεις για την αποτελεσματική συμβολή των υπολογιστών στην επικοινωνία. Οι προτάσεις τους αφορούσαν το χρόνο απάντησης (ο χρόνος απάντησης σε ένα μήνυμα πρέπει να είναι μικρής διάρκειας για να μπορεί να διεξαχθεί η «συζήτηση» μέσω υπολογιστή πιο αυθόρμητα και πιο εύκολα), το ρόλο των μεγάλων δικτύων (τα μεγαλύτερα δίκτυα πρέπει να δημιουργηθούν από τα μικρότερα για ταχύτερη επικοινωνία) και τη δημιουργία ανθρώπινων κοινοτήτων (εντός του Δικτύου πρέπει να δημιουργηθούν κοινότητες με βάση τα κοινά ενδιαφέροντα των χρηστών).

Στο τέλος του 1969 το ARPAnet συνέδεε τέσσερα πανεπιστημιακά ιδρύματα: το Staford (Staford Research Institute), το Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια Santa Babara, το Πανεπιστήμιο της Γιούτα και το Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια Los Angeles (UCLA), Ακαδημαϊκά ιδρύματα από όλο τον κόσμο ενσωματώθηκαν στο πρόγραμμα, το οποίο για την επέκταση του βασίστηκε σε ομοσπονδιακούς πόρους, ενώ όσα πανεπιστήμια δεν έγιναν δεκτά να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα άρχισαν να προβληματίζονται ή και να προβαίνουν στη δημιουργία εναλλακτικών δικτύων ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν στον ανταγωνισμό. Πολύ σύντομα άρχισε να διαγράφεται η αναγκαιότητα ενός πρωτοκόλλου ικανού να επιτρέψει τη διασύνδεση όχι μόνο όλων των δικτύων της εποχής, αλλά και των δικτύων τα οποία επρόκειτο να δημιουργηθούν. Ο Vincent Cerf και ο Robert Kahn, δημιουργοί του όρου "Διαδίκτυο", ανέλαβαν τη δημιουργία αυτού του πρωτοκόλλου, ενός νέου μοντέλου επικοινωνίας μεταξύ των υπολογιστών, το οποίο ονομάστηκε TCP/IP (Transmission Control Protocol / Internet Protocol) επικοινωνία βάσει αυτών των πρωτοκόλλων ακολουθεί τη λογική της διαμεταγωγής πακέτων και συνεπώς

υπαγορεύει ότι η μεταφορά δεδομένων (εικόνες, λέξεις, κείμενα κ.λπ.) γίνεται τμηματικά μέσα από τις τηλεφωνικές γραμμές και τους διάφορους υπολογιστές μέχρι να καταλήξουν στον υπολογιστή των χρηστών. Τα δεδομένα τεμαχίζονται σε μικρότερα κομμάτια, αριθμούνται και δίνεται η διεύθυνση του υπολογιστή για τον οποίο προορίζονται. Ο υπολογιστής προορισμού θα συναρμολογήσει τα δεδομένα μόλις τα λάβει. Τα πακέτα δεν ακολουθούν συγκεκριμένο δρομολόγιο, ούτε έχει σημασία με ποια σειρά στέλνονται στον τελικό προορισμό. Το TCP (πρωτόκολλο ελέγχου μετάδοσης) ελέγχει και χειρίζεται τη ροή των πακέτων ώστε τα τμήματα να φτάνουν χωρίς λάθη, ενώ το IP (πρωτόκολλο Ιντερνετ) αναλαμβάνει τη μεταφορά τους από το ένα σημείο της διαδρομής στο άλλο. Ένας υπολογιστής είναι συνδεδεμένος στο Διαδίκτυο μόνο όταν «τρέχει» το πρωτόκολλο TCP/IP, έχει μια μοναδική TCP/IP διεύθυνση η οποία τον ξεχωρίζει από τα εκατομμύρια των άλλων υπολογιστών και μπορεί να στείλει IP πακέτα σε όλες τις μηχανές στο Διαδίκτυο. Έτσι, στο πλαίσιο της επικοινωνίας μεταξύ υπολογιστών ανακαλύπτεται η ιδέα του οικονομικού κώδικα, μια ιδέα την οποία, ουσιαστικά, είχε ήδη προετοιμάσει το παγκόσμιο τηλεφωνικό δίκτυο. (Κούρτη, 2003)

1.1.4. Η ανάπτυξη του Διαδικτύου

Καθ' όλη τη δεκαετία του 1970 παρατηρείται μια σειρά βελτιώσεων τόσο σε επίπεδο μηχανικού εξοπλισμού όσο και σε επίπεδο λογισμικού, οι οποίες αφορούν κυρίως την επικοινωνιακή διάσταση του Διαδικτύου όπως τη γνωρίζουμε σήμερα. Μεταξύ 1972 και 1974 καθορίστηκαν τα πρότυπα λειτουργίας πρωτοκόλλων Διαδικτύου όπως τα Telnet (για τη σύνδεση εξ αποστάσεως), το (File Transfer Protocol), (για τη μεταφορά αρχείων μέσω του Διαδικτύου) και το SMTP (Simple Mail Transfer Protocol , για τον καθορισμό του πρότυπου λειτουργίας του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου). Την ίδια εποχή άρχισε και η λειτουργία του πρώτου Συστήματος Πίνακα Ανακοινώσεων (BBS- Bulletin Board System), το οποίο προσφέρει υπηρεσίες μηνυμάτων, μεταβίβασης αρχείων και συζήτησης.

Καθώς το ARPAnet απλωνόταν, άρχισαν να αναπτύσσονται και άλλα δίκτυα, όπως για παράδειγμα το Usenet , το Csnet το Bitnet, το Fidonet. Ειδικά για το Usenet πρέπει να υπογραμμιστεί ότι πρόκειται για μια υπηρεσία ηλεκτρονικών διασκέψεων η οποία χρησιμοποιεί το δίκτυο ως μέσο υποστήριξης. Το Usenet είναι γνωστό και ως « ARPANET, του φτωχού» (Hauben & Hauben, 1996). Σε αντίθεση με το ARPAnet, στο οποίο η είσοδος ήταν περιορισμένη, το Usenet ήταν στη διάθεση οποιουδήποτε είχε την κατάλληλη

τεχνολογία πρόσβασης. Στόχος του Usetnet ήταν η ανταλλαγή πληροφοριών, ιδεών, εμπειριών και απόψεων πάνω σε όλα τα θέματα, καταργώντας τα γεωγραφικά, χρονικά και ιεραρχικά όρια. Ορισμένοι το χαρακτηρίζουν ως «παγκόσμιας εμβέλειας σύστημα συζήτησης» και το θεωρούν πρόγονο των εικονικών κοινοτήτων και της κουλτούρας του Κυβερνοχώρου. Η δημοτικότητα και η ανάπτυξη του Usetnet ξεπέρασε κάθε προσδοκία, καθώς το 1982 είχε πάνω από 50 νέα θέματα συζήτησης καθημερινά σε 400 δικτυακούς τόπους, ενώ το 1988 είχε περίπου 1.800 θέματα συζήτησης ημερησίως σε 11.000 δικτυακούς τόπους (Hauben & Hauben, 1996).

Στις αρχές του 1980, το CSNET και το ARPAnet συνδέθηκαν το ένα με το άλλο στη βάση του κοινού πρωτοκόλλου TCP/IP. Αυτό είναι και η πραγματική αρχή του δικτύου των δικτύων ή απλά Διαδικτύου, θεμελιώδης αρχή του οποίου είναι η «ανοιχτή αρχιτεκτονική», η δυνατότητα δηλαδή που έχει κάθε δίκτυο, το οποίο έχει αναπτυχθεί αυτόνομα ανάλογα με τις ανάγκες και το περιβάλλον του, να επικοινωνεί με κάθε άλλο δίκτυο (Σκαρπέλος, 1999).

Το 1983, το ARPAnet, λόγω πρακτικών προβλημάτων, διαχωρίστηκε σε δύο άλλα δίκτυα: στο MILNET, το οποίο χρησιμοποιούσαν οι στρατιωτικοί, και στο ARPAnet., το οποίο χρησιμοποιούσαν οι ακαδημαϊκοί. Ωστόσο, τα δύο δίκτυα εξακολουθούσαν να συνδέονται μεταξύ τους. Το 1989 το MILNET διαχωρίστηκε πλήρως από το ARPAnet και το Διαδίκτυο τέθηκε υπό την επίβλεψη του Εθνικού Ιδρύματος Επιστημών (NSF) των ΗΠΑ. Επειδή το NSF διαπίστωσε ότι το δίκτυο ήταν πολύ αργό δημιούργησε το NSFNET. Από το 1987, το Διαδίκτυο περιορίστηκε στο NSFNET και το NSFNET έπαψε σταδιακά να υφίσταται ως όνομα. Το NSF άρχισε σταδιακά να παραχωρεί τμήματα του Διαδικτύου σε ιδιότητες και από το 1995 σταμάτησε τη διαχείριση του. Από τότε ξεκίνησε μια κούρσα εμπορικής εκμετάλλευσης του Διαδικτύου, η οποία, όπως φαίνεται, θα διαρκέσει αρκετά χρόνια. Σήμερα πλέον το Διαδίκτυο δεν διοικείται από κανένα πρόσωπο ή οργανισμό. Υπάρχουν όμως κάποιες αναγνωρισμένες «λέσχες» οι οποίες καθορίζουν τις παραμέτρους και τα πρότυπα λειτουργίας του (όπως ονοματολογία, αρχιτεκτονική, διευθύνσεις κ.λπ.) και λαμβάνουν καθοριστικές αποφάσεις για τη λειτουργία και την εξέλιξη του (Κούρτη, 2003)

1.1.5. Η ανάπτυξη του Παγκόσμιου Ιστού

Το 1989, στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Πυρηνικής Ενεργείας (CERN) τέθηκαν οι βάσεις για την δημιουργία του Παγκόσμιου Ιστού (World Wide Web ή W3) από τον Tim Berners-Lee, τον Robert Caillian και την ομάδα τους. Ο Παγκόσμιος Ιστός βοήθησε το Διαδίκτυο να βγει έξω από τον ακαδημαϊκό χώρο και να μετατραπεί σε λαϊκό φαινόμενο. Στο CERN δημιουργήθηκε το λεξιλόγιο του Παγκόσμιου Ιστού, «το υπερκείμενο» αλλά χρειάστηκε να περιμένουμε μέχρι το 1993 την εμφάνιση του πρώτου πλοηγού Mosaic του NCSA, το οποίο μετέφρασε αυτό το λεξιλόγιο κατά τρόπο κατανοητό στον απλό χρήστη.

Στην καρδιά του Παγκόσμιου Ιστού βρίσκεται το HTML (Hypertext Markup Language- Γλώσσα Μορφοποίησης Κειμένου), μια απλή γλώσσα υπολογιστών που κάνει δυνατή την παρουσίαση του περιεχομένου μιας σελίδας σε μορφή υπερκειμένου. Το υπερκείμενο είναι ένα μη γραμμικό κείμενο το οποίο περιέχει συνδέσμους (link) για την άμεση διασύνδεση κειμένων, γραφικών, ήχων και φωτογραφιών στις ιστοσελίδες. Το υπερκείμενο άλλαξε θεαματικά την όψη της οθόνης των υπολογιστών. Ο χρήστης κάνοντας κλικ με το δείκτη του «ποντικιού» πάνω σε ένα σύνδεσμο της οθόνης, μια ενεργή δηλαδή περιοχή της οθόνης (η οποία μπορεί να είναι λέξεις, εικόνες, γραφικά κ.λπ.), μπορεί να μετακινηθεί σε μια άλλη ιστοσελίδα με σχετικό θέμα. Ακόμη πιο κεντρικό στον Παγκόσμιο Ιστό είναι το HTTP (Hyper Text Transfer Protocol- Πρωτόκολλο Μεταφοράς Υπερκειμένου), το πρωτόκολλο που χρησιμοποιούν οι υπολογιστές για τη μεταφορά πληροφοριών στο Διαδίκτυο, ώστε οι πληροφορίες αυτές να πληρούν τις απαιτήσεις ενός παγκόσμιου συστήματος υπερκειμένου (Berners-Lee & Fischetti, 1999). Το πρωτόκολλο αυτό κατευθύνει τους φυλλομετρητές στην ανεύρεση των ιστοσελίδων και των συστατικών τους (Gauntlett, 2000). Οι φυλλομετρητές μεταφέρουν τα περιεχόμενα της συγκεκριμένης διεύθυνσης και επιτρέπουν πληθώρα λειτουργιών, όπως αποθήκευση κειμένων ή άλλης μορφής αρχείων, εκτύπωση, αναζήτηση λέξεων ή φράσεων στα περιεχόμενα των ιστοσελίδων κ.λπ.

Πολλοί άνθρωποι θεωρούν εσφαλμένα τον Παγκόσμιο Ιστό συνώνυμο με το Διαδίκτυο. Ο Παγκόσμιος Ιστός δεν είναι παρά μέρος του Δια-δικτύου, μία υπηρεσία του η οποία λειτουργεί υπό μορφή πελάτη. (Κούρτη, 2003)

1.1.6. Το Διαδίκτυο Σήμερα

Ο LEINER και οι συνεργάτες του (2003) αναφέρουν ότι το Διαδίκτυο εξελίσσεται γύρω από τέσσερις διαφορετικούς άξονες, οι οποίοι αφορούν την τεχνολογική του εξέλιξη, τις λειτουργίες του και τη διαχείριση της παγκόσμιας και πολύπλοκης υποδομής του, τις κοινωνικές διαστάσεις της χρήσης του και τέλος τις εμπορικές δυνατότητες που προσφέρει.

Όσον αφορά τις κοινωνικές διαστάσεις, παρατηρείται ότι το Διαδίκτυο έχει διεισδύσει πλέον στην καθημερινή ζωή των περισσότερων ανθρώπων στις δυτικές κυρίως κοινωνίες και έχει αρχίσει να επηρεάζει σταδιακά κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα, με αποτέλεσμα να διαμορφώνει νέα κοινωνικά πρότυπα και συμπεριφορές. Το Διαδίκτυο κατάφερε να υποκαταστήσει σε μεγάλο βαθμό παραδοσιακούς τρόπους επικοινωνίας και επέφερε μεταβολές, μεταξύ άλλων, στην εργασία με την εμφάνιση της τηλεργασίας, στις αγοραστικές συνήθειες με τις αγορές μέσω Διαδικτύου, στην ψυχαγωγία τόσο σε ατομικό όσο σε μαζικό επίπεδο και κυρίως στις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις (Κελεσιδής, 1998). Πλέον κινούμαστε προς μια αυξημένη χρήση των εργαλείων του Διαδικτύου για εκφράζει όρους σκοπούς: ενημέρωση πρόσβαση σε πληροφορίες και σε χιλιάδες προγράμματα (εκπαιδευτικά, ψυχαγωγικά κ.λ.π.) αγορές, ψυχαγωγία και αλληλεπίδραση. Οι νέες αυτές επικοινωνιακές δυνατότητες εγκαινίασαν μια πρωτότυπη μορφή διαπολιτισμικής σύγκλισης και δημιούργησαν ένα νέου τύπου <<πολίτη>>, το << δικτυακά πολίτη >> (netizen), ο οποίος συμμετέχει σε νέας μορφές κοινότητας, της επονομαζόμενες <<εικονικές κοινότητες >>, χρησιμοποιεί το Διαδίκτυο ως βιβλιοθήκη, κάνει αγορές, διασκεδάζει, εκφράσει απόψεις του για τα κοινωνικά και πολιτικά θέματα από τον υπολογιστή του χωρίς να μετακινείται από το σπίτι του . (Κούρτη, 2003)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Λειτουργίες και υπηρεσίες που προσφέρει το Διαδίκτυο

2.1 Υπηρεσίες που προσφέρει το Ιντερνέτ

2.1.1 Οι κυριότερες υπηρεσίες του Internet

1) E-mail (Ηλεκτρονικό Ταχυδρομείο)

Υποστηρίζει την ανταλλαγή μηνυμάτων μεταξύ χρηστών χάρη στην προσωπική ηλεκτρονική διεύθυνση του καθενός. Το περιεχόμενο του μηνύματος μπορεί να είναι κείμενο, ήχος, εικόνα, video ή δεδομένα.

2) Mailing lists (Λίστες E-mail)

Καθορισμένη ομάδα απομακρυσμένων μεταξύ τους χρηστών που ανταλλάσσουν μηνύματα σχετικά με κάποιο θέμα ορισμένο από κοινού, με κάποιον από αυτούς ως υπεύθυνο για την καλή λειτουργία της λίστας.

3) Remote Login (Απομακρυσμένη Σύνδεση)

Ένας χρήστης έχει δικαίωμα χρήσης σε έναν ή περισσότερους υπολογιστές του δικτύου. Αν αυτοί είναι απομακρυσμένοι μεταξύ τους τότε, εργαζόμενος σε έναν από αυτούς, μπορεί να συνδεθεί με οποιονδήποτε από τους υπόλοιπους και να (τηλε-) εργαστεί σαν να ήταν παρών, δηλαδή να χρησιμοποιήσει τις δυνατότητες του απομακρυσμένου υπολογιστή σαν να βρίσκονταν στον ίδιο φυσικό χώρο με αυτόν.

4)FTP (File Transfer Protocol)

Μεταφορά αρχείων από απομακρυσμένο υπολογιστή σε τοπικό υπολογιστή και αντίστροφα.

5) Archie

Αναζήτηση υπολογιστών στο Internet που προσφέρουν την υπηρεσία FTP και περιέχουν πληροφορίες με περιεχόμενο οριζόμενο από το χρήστη.

6) Usenet

Ανταλλαγή μηνυμάτων οργανωμένη σε «οικογένειες ηλεκτρονικών συζητήσεων» με εξαιρετική ποικιλία θεμάτων προς συζήτηση και παγκόσμια συμμετοχή (πάνω από 10000 ηλεκτρονικές συζητήσεις).

7)Talk

Ανταλλαγή μηνυμάτων κειμένου σε πραγματικό χρόνο μεταξύ δύο χρηστών που βρίσκονται σε απομακρυσμένα σημεία του Internet.

8) IRC (Internet Relay Chat)

Παρόμοιο με το Talk αλλά υποστηρίζει μεγαλύτερο αριθμό χρηστών ταυτόχρονα και οργανώνει τις ομαδικές συνομιλίες ανάλογα με το θέμα τους.

9)Gopher

Αναζήτηση πληροφορίας μέσω επιλογών (menus) σε παγκόσμιο επίπεδο.

10) WAIS (Wide Area Information Service)

Έρευνα μέσα σε επιλεγμένες από το χρήστη βάσεις δεδομένων του Internet σχετικά με λέξεις - κλειδιά που ορίζει ο χρήστης.

11) WWW (World Wide Web)

Διαδικτυωμένες ηλεκτρονικές σελίδες με πληροφορίες σε γραφικό παραθυρικό περιβάλλον, οι οποίες αλληλοσυνδέονται μέσω λέξεων - κλειδιών. Αυτή η υπηρεσία ενοποιεί μέσα στο ίδιο λογισμικό τις FTP, Archie, Gopher, E-mail, Usenet, κλπ.(*Λιαράκου Ε. – Μπαρλής.2006,14*)

2.1.2 Οι έξι πιο χρήσιμες υπηρεσίες του διαδικτύου

Ø Email

Το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (E-mail) αποτελεί έναν ταχύτατο, φθηνό και αποδοτικό τρόπο επικοινωνίας μεταξύ χρηστών του Internet σε ολόκληρο τον κόσμο.

Διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου

Κάθε χρήστης του Internet μπορεί να έχει τη δική του διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (E-mail address), σε κάποιο από τα δίκτυα που αποτελούν το Internet. Έχει την δυνατότητα να έχει τουλάχιστον ένα λογαριασμό, αποτελούμενο από το όνομα χρήστη (user name) και το μυστικό σύνθημα (password), καταχωρημένο σε κάποια μηχανή του δικτύου του. Όταν ένας χρήστης αποκτά λογαριασμό σε μια μηχανή, αυτόματα αντιστοιχίζεται σε αυτόν μια διεύθυνση E-mail αποτελούμενη από το όνομα του χρήστη (user name) και τη διεύθυνση της μηχανής ενωμένα με το σύμβολο "@". Π.χ. αν στη μηχανή macedonia.uom.gr έχω όνομα χρήστη andreas, η E-mail διεύθυνση μου θα είναι: andreas@macedonia.uom.gr.

Πολλές φορές, το πρώτο συνθετικό της διεύθυνσης μηχανής (δηλαδή το όνομα του υπολογιστή, π.χ. macedonia) μπορεί να παραληφθεί. Έτσι η παραπάνω διεύθυνση μπορεί απλά να γραφτεί σαν: andreas@uom.gr.

Οι διευθύνσεις E-mail των χρηστών του δικτύου του Πανεπιστημίου Μακεδονίας είναι της μορφής: <όνομα_χρήστη>@uom.gr

όπου το <όνομα_χρήστη> διαφέρει από χρήστη σε χρήστη και το υπόλοιπο τμήμα (@uom.gr) είναι κοινό για όλους.

Πώς λειτουργεί το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο;

Τα μηνύματα του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου διακινούνται στο Internet σύμφωνα με το πρωτόκολλο SMTP (Simple Mail Transfer Protocol). Το πρωτόκολλο αυτό στηρίζεται στην αρχιτεκτονική client-server και χρησιμοποιεί TCP συνδέσεις. Το SMTP έχει σχεδιαστεί με την προϋπόθεση ότι κάθε υπολογιστής του Διαδικτύου είναι διαθέσιμος να δέχεται μηνύματα ανά πάσα στιγμή. Κάθε φορά που ένας υπολογιστής θέλει να στείλει μήνυμα σε κάποιον άλλον, επικοινωνεί αμέσως με τον υπολογιστή προορισμού και παραδίδει το μήνυμα. Εκεί συγκεντρώνονται τα εισερχόμενα μηνύματα που προορίζονται γι αυτόν κι έτσι δεν συγχέονται με τα μηνύματα που προορίζονται για τους υπόλοιπους χρήστες. Μέσω ενός προγράμματος-πελάτη που εκτελούμε στον υπολογιστή μας, συνδεόμαστε με τη μηχανή, στην οποία εκτελείται ένα πρόγραμμα-εξυπηρετητής POP3 (Post-Office-Protocol3 server) και ζητάμε την αλληλογραφία μας η οποία τελικά αποθηκεύεται στο δίσκο του προσωπικού μας υπολογιστή. Όταν θέλουμε να στείλουμε ένα μήνυμα από τον προσωπικό μας υπολογιστή, αυτό δεν είναι αναγκαίο να αποθηκευτεί στο δίσκο της μηχανής, μιας και μπορεί να σταλεί απευθείας. Στην περίπτωση αυτή, μέσω του προγράμματος πελάτη, συνδεόμαστε με ένα άλλο

πρόγραμμα που εκτελείται στη μηχανή και ονομάζεται εξυπηρετητής SMTP (SMTP server) το οποίο και αναλαμβάνει την αποστολή του μηνύματος μας.

Από τι αποτελείται ένα μήνυμα;

Ένα μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου αποτελείται από δύο τμήματα: α) την επικεφαλίδα (header), που περιέχει πληροφορίες όπως ο αποστολέας, ο παραλήπτης, η ημερομηνία αποστολής του μηνύματος κ.α. και β) το σώμα (body) που είναι το κυρίως περιεχόμενο του μηνύματος. Τα βασικότερα πεδία της επικεφαλίδας είναι:

Η E-mail διεύθυνση του παραλήπτη. From: Η E-mail διεύθυνση του αποστολέα.

Subject :Το θέμα του μηνύματος, δηλ. μερικές λέξεις που περιγράφουν συνοπτικά το περιεχόμενο του.

Date :Ημερομηνία αποστολής του μηνύματος.

Cc (Carbon copy) :Κοινοποίηση, δηλ. μία ή περισσότερες E-mail διευθύνσεις παραληπτών του ίδιου μηνύματος.

Bcc (Blind carbon copy:) Τυφλή κοινοποίηση, δηλ. όμοια με την κοινοποίηση, με τη διαφορά ότι ο καθένας από τους παραλήπτες νομίζει ότι είναι και ο μοναδικός παραλήπτης του μηνύματος (δεν μπορεί να δει τους υπόλοιπους). Attachment: Αρχεία που επισυνάπτονται στο μήνυμα.

Η δυνατότητα ανταλλαγής αρχείων είναι ίσως η πολυτιμότερη από τις υπηρεσίες που μας προσφέρει το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο

Επίσης, σημειώνουμε ότι όταν το τμήμα της διεύθυνσης E-mail που ακολουθεί το σύμβολο "@" είναι το ίδιο και για τον αποστολέα και για τον παραλήπτη ενός μηνύματος, το τμήμα αυτό μπορεί να παραληφθεί από τη διεύθυνση του παραλήπτη.

Ø Η υπηρεσία WWW

Τα αρχικά WWW είναι συντομογραφία της γνωστότερης υπηρεσίας του Internet, του World Wide Web (Παγκόσμιος Ιστός) ή απλά Web. Τα συναντάμε συχνά σαν πρώτο συνθετικό διευθύνσεων, όπως π.χ. www.microsoft.com (η διεύθυνση της εταιρείας Microsoft) ή www.culture.gr (η διεύθυνση του Υπουργείου Πολιτισμού), καθώς κάθε πανεπιστήμιο, εταιρεία ή οργανισμός με παρουσία στο Internet προσφέρει συνήθως την υπηρεσία αυτή.

Το WWW γεννήθηκε στο εργαστήριο CERN της Ελβετίας το 1993 και αποτελεί ένα ισχυρό και εύχρηστο μέσο για την προσπέλαση, αναζήτηση και ανεύρεση πληροφοριών στο Internet. Σήμερα, λέγοντας Internet πολλοί εννοούν το WWW, μιας και το WWW είναι πλέον το επικρατέστερο μέσο για την πλοήγηση στον ωκεανό πληροφορίας του Internet. Το WWW διασύνδεει πληροφορίες που είναι αποθηκευμένες σε χιλιάδες υπολογιστές του Internet, διάσπαρτους σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι χρήστες του Διαδικτύου μπορούν να προσπελαίνουν τις διαθέσιμες πληροφορίες χρησιμοποιώντας ένα πρόγραμμα που ονομάζεται browser (πρόγραμμα πλοήγησης).

Οι πληροφορίες είναι οργανωμένες σε ηλεκτρονικές σελίδες που ονομάζονται Web σελίδες (Ιστοσελίδες) και συνδέονται μεταξύ τους με συνδέσμους. Μια συλλογή Web σελίδων που βρίσκεται αποθηκευμένη σε ένα συγκεκριμένο σημείο του Internet και διατίθεται δημόσια ονομάζεται Web site. Η αρχική σελίδα ενός Web site είναι το σημείο εισόδου προς τις υπόλοιπες σελίδες της συλλογής και ονομάζεται home page.

Μπορούμε να φανταστούμε το WWW σαν μια τεράστια βιβλιοθήκη: τα Web sites - κομβικά σημεία του Web - μπορούν να παρομοιαστούν με βιβλία, καθένα από τα οποία αποτελείται από ένα σύνολο σελίδων. Η αρχική σελίδα του Web site μπορεί να παρομοιαστεί με το εξώφυλλο ή τον πίνακα περιεχομένων ενός βιβλίου. Οι σελίδες και οι σύνδεσμοι που τις συνδέουν σχηματίζουν έναν Ιστό (Web) πληροφοριών. Μέσω των συνδέσμων, ο χρήστης έχει τη δυνατότητα να μεταπηδά από μια σελίδα σε άλλες.

Βασικό χαρακτηριστικό του WWW είναι η παγκοσμιότητα του. Οι σελίδες που διασυνδέει μπορεί να βρίσκονται οπουδήποτε στον κόσμο. Σαν τελικοί χρήστες όμως, τις προσπελαύνουμε όλες με ομοιόμορφο τρόπο και έχουμε ίση πρόσβαση προς αυτές, χωρίς πρόσθετα έξοδα μεγάλων αποστάσεων ή περιορισμούς.

Το WWW βασίζεται στην ιδέα του υπερκειμένου (hypertext) ή για την ακρίβεια των υπέρ-μέσων (hypermedia). Το υπερκείμενο είναι μια μορφή ηλεκτρονικού κειμένου, κάποια τμήματα (λέξεις ή φράσεις) του οποίου, που συνήθως εμφανίζονται υπογραμμισμένα, συνδέονται με άλλα κείμενα. Αν λοιπόν επιλέξουμε κάνοντας κλικ με το ποντίκι μας τα τμήματα αυτά, τα οποία ονομάζονται υπερσύνδεσμοι (hyperlinks) ή πιο απλά σύνδεσμοι (links), στην οθόνη μας εμφανίζεται το συνδεδεμένο κείμενο. Το κείμενο αυτό με τη σειρά του μπορεί να περιέχει άλλους συνδέσμους προς άλλα κείμενα, κ.ο.κ. Έτσι μπορούμε να ταξιδεύουμε από το ένα κείμενο στο άλλο ακολουθώντας τους συνδέσμους που μας ενδιαφέρουν, χωρίς να είμαστε υποχρεωμένοι να διαβάσουμε τα κείμενα με κάποια προδιαγεγραμμένη σειρά.

Ø Η υπηρεσία HTTP

Όταν ένα πρόγραμμα περιήγησης (web browser) αλληλεπιδρά με ένα διακομιστή του ιστού, τα δύο προγράμματα ακολουθούν το πρωτόκολλο HTTP (Hypertext Transfer Protocol-πρωτόκολλο μεταφοράς υπερκειμένου). Η βασική ιδέα του πρωτοκόλλου HTTP είναι απλή: επιτρέπει σε ένα πρόγραμμα περιήγησης να ζητά ένα συγκεκριμένο στοιχείο, το οποίο ο διακομιστής επιστρέφει. Στην πράξη, όμως το http είναι σύνθετο, επειδή ένας διακομιστής στέλνει πρόσθετες πληροφορίες κατάστασης μαζί με κάθε απάντηση, και το πρωτόκολλο επιτρέπει σε ένα πρόγραμμα περιήγησης να στέλνει και να ζητά πληροφορίες.

Αρχικά, οι σελίδες του Web περιείχαν υπερκείμενο, δηλαδή κείμενο και συνδέσμους προς άλλες σελίδες που κι αυτές περιείχαν υπερκείμενο. Σιγά - σιγά το υπερκείμενο εμπλουτίστηκε με την ενσωμάτωση πολυμέσων (multimedia) απ' όπου προέκυψε ο συνδυασμός των δύο: τα υπερμέσα (hypermedia). Έτσι σήμερα, οι σελίδες του Web είναι πολύ ελκυστικότερες μιας και μπορεί να περιλαμβάνουν: γραφικά, εικόνες, κινηματογραφικές ταινίες, ήχους, τρισδιάστατους κόσμους και σχεδόν οποιαδήποτε άλλη μορφή ψηφιακής πληροφορίας μπορούμε να φανταστούμε .

Ø Post Office Protocol

Το POP3 (Post Office Protocol) είναι ένα πρωτόκολλο που χρησιμοποιείται για τη μεταφορά της εισερχόμενης αλληλογραφίας του χρήστη από το γραμματοκιβώτιο του mail server στον υπολογιστή του χρήστη. Η μεταφορά αυτή γίνεται από ένα άλλο πρόγραμμα που υποστηρίζει το πρωτόκολλο POP3 το οποίο ονομάζεται POP3 server. Πάλι ο χρήστης χρειάζεται έναν Mail client που να διαθέτει το πρωτόκολλο POP3 για να επικοινωνήσει με τον POP3 server που διαχειρίζεται την εισερχόμενη αλληλογραφία του.

Όταν συνδεθεί ο χρήστης και ζητήσει από τον POP3 client να μεταφέρει τα εισερχόμενα μηνύματα του ο client συνδέεται με τον POP3 server και μεταφέρει τα μηνύματα που υπάρχουν στο γραμματοκιβώτιο του, στο δίσκο του υπολογιστή του χρήστη. Οι POP3 clients μεταφέρουν όλα τα μηνύματα του χρήστη χωρίς να υπάρχει η δυνατότητα ανάγνωσης συγκεκριμένων μόνο μηνυμάτων. Μετά την ανάγνωση των μηνυμάτων αυτά διαγράφονται από το γραμματοκιβώτιο του Mail server.

Ø IMAP

Ένα εναλλακτικό πρωτόκολλο είναι πρωτόκολλο πρόσβασης μηνυμάτων Διαδικτύου (IMAP). Γενικά το πρωτόκολλο IMAP χρησιμοποιείται για την αποθήκευση (storing) και την ανάκτηση (retrieving) των μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mails). Πιο αναλυτικά, το πρωτόκολλο IMAP (Internet Message Access Protocol) αφορά στην εισερχόμενη αλληλογραφία και χρησιμοποιείται μερικές φορές εναλλακτικά αντί του πρωτοκόλλου POP. Αξίζει να αναφέρουμε ότι, όταν χρησιμοποιείτε το POP για την εισερχόμενη αλληλογραφία σας, όλα τα μηνύματα μεταφέρονται στον υπολογιστή σας και διαγράφονται από το διακομιστή. Αντίθετα, το IMAP μεταφέρει τα μηνύματα από το διακομιστή στον υπολογιστή σας, χωρίς να τα διαγράφει. Η μεγάλη ευκολία του IMAP εμφανίζεται, όταν χρησιμοποιείτε διαφορετικούς υπολογιστές για το ηλεκτρονικό σας ταχυδρομείο. Με τον τρόπο αυτό, μπορείτε να διαχειρίζεστε τα μηνύματα σας από οποιονδήποτε υπολογιστή, χωρίς να καταλήγουν σε διαφορετικά μέρη. Το πρωτόκολλο που θα χρησιμοποιήσετε εξαρτάται από την εταιρεία που σας παρέχει το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, αν και στην πλειονότητα τους χρησιμοποιούν το POP.

Ø F.T.P

Το FTP (File Transfer Protocol) είναι ένα πρωτόκολλο που χρησιμοποιείται για την μεταφορά οποιονδήποτε αρχείων. Το FTP είναι το πιο διαδεδομένο πρωτόκολλο μεταφοράς αρχείων και είναι από τα παλαιότερα πρωτόκολλα εφαρμογών που χρησιμοποιούνται ακόμα στο internet. Το FTP είναι προγενέστερο και του TCP και του IP. Με τη δημιουργία της οικογένειας πρωτοκόλλων TCP/IP αναπτύχθηκε μια νέα έκδοση του ftp που συνεργάζεται με τα νέα πρωτόκολλα του internet. Το FTP χρησιμοποιεί τρόπο επικοινωνίας πελάτη - διακομιστή, έτσι κάποιος που θέλει να λάβει κάποια αρχεία από κάποιον άλλο υπολογιστή παίρνει τον ρόλο του πελάτη, καθορίζει έναν άλλο υπολογιστή - διακομιστή, πιστοποιεί την εξουσιοδότηση του, βρίσκει ποια αρχεία είναι διαθέσιμα από τον διακομιστή και ζητά την μεταφορά τους. Το FTP χρησιμοποιεί μία σύνδεση ελέγχου για να στέλνει διαταγές και να παίρνει αποκρίσεις, για κάθε μεταφορά αρχείου ανοίγει μια καινούρια σύνδεση η οποία μετά το τέλος της μεταφοράς κλείνει. Το FTP είναι μία από τις πιο χρησιμοποιούμενες εφαρμογές. Αρκεί να αναφέρουμε ότι η κυκλοφορία που εξυπηρετούσε τη μεταφορά πληροφοριών του παγκόσμιου ιστού μόλις κατάφερε να ξεπεράσει για πρώτη φορά την κυκλοφορία του ftp το 1995. (Λιαράκου Ε. – Μπαρλής Σ, 2006 :17)

2.2 Internet και κοινωνική εργασία

2.2.1 Παρεχόμενες υπηρεσίες site Κοινωνικής Εργασίας

Το Psi.gr, το πρώτο ελληνικό ψυχολογικό γραφείο στο Διαδίκτυο και το Socialwork.gr, η πρώτη ελληνική κοινωνική υπηρεσία στο Διαδίκτυο, αποτελούν πλέον μια ενιαία δικτυακή πύλη και προσφέρουν ολοκληρωμένες και ποιοτικές ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες. Οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι οι παρακάτω:

- § Προληπτική συμβουλευτική για αποτροπή μελλοντικών προβλημάτων.
- § Ενημέρωση γύρω από τα δικαιώματα κοινωνικά ευπαθών ομάδων και καθοδήγηση σχετικά με τις υπάρχουσες παροχές.
- § Καθοδήγηση και παραπομπές Ελλήνων και αλλοδαπών σε θέματα υγείας και πρόνοιας (ασφαλιστική κάλυψη, νοσηλεία).
- § Συμβουλευτική γυναικών.
- § Συμβουλευτική και υποστήριξη - ενδυνάμωση κακοποιημένων γυναικών.
- § Επαγγελματικός προσανατολισμός για εφήβους, φοιτητές και ενήλικες εργαζόμενους και ανέργους.
- § Συμβουλευτική γονέων για τα προβλήματα της παιδικής και της εφηβικής ηλικίας.
- § Παραπομπή σε κατάλληλους και εξειδικευμένους επαγγελματίες ανάλογα με τη φύση του προβλήματός σας.
- § Εποπτεία κοινωνικών λειτουργών. (www.socialwork.gr)

2.2.2 Επιδίωξη του site

- ✓ Να μάθει ο κόσμος περισσότερα για τα προβλήματα του.
- ✓ Να γίνει επιλογή της κατάλληλης υπηρεσίας η οποία θα βοηθήσει να ξεπεραστούν τα υπάρχοντα προβλήματα.
- ✓ Γίνονται παραπομπές σε κατάλληλους και εξειδικευμένους επιστήμονες(ψυχολόγους, ψυχιάτρους, ιατρούς, λογοθεραπευτές κ.α).

- ✓ Βοηθάει έτσι ώστε να ξεπεραστεί μια δύσκολη φάση της ζωής και δίνεται η ευκαιρία να ακουστεί μια έγκυρη και βοηθητική άποψη για τυχόν προβλήματα.
- ✓ Δίνει την δυνατότητα στον εξυπηρετούμενο να βοηθήσει ένα πρόσωπο που βρίσκεται σε δύσκολη φάση της ζωής του και δεν μπορεί να ανταποκριθεί κατάλληλα ψυχοκοινωνικά.
- ✓ Εστιάζει στην βελτίωση των σχέσεων με το οικείο περιβάλλον, το οικογενειακό ή το κοινωνικό, μέσα από την επίλυση των προβλημάτων . (www.socialwork.gr)

2.2.3 Λειτουργία του site

Με την πίεση των καθημερινών υποχρεώσεων συχνά είναι ορατό πως ακόμη και τα απλά πράγματα μπορεί να φαντάζουν ανυπέρβλητα εμπόδια. Σε κάθε περίπτωση τα προβλήματα μπορούν να επηρεάσουν τη λειτουργικότητά, σε μικρό ή σε μεγαλύτερο βαθμό και να προκαλέσουν δυσάρεστα συναισθήματα .Χάρη σε αυτή την υπηρεσία μαθαίνουμε να οργανώνουμε την καθημερινότητά μας μακριά από καταστάσεις που δημιουργούν εμπόδια και στερούν τις χαρές της ζωής. Η υπηρεσία προσφέρει βοήθεια και καθοδήγηση για τα βήματα που πρέπει να γίνουν. Η επαγγελματική εμπειρία είναι ένας τρόπος για να δώσει τέρμα στο αδιέξοδο πολλών ανθρώπων και να τους βρεί τρόπους να λύσουν τα προβλήματά τους.

Απευθύνεται σε κάθε άνθρωπο που αισθάνεται την ανάγκη για συμβουλευτική και ιδιαίτερα σε όσους:

- Αντιμετωπίζουν μια αιφνιδιαστική κατάσταση κρίσης στη ζωή τους (θάνατος ή απώλεια αγαπημένου προσώπου, υλικές ζημιές, απώλεια εργασίας κ.α.)
- Θέλουν να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσής τους (ηλικιωμένοι, άγαμες μητέρες, άτομα με αναπηρίες, διαζευγμένες γυναίκες κ.α.)
- Αντιμετωπίζουν χρόνια προβλήματα (ασθένειες, προβλήματα επικοινωνίας και σχέσεων, κακοποίηση κ.α.)

- Βιώνουν προβλήματα εξαρτήσεων στο στενό οικογενειακό ή συγγενικό περιβάλλον τους (συγγενείς ή φίλους ατόμων που κάνουν χρήση ουσιών)
- Εντάσσονται στις κατηγορίες των χρόνια ή των προσωρινά ανέργων
- Βρίσκονται σε μια μεταβατική φάση της ζωής τους (φοιτητές, έφηβοι, γυναίκες κ.α.)
- Έχουν προβλήματα στις σχέσεις με τα παιδιά τους είτε αυτά βρίσκονται στην παιδική ή στην εφηβική ηλικία
- Έχουν ανάγκη επικοινωνίας και έκφρασης. (www.socialwork.gr)

2.2.4 Το πρόγραμμα daring-Εκπαίδευση Α.Μ.Ε.Α για εργασία μέσω Internet

Η παρούσα δράση αφορά στην επαγγελματική κατάρτιση ατόμων με κινητικές δυσκολίες για αναβάθμιση των επαγγελματικών τους προσόντων, διεύρυνση των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους και αξιοποίηση των ικανοτήτων τους, με σκοπό την ένταξή τους στην απασχόληση ως ισότιμων και ανταγωνιστικά εργαζομένων μελών και όχι ως ένδειξη φιλανθρωπικής αλληλεγγύης. Η κατάρτιση θα αφορά στην παροχή εκείνων των επαγγελματικών προσόντων που θα καταστήσει τα άτομα με κινητικές δυσκολίες ικανά να εργαστούν σε επαγγέλματα που δεν απαιτούν τη φυσική παρουσία των εργαζομένων στους τυπικούς χώρους εργασίας στις επιχειρήσεις, όπως είναι τα επαγγέλματα Internet και η ηλεκτρονική επεξεργασία πληροφοριών.

Η εκπαίδευση θα πραγματοποιηθεί σε χώρους κατάλληλα διαμορφωμένους για χρήση από άτομα με κινητικές δυσκολίες, θα υπάρχει δε και η δυνατότητα συνεχούς συμπληρωματικής κατάρτισης και πρακτικής εξάσκησης στα τηλεματικά κέντρα, με σκοπό τη συνεχή ενημέρωση των ατόμων με κινητικές δυσκολίες στις νέες τεχνολογίες και την αναβάθμιση των επαγγελματικών τους προσόντων.

Οι επιμέρους στόχοι της δράσης είναι:

- Αναβάθμιση των επαγγελματικών προσόντων των ατόμων με κινητικές δυσκολίες και προσαρμογή στις νέες τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών, ώστε να

μπορούν ισότιμα και ανταγωνιστικά να εργαστούν σε επαγγέλματα Internet και σε ηλεκτρονικές εκδόσεις

- Παροχή των εφοδίων για επικοινωνία μέσω του Internet και των απαραίτητων γνώσεων για την τηλεργασία, ώστε να μπορούν να εργάζονται από το σπίτι τους ή στα τηλεματικά κέντρα

Η επαγγελματική κατάρτιση των ατόμων με κινητικές δυσκολίες θα αφορά σε θέματα προσωπικής ανάπτυξης, στις νέες μορφές εργασίας, στις τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών, στη χρήση των υπηρεσιών του Internet και στην ανάπτυξη εφαρμογών πολυμέσων για το Internet και εφαρμογών ηλεκτρονικών εκδόσεων. Πιο αναλυτικά, τα θεματικά αντικείμενα της κατάρτισης θα είναι:

Προσωπική Ανάπτυξη

- Ο ρόλος των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην εκπαίδευση και την εργασία
- Τα άτομα με ειδικές ανάγκες στην Κοινωνία των Πληροφοριών
- Η Ευρωπαϊκή πολιτική για τα άτομα με ειδικές ανάγκες
- Το θεσμικό πλαίσιο εκπαίδευσης και εργασίας για άτομα με ειδικές ανάγκες
- Εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες

Νέες μορφές εργασίας

- Ορισμός και μορφές τηλεργασίας και αυτοαπασχόλησης
- Τηλεργασία και άτομα με ειδικές ανάγκες: οφέλη και μειονεκτήματα
- Παραδείγματα τηλεργασίας, προοπτικές απασχόλησης
- Κοινωνικές επιπτώσεις της τηλεργασίας και τρόποι αντιμετώπισής τους

Πληροφορική τεχνολογία

- Η θέση των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην Κοινωνία των Πληροφοριών
- Εξοικείωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες με την Πληροφορική
- Υλικό (hardware) και Λογισμικό (software) ηλεκτρονικών υπολογιστών
- Λειτουργικό Σύστημα Windows 95
- Επεξεργασία κειμένου (Microsoft Word)
- Λογιστικά φύλλα (Microsoft Excel)
- Κατανεμημένες Βάσεις Δεδομένων

Τα άτομα με κινητικές δυσκολίες πρέπει να αποκτήσουν τεχνική κατάρτιση και να έχουν συνεχή ενημέρωση σε θέματα νέων τεχνολογιών, αν επιθυμούν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας με ίσους όρους και ανταγωνιστικά επαγγελματικά προσόντα σε σχέση με τους άλλους εργαζόμενους. Πρέπει επίσης να αποκτήσουν τη δυνατότητα ενημέρωσης τόσο στα Ευρωπαϊκά θέματα, όσο και σε θέματα που τους αφορούν άμεσα, όπως η σχέση με την απασχόληση και τη δια βίου εκπαίδευση.

Η παρούσα δράση δίνει τη δυνατότητα στα άτομα με κινητικές δυσκολίες να συνειδητοποιήσουν το ρόλο που μπορούν να παίξουν στην Κοινωνία των Πληροφοριών και να ενταχθούν ως ισότιμα και ανταγωνιστικά μέλη στην απασχόληση. Έτσι, η δράση ανταποκρίνεται στον κεντρικό στόχο του προγράμματος για ανάπτυξη των δεξιοτήτων και αναβάθμιση των επαγγελματικών προσόντων των ατόμων με κινητικές δυσκολίες που θα μετάσχουν στο πρόγραμμα, ώστε να ενταχθούν στην Κοινωνία των Πληροφοριών και να αποκτήσουν τα απαραίτητα εφόδια για πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Η κατάρτιση θα υλοποιηθεί από πιστοποιημένο Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους, που θα εξυπηρετούν τις ανάγκες ατόμων με κινητικές δυσκολίες. Συγκεκριμένα, τα μαθήματα θα διδάσκονται σε ισόγειους χώρους, με ράμπες εισόδου τόσο στο κτίριο όσο και στις αίθουσες διδασκαλίας και τα εργαστήρια. Οι θέσεις εκπαίδευσης θα είναι ειδικά κατασκευασμένες για να μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες ατόμων με αναπηρικά καθίσματα, ενώ οι χώροι υγιεινής θα είναι δίπλα στις αίθουσες διδασκαλίας και στα εργαστήρια και θα είναι κατάλληλα διαμορφωμένοι. (www.mentor.gr)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Το Διαδίκτυο στην Ελλάδα

3.1 Προφίλ χρηστών-Ενδιαφέροντα ανά ηλικία

3.1.1 Απασχόληση χρηστών internet στην Ελλάδα

Μέχρι και το 1992, στο Διαδίκτυο είχαν πρόσβαση μερικές εκατοντάδες άτομα που αποτελούνταν από φοιτητές και μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας. Το Διαδίκτυο άνοιξε τις πύλες του στο ευρύ κοινό, το οποίο απέκτησε πρόσβαση με συνδρομή, στις αρχές του 1993. Η ανάπτυξη του δικτύου δεν επήλθε με πολύ γρήγορους ρυθμούς αφού μόλις το 1998 ξεπεράστηκε ο αριθμός των εκατό χιλιάδων συνδρομητών. Δύο χρόνια μετά όμως, τον Ιούνιο του 2000, οι έλληνες χρήστες άγγιξαν τον αριθμό των εξακοσίων χιλιάδων και το 2001 διπλασιάστηκαν. Οι ηλικίες των Ελλήνων που τους έχει κερδίσει σε μεγαλύτερο βαθμό ο κυβερνοχώρος κυμαίνονται από 20 έως 40 χρόνια χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι μικρότεροι ή μεγαλύτεροι σε ηλικία δεν έλκονται από αυτόν. Βέβαια, υπάρχουν ακόμη αρκετές χιλιάδες άνθρωποι που τρομάζουν στην ιδέα ότι θα πρέπει μια μηχανή να παίζει το ρόλο του διαμεσολαβητή και να τους εξυπηρετήσει σε μια εργασία τους κάνοντάς τους έτσι κατά κάποιο τρόπο να αισθάνονται εξαρτημένοι απ' αυτή.

Στην Ελλάδα, πριν από μία δεκαετία, εξαιτίας του φόβου που προκαλούσαν οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές, οι άνθρωποι που ασχολούνταν με την πληροφορική θεωρούνταν αντικοινωνικοί και εσωστρεφείς. Σήμερα, όμως, στοιχεία ερευνών δείχνουν ότι οι άνθρωποι που χρησιμοποιούν το Δίκτυο είναι εξωστρεφείς . (www.pacif.jou.Auth.gr)

3.1.2 Ενδιαφέροντα ανά ηλικίες

-6 ΕΤΩΝ:

Μόλις φτάσουν στην ηλικία των 5 ετών, τα παιδιά θέλουν να εξερευνήσουν τον Ιστό μόνα τους. Οι γονείς θα πρέπει να καθοδηγήσουν τα παιδιά τους. Η σελίδα <http://www.rcls.org/ksearch.htm> έχει σχεδιαστεί για παιδιά και παρέχει εργαλεία (μηχανές) αναζήτησης φιλικά προς αυτά. Τα παιδιά ηλικίας 5-6 ετών έχουν γενικά θετική στάση και είναι ανοικτά σε όλα. Υπερηφανεύονται για τις νέες ικανότητες ανάγνωσης και αρίθμησης και τους αρέσει να συζητούν και να μοιράζονται ιδέες. Όχι μόνο θέλουν να φερθούν σωστά

αλλά εμπιστεύονται εύκολα και σπάνια αμφισβητούν την εξουσία. Τα παιδιά αυτής της ηλικίας μπορούν να ακολουθήσουν εύκολα εντολές στον υπολογιστή, να χρησιμοποιήσουν το ποντίκι και να παίξουν παιχνίδια στον υπολογιστή. Εξαρτώνται, ωστόσο, ιδιαίτερα από τους ενήλικες ή τα μεγαλύτερα αδέρφια στην ανεύρεση διαδικτυακών τοποθεσιών, στην ερμηνεία των πληροφοριών του Διαδικτύου ή στην αποστολή μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

7 - 8 ΕΤΩΝ:

Τα παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας πολλές φορές δοκιμάζουν να παραβούν τους κανόνες για να δουν μέχρι πού μπορούν να φτάσουν χωρίς τιμωρία. Ίσως μεταβεί σε τοποθεσίες ή ίσως συμμετάσχει σε συνομιλίες δωματίου, που δεν επιτρέπουν οι γονείς. Οι αναφορές δραστηριοτήτων στο Διαδίκτυο από την υπηρεσία MSN Premium (<http://join.msn.com/en-ca/premium/overview>), τα εργαλεία γονικού ελέγχου των Windows Vista ή άλλες υπηρεσίες μπορεί να αποδειχθούν ιδιαίτερα χρήσιμες. Τα παιδιά δεν θα νιώθουν ότι οι γονείς τους στέκονται από πάνω τους, αλλά η αναφορά θα σας δείχνει με ποιες σελίδες συνδέθηκαν. Τα παιδιά επτά και οκτώ ετών αν κι έχουν ισχυρή την αίσθηση των οικογενειακών δεσμών, αρχίζουν να αναπτύσσουν την αίσθηση της δικής τους ηθικής ταυτότητας και του φύλου και, συνήθως, ενδιαφέρονται για τις δραστηριότητες των μεγαλύτερων παιδιών στη ζωή τους. Είναι εύπιστα και δεν αμφισβητούν όσους δείχνουν να έχουν εξουσία.

Στα παιδιά αυτής της ηλικίας αρέσει να κάνουν περιήγηση στο Διαδίκτυο για διασκέδαση και να παίζουν διαδραστικά παιχνίδια. Πιθανόν να χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και ίσως να πειραματίζονται με διαδικτυακές τοποθεσίες και δωμάτια συνομιλίας που δεν τους επιτρέπουν να επισκεφθούν οι γονείς τους.

9 - 12 ΕΤΩΝ:

Οι προέφηβοι θέλουν να ξέρουν τα πάντα και έχουν ήδη ακούσει τι υπάρχει στον Ιστό. Είναι φυσιολογικό γι αυτούς να προσπαθήσουν να μάθουν περισσότερα. Για επικίνδυνα θέματα όπως ερωτικό περιεχόμενο για ενήλικες ή οδηγίες για το πώς να κατασκευάσεις μια βόμβα, οι γονείς μπορούν να χρησιμοποιήσουν το γονικό έλεγχο όπως για παράδειγμα τα ενσωματωμένα εργαλεία των Windows Vista για να αποκλείσουν το απαράδεκτο περιεχόμενο. Τα προεφηβικά χρόνια είναι μια περίοδος ραγδαίων αλλαγών στη ζωή των παιδιών. Στην ηλικία αυτή τα παιδιά εξαρτώνται από την οικογένειά τους και αναζητούν

περισσότερη ανεξαρτησία. Τα παιδιά ηλικίας 9 έως 12 ετών αρχίζουν, επίσης, να ενδιαφέρονται για τον κόσμο γύρω τους, ενώ οι σχέσεις με τους φίλους γίνονται πολύ σημαντικές. Τα παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο και αναζητούν πληροφορίες σχετικά με σχολικές εργασίες. Μεταφορτώνουν μουσικά κομμάτια, χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, παίζουν διαδικτυακά παιχνίδια και ψηφίζουν για την αγαπημένη τους διασημότητα σε τοποθεσίες θαυμαστών. Ο τρόπος επικοινωνίας με τους φίλους που προτιμούν, είναι τα άμεσα μηνύματα. Οι εικονικοί κόσμοι προκαλούν συνεχώς περισσότερο το ενδιαφέρον του παιδιού. Τα απογεύματα με τον υπολογιστή μπορεί να διαρκούν υπερβολικά πολύ. Ωστόσο, σε αντίθεση με την τηλεόραση, ο χρόνος χρήσης δεν είναι διαρκής. Οι ψηφιακοί κόσμοι για ένα ορισμένο χρονικό διάστημα χρησιμοποιούνται πολύ από το παιδί μέχρι κάτι άλλο να του κεντρίσει το ενδιαφέρον. Το Διαδίκτυο, με τις πολλαπλές προσφορές του, γίνεται συνεχώς πιο ενδιαφέρον. Τα παιδιά αναζητούν για παράδειγμα, πληροφορίες για τα ενδιαφέροντα τους ακόμα και στο Διαδίκτυο. Ανεξάρτητα από το αν πρόκειται για αστέρια της μουσικής ή του αθλητισμού, τα παιδιά έχουν ενδιαφέροντα και το Διαδίκτυο παρέχει πληροφορίες για αυτά.

13 έως 17 ΕΤΩΝ:

Η καθοδήγηση των εφήβων σχετικά με την ασφάλεια στο Διαδίκτυο είναι ιδιαίτερα δύσκολη, καθώς τις περισσότερες φορές γνωρίζουν περισσότερα από τους γονείς σχετικά με το λογισμικό Διαδικτύου. Ακόμη και με μεγαλύτερα παιδιά, είναι σημαντικό οι γονείς να έχουν ενεργό ρόλο στην καθοδήγηση του παιδιού τους στη χρήση του Διαδικτύου. Η πιστή τήρηση των κανόνων διαδικτυακής ασφάλειας που έχουν συμφωνηθεί από τους γονείς και τα παιδιά, καθώς και η συχνή ανάλυση των αναφορών διαδικτυακών δραστηριοτήτων των παιδιών, είναι ιδιαίτερα σημαντικά. Οι γονείς θα πρέπει να φυλάνε σε ασφαλές μέρος το δικό τους κωδικό πρόσβασης, ώστε οι έφηβοι να μη συνδέονται με το λογαριασμό των γονέων. Συχνά οι νεότεροι έφηβοι περνούν περιόδους χαμηλής αυτοεκτίμησης, αναζητούν την αποδοχή από φίλους και είναι απρόθυμοι να εκπληρώσουν τις προσδοκίες των γονέων. Οι μεγαλύτεροι έφηβοι χρειάζονται τόσο την αναγνώριση στην ομάδα όσο και την ανεξαρτησία και, συνήθως, συμβιβάζουν τις αξίες της οικογένειας και τις αξίες των συνομηλίκων. Στα τελευταία στάδια της εφηβείας, τα παιδιά ωριμάζουν και επικοινωνούν με τον κόσμο σε διανοητικό επίπεδο.

Οι έφηβοι μεταφορτώνουν μουσικά κομμάτια, χρησιμοποιούν άμεσα μηνύματα, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και παίζουν διαδικτυακά παιχνίδια. Επίσης χρησιμοποιούν αρκετά

τις μηχανές αναζήτησης για να βρουν πληροφορίες στο Διαδίκτυο. Οι περισσότεροι έφηβοι έχουν επισκεφθεί δωμάτια συνομιλίας και ενδεχομένως να έχουν συμμετάσχει σε ιδιωτικές συνομιλίες ή συνομιλίες ενηλίκων. Τα αγόρια αυτής της ηλικιακής ομάδας, συνήθως, προσπαθούν να ξεπεράσουν τα όρια και αναζητούν τοποθεσίες με «χοντρό» χιούμορ, αίμα, τζόγο ή σεξουαλικό περιεχόμενο. Τα κορίτσια πιθανότατα να συνομιλούν στο Διαδίκτυο και, συνεπώς, είναι περισσότερο επιρρεπή σε προσωπικές εξομολογήσεις. Πολλές φορές, οι προτιμήσεις των παιδιών μοιάζουν στους ενήλικες τρομακτικές. Πολλοί έφηβοι μπορούν να διαθέσουν ολόκληρα απογεύματα σε εικονικούς κόσμους. Ολόκληρο το φάσμα του ψηφιακού κόσμου χρησιμοποιείται. Πλέον τα παιδιά μαθαίνουν τον κόσμο του Διαδικτύου συνεχώς καλύτερα και αρχίζουν να δημιουργούν εικονικές επαφές. Οι χρόνοι στο Διαδίκτυο αυξάνονται σημαντικά και η χρήση του Διαδικτύου μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό έξοδο στον προϋπολογισμό της οικογένειας. (www.saferinternet.gr)

3.1.3 Προφίλ νέων που χρησιμοποιούν το internet

§ Αδιάφοροι: αυτοί οι νέοι δεν θέλουν να λάβουν υπόψη την ύπαρξη μιας διαδικασίας την οποία δεν μπορούν να ελέγξουν. Γι αυτό σε κάποιες δραστηριότητες δίνουν μάχη προκειμένου να έχουν το πλήρη έλεγχο. Έτσι ερεθίζουν και παρακινούν τη σκέψη.

§ Λάτρεις της πρόκλησης: πολλοί νέοι αρέσκονται στις δυσκολίες και τις προκλήσεις. Αυτή τη διαδικασία θεωρούν απαραίτητη για την ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους. Γι αυτό ορισμένες δραστηριότητες ενθαρρύνουν τους νέους στην αντιμετώπιση των δυσκολιών.

§ Συνετοί: μπορούμε να βρούμε πιο συνετούς νέους που είναι μνημένοι στον κίνδυνο απολαμβάνοντας ταυτόχρονα την χρήση του μέσου. Έχουν μια ρεαλιστική αντιμετώπιση των ευκαιριών που προσφέρει το μέσο. Αυτό το προφίλ των νέων είναι ιδανικό για αυτό που το πρόγραμμα προσπαθεί να αναπτύξει. Αν κάποιος από τους νέους έχει τέτοιο προφίλ μπορεί να βοηθήσει και τους άλλους.

Οι δραστηριότητες εξερεύνησης του internet στοχεύουν στο να ανακαλύψουν οι νέοι το Διαδίκτυο και να παρατηρήσουν το εξωτερικό περιβάλλον. Μια προηγούμενη γνώση του μέσου επιτρέπει την επιτυχία της πλοήγησης. Αυτό το είδος της δραστηριότητας έχει σαν στόχους τα παρακάτω:

- Να γνωρίσει κανείς την τεχνική λειτουργία του Διαδικτύου
- Να κατανοήσει την διαδρομή επικοινωνίας που ακολουθείται μεταξύ χρηστών
- Να αποκτήσει ένα κριτικό πνεύμα σε σχέση με το περιεχόμενο του Διαδικτύου

- Να ανακαλύψει την δομή του Διαδικτύου και να αποκτήσει μια πιο σφαιρική άποψη για αυτό
- Να πάρει θέση πάνω στην προβληματική του κινδύνου του Διαδικτύου
- Να αποκτήσει την ικανότητα να εκφράζει τις εμπειρίες αλλά και να ακούει την γνώμη των άλλων
- Να προκαλέσει συζητήσεις για τους κινδύνους του Διαδικτύου

Οι δραστηριότητες επικοινωνίας στοχεύουν στο να συνειδητοποιήσει ο νέος ότι το Διαδίκτυο είναι ένας τεράστιος τόπος ανταλλαγής και επικοινωνίας πληροφοριών με κανόνες που πρέπει να γνωρίζει και να τους εφαρμόζει αν θέλει να αποφύγει κινδύνους. Αυτό το είδος των δραστηριοτήτων έχει τους παρακάτω στόχους:

- Να ανακαλύψει και να γνωρίσει την χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου
- Να εξερευνήσει τους διάφορους τρόπους πληροφοριών
- Να συνειδητοποιήσουν τα όρια των διαφόρων εργαλείων της επικοινωνίας
- Να εξοικειωθούν με όλα τα θέματα του ηλεκτρονικού εμπορίου σε σχέση με τον καταναλωτή και τις επιχειρήσεις
- Να αποκτήσει γνώμη πάνω στις αγορές μέσα από το Διαδίκτυο
- Να συνειδητοποιήσει τις στρατηγικές του ηλεκτρονικού εμπορίου
- Να εργαστεί πάνω στην γλώσσα του ηλεκτρονικού εμπορίου
- Να γνωρίσει το ηλεκτρονικό μάρκετινγκ
- Να συνειδητοποιήσει την ύπαρξη των διαφημιστικών μηνυμάτων, της λειτουργίας των και των παγίδων που κρύβουν
- Να συνειδητοποιήσουν ότι ορισμένες εικόνες μπορούν να εκπλήσσουν και σοκάρουν τον επισκέπτη μιας σελίδας στο Διαδίκτυο και να ανταλλάσσει τις αντιδράσεις του με άλλους
- Να αμβλύνει την θεώρησή του για τους κινδύνους στο Διαδίκτυο

Οι δραστηριότητες πληροφόρησης στοχεύουν στο να μάθουν στον χρήστη να χρησιμοποιεί τα εργαλεία αναζήτησης και να έχει υποκειμενική αντίληψη για τα αποτελέσματα της έρευνάς του. Αυτό το είδος δραστηριοτήτων έχει τους παρακάτω στόχους:

- Να μάθει στον χρήστη να χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τα εργαλεία αναζήτησης
- Να εκτιμήσει τους Ιστοχώρους και τις πληροφορίες που βρίσκει
- Να διαπιστώσει γρήγορα και με απλές τεχνικές την προέλευση των πληροφοριών
- Να εξασκήσει το κριτικό του πνεύμα

- ο Να αναγνωρίσει την ποικιλία των απόψεων και των τρόπων έκφρασής τους
- ο Να αποκτήσει την ικανότητα της επιλογής και της αξιολόγησης της πληροφορίας
- ο Να συνειδητοποιήσει τους κινδύνους μιας κακής πληροφορίας και της χειραγώγησης
- ο Να αποκτήσει ειδικές ικανότητες σχετικές με την έρευνα στο Διαδίκτυο
- ο Να αντιδρά στις μη επαληθευμένες πληροφορίες
- ο Να αποκτήσει την ικανότητα να αναγνωρίζει τον συγγραφέα μιας πληροφορίας, την αξιοπιστία του, τις προθέσεις του και την κουλτούρα του

Οι δραστηριότητες παρατήρησης επιτρέπουν στους νέους να πάρουν θέση σε αυτόν το (νέο) κόσμο, να ανακαλύψουν και να καθιερώσουν το δικό τους προφίλ χρήστη. Για αυτούς είναι ευκαιρία να παρατηρήσουν τις αντιδράσεις τους και τις συμπεριφορές τους. Στόχους έχουν τα παρακάτω:

- ο Να μοιραστούν και να ανταλλάξουν πραγματικές εμπειρίες
- ο Να μάθουν πώς να περιγράφουν τον εαυτό τους και τις συνήθειες τους ως χρήστες του Διαδικτύου
- ο Να κατανοούν ή τουλάχιστον να δέχονται διαφορετικές γνώμες. (www.saferinternet.gr)

3.2 Στατιστικά στοιχεία χρήσεως Internet

3.2.1 Στατιστικά στοιχεία 2006 από την εθνική στατιστική υπηρεσία Ελλάδος

Από τη Γενική Γραμματεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος έγινε έρευνα σχετικά με το βαθμό χρήσης των νέων τεχνολογιών από τα νοικοκυριά και τα μέλη τους. Τα στοιχεία προέρχονται από τη δειγματοληπτική Έρευνα Χρήσης Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας από τα νοικοκυριά, έτους 2006.

Η έρευνα διενεργήθηκε σε τελικό δείγμα 4.896 ιδιωτικών νοικοκυριών και σε ισάριθμα μέλη αυτών, σε ολόκληρη τη χώρα, με κριτήριο την ύπαρξη ενός, τουλάχιστον, μέλους

ηλικίας 16 - 74 ετών σε κάθε νοικοκυριό. Περίοδος αναφοράς της έρευνας είναι το Α τρίμηνο του 2006.

Ø A. Ιστορικό και σκοπός της έρευνας

Με την έρευνα αυτή συγκεντρώνονται αναλυτικές πληροφορίες για την πρόσβαση των νοικοκυριών σε επιλεγμένες τεχνολογίες πληροφόρησης και επικοινωνίας, π.χ. ηλεκτρονικό υπολογιστή, κινητό τηλέφωνο, ψηφιακή τηλεόραση, Διαδίκτυο κλπ. Ακόμη, συγκεντρώνονται ατομικές πληροφορίες, οι οποίες παρέχονται από το άτομο που έχει προεπιλεγεί και αφορούν στη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή και στην πρόσβαση στο Διαδίκτυο (συναλλαγές με δημόσιες υπηρεσίες μέσω Διαδικτύου, εμπορικές συναλλαγές στο Διαδίκτυο κλπ.), e-δεξιότητες.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε για πρώτη φορά στη Χώρα μας το 2002 και τα αποτελέσματά της είναι πλήρως εναρμονισμένα με τα στοιχεία των υπόλοιπων κρατών μελών της ΕΕ που διενεργούν την έρευνα, αφού αυτή πραγματοποιείται με κοινά αποδεκτό ερωτηματολόγιο.

Ø B. Τα αποτελέσματα της έρευνας

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από την έρευνα παρουσιάζονται στη συνέχεια του δελτίου και εμφανίζονται ως ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού ή του συνολικού αριθμού νοικοκυριών της Χώρας.

α. Χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή

1. Το Α' τρίμηνο του 2006, το ποσοστό των ατόμων που χρησιμοποίησαν Η/Υ ανέρχεται στο 37,6%. Διευκρινίζεται ότι η χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή μπορεί να έχει πραγματοποιηθεί από όλους τους χώρους πρόσβασης, δηλαδή κατοικία, χώρο εργασίας, εκπαίδευσης, γειτονικά, φιλικά ή συγγενικά σπίτια, internet cafe κλπ.

2. Σε σχέση με το 2005, ο πληθυσμός ηλικίας 16 - 74 ετών, που δεν έχει χρησιμοποιήσει ποτέ Η/Υ, μειώθηκε κατά 9 ποσοστιαίες μονάδες. Παρακάτω, παρουσιάζεται η ηλικία των ατόμων που δεν έχουν χρησιμοποιήσει ποτέ Η/Υ.

β. Πρόσβαση στο Διαδίκτυο

1. Το Α' τρίμηνο του 2006, το ποσοστό των ατόμων που είχαν πρόσβαση στο Διαδίκτυο, από όλους τους χώρους, ανήλθε στο 28,9%.
2. Σε σχέση με το 2005, ο πληθυσμός ηλικίας 16 - 74 ετών, που δεν έχει χρησιμοποιήσει ποτέ το Διαδίκτυο, μειώθηκε κατά 8 ποσοστιαίες μονάδες. Παρακάτω παρουσιάζεται η ηλικία των ατόμων που δεν έχουν χρησιμοποιήσει ποτέ Διαδίκτυο.

γ. Λόγοι χρήσης του Διαδικτύου

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει ότι οι κυριότεροι λόγοι πρόσβασης (σε ποσοστά %) στο Διαδίκτυο είναι οι εξής:

1. Αναζήτηση πληροφοριών για προϊόντα και υπηρεσίες, 78,9.
2. Αποστολή ή λήψη ηλεκτρονικών μηνυμάτων, 58,5.
3. Διάβασμα εφημερίδων και περιοδικών, 48,0.
4. Αναζήτηση πληροφοριών για ταξίδια και καταλύματα, 40,2.
5. Παιχνίδια - Μουσική, 38,7.

Ειδικότερα:

1. Το 69% των νέων ηλικίας 16 - 19 ετών χρησιμοποιεί το Διαδίκτυο, κυρίως για παιχνίδια και μουσική.
2. Για νέους ηλικίας 20 - 24 ετών ο κυριότερος λόγος είναι η αποστολή και η λήψη ηλεκτρονικών μηνυμάτων.
3. Για τις ηλικίες από 25 - 69 ετών η αναζήτηση πληροφοριών για προϊόντα και υπηρεσίες αποτελεί τον κυριότερο λόγο πλοήγησης.

Χρόνος αναφοράς είναι το Α' τρίμηνο του 2006 και η πλοήγηση στο Διαδίκτυο μπορεί να έχει πραγματοποιηθεί από οπουδήποτε.

δ. Λόγοι μη πρόσβασης στο Διαδίκτυο από την κατοικία

Σε σχέση με την έρευνα του 2005, οι λόγοι για τους οποίους τα νοικοκυριά δεν έχουν πρόσβαση στο Διαδίκτυο, από την κατοικία τους, παραμένουν ίδιοι. Κυριότερος λόγος, με ποσοστό 55,7%, είναι η αντίληψη ότι δεν υπάρχουν χρήσιμες πληροφορίες και ακολουθούν η έλλειψη ικανοτήτων πρόσβασης, με ποσοστό 24,1%, και η αντίληψη ότι το περιεχόμενο είναι επιζήμιο, με ποσοστό 18,0%. Μεγάλη μείωση καταγράφεται στο κόστος εξοπλισμού και πρόσβασης, λόγοι που τα πρώτα χρόνια της έρευνας ήταν από τους κυριότερους (2002 : 21,0% και 17,0%, αντίστοιχα, και 2006 : 10,6% και 10,7%, αντίστοιχα).

ε. Χρήση τεχνολογίας, ανά ηλικιακή ομάδα

Παρακάτω παρουσιάζονται τα ποσοστά χρήσης κινητού τηλεφώνου, ηλεκτρονικού υπολογιστή και Διαδικτύου, στις ηλικιακές ομάδες 12 -84 ετών.

Ειδικότερα :

1. 8 στα 10 παιδιά ηλικίας 12 - 15 ετών χρησιμοποιούν κινητό τηλέφωνο (80,0%)
2. 9 στα 10 παιδιά ηλικίας 12 - 15 ετών έχουν χρησιμοποιήσει ηλεκτρονικό υπολογιστή (94,4%).
3. 7 στα 10 παιδιά ηλικίας 12 - 15 ετών έχουν χρησιμοποιήσει το Διαδίκτυο (71,1%).
4. 9 στους 10 νέους ηλικίας 16 - 19 ετών έχουν χρησιμοποιήσει ηλεκτρονικό υπολογιστή (90,9%).
5. 8 στους 10 νέους ηλικίας 16 - 19 ετών έχουν χρησιμοποιήσει το Διαδίκτυο (80,4%).
6. 3 στα 10 άτομα ηλικίας 60 - 84 ετών χρησιμοποιούν κινητό τηλέφωνο (www.statistics.gr)

3.3 Πληροφοριακό υλικό και βιβλιοθήκες internet

3.3.1 Βιβλιοθήκες

Τα πιο κοινά θέματα των ενήλικων και των νέων για τα οποία χρησιμοποιούνται οι υπολογιστές που είναι συνδεδεμένοι στο Διαδίκτυο στις βιβλιοθήκες φαίνεται να είναι τα εξής:

- § Πληροφόρηση: εύρεση διάφορων πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων και πληροφοριών από ιστοσελίδες επίσημων / κυβερνητικών φορέων.
- § Εκπαίδευση: εύρεση συγκεκριμένων πληροφοριών για σχολικές εργασίες.
- § Ψυχαγωγία: σύνδεση με τόπους που αφορούν μουσική, κινηματογράφο, αθλητικά, κλπ.
- § Επικοινωνία: έλεγχος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, αποστολή μηνυμάτων σε κινητά τηλέφωνα, και συνομιλίες σε πραγματικό χρόνο (chat).
- § Εργασία: Αναζήτηση πληροφοριών για θέσεις εργασίας, και τη συγγραφή βιογραφικών.

Ενώ τα δύο πρώτα θέματα υπόκεινται στον κοινωνικό ρόλο της βιβλιοθήκης όπως θεωρείται από τους βιβλιοθηκάρους, τα τρία τελευταία προσεγγίζουν περισσότερο τις ενδεικτικές χρήσεις του Διαδικτύου μέσω προσωπικών υπολογιστών και στα Ίντερνετ καφέ. Το μέλλον των βιβλιοθηκών στην εποχή του Διαδικτύου είναι πιο κοντά σε τέτοιου είδους χρήσεις, ιδιαίτερα όσο αφορά την επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων σε αντίθεση με το τι σκεπτόμασταν και αποδεχόμασταν έως τώρα. Όμως οι νέες χρήσεις των βιβλιοθηκών θα πρέπει να επιτρέπονται μέσα στα πλαίσια ενός κώδικα συμπεριφοράς σχετικού με την χρήση του Διαδικτύου, που θα γίνεται αποδεκτός από τους επισκέπτες, και έτσι θα προστατεύει τόσο αυτούς όσο και την ίδια τη βιβλιοθήκη από την κατάχρηση των υπηρεσιών της.

Εάν και πολλοί βιβλιοθηκάριοι παραδέχονται ότι οι νέοι και οι ενήλικες κάνουν πολύ υπεύθυνη χρήση του Διαδικτύου στις βιβλιοθήκες, ελλοχεύει πάντα ο κίνδυνος ότι αυτός ο δημόσιος χώρος θα χρησιμοποιηθεί για την πρόσβαση σε πληροφορίες πορνογραφικού περιεχομένου ή ότι η επικοινωνιακή χρήση του Διαδικτύου μέσω ανοιχτών

δωματίων συνομιλίας (των γνωστών chat rooms) μπορεί να αποτελέσει απειλή στη φυσική και πνευματική υγεία των παιδιών.

Προφανώς η δυνατότητα πρόσβασης σε πορνογραφικούς τόπους (ή ακόμη πιο επικίνδυνο, σε τόπους με παιδοφιλικό περιεχόμενο) είναι μια συνεχής ανησυχία για το προσωπικό, αλλά και για τους γονείς που φέρνουν τα παιδιά τους στη βιβλιοθήκη. Οι γονείς τείνουν να δείχνουν άμεσο ενδιαφέρον και να παραπονιούνται ανοιχτά για τη δυνατότητα πρόσβασης σε πορνογραφικό υλικό μέσω των συνδέσεων της βιβλιοθήκης στο Διαδίκτυο. Εδώ είναι ενδιαφέρον το γεγονός ότι το προσωπικό των βιβλιοθηκών σχολιάζει πως οι κίνδυνοι δεν προέρχονται από τη χρήση του Διαδικτύου που κάνουν τα παιδιά και οι νέοι, αλλά περισσότερο από τους ενήλικες χρήστες . (www.saferinternet.gr)

3.3.2 Αξιολόγηση διαθέσιμου πληροφοριακού υλικού

Ένας από τους καλύτερους τρόπους να αξιολογηθούν οι πληροφορίες που βρίσκονται στο Διαδίκτυο είναι να γίνει γνωστή η προέλευση των πληροφοριών. Υπάρχουν 7 διαφορετικοί τύποι Web Site:

- ο Site προώθησης θέσεων: Χρησιμοποιείται για να επηρεάσει την κοινή γνώμη, να προωθήσει τον ακτιβισμό ή για να ενθαρρύνει εισφορές. Παραδείγματα περιλαμβάνουν web sites πολιτικών εκστρατειών, οργανώσεων που θέλουν να σας πείσουν για τις απόψεις τους (όπως περιβαλλοντικών οργανώσεων) ή web sites που σας ζητούν να συνεισφέρετε σε ένα σκοπό. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι το site του WWF στο <http://www.easy-learn.gr/www.wwf.gr>
- ο Εμπορικό site: Περιέχει διαφημίσεις και πληροφορίες σχετικά με προϊόντα που πωλούνται. Αυτού του είδους sites παρέχουν εξυπηρέτηση πελατών και προωθούν μια συγκεκριμένη εταιρία. Παράδειγμα εμπορικού site είναι το www.microsoft.com
- ο Πληροφοριακό site: Παρέχει δεδομένα, στατιστικά στοιχεία, προγράμματα, δρομολόγια, διευθύνσεις, οδηγίες και διάφορες πληροφορίες. Παράδειγμα είναι το site του Δήμου Αθηναίων, <http://www.easy-learn.gr/www.cityofathens.gr>
- ο Site για διασκέδαση: Μπορεί να παρέχει μουσική, παιχνίδια ή ακόμη νέα και πληροφορίες για την βιομηχανία διασκέδασης. Παραδείγματα τέτοιων sites είναι αυτά δισκογραφικών εταιριών, τηλεοπτικών δικτύων ή προώθησης κινηματογραφικών ταινιών, όπως το site του τηλεοπτικού σταθμού MAD, <http://www.easy-learn.gr/www.mad.tv>

- ο Επιμορφωτικό site: Προωθεί εκπαιδευτικά ιδρύματα ή παρέχει πληροφορίες για σχολεία. Τα εκπαιδευτικά sites περιλαμβάνουν sites για κολέγια και πανεπιστήμια, sites που προσφέρουν online διδασκαλία, καθώς και site σχολείων. Για παράδειγμα, μπορείτε να επισκεφθείτε το site του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στο <http://www.easy-learn.gr/www.auth.gr>
- ο Ειδησεογραφικό site: Παρέχει πληροφορίες για τοπικά, περιφερειακά, εθνικά ή διεθνή γεγονότα, καθώς και ειδήσεις, και μπορεί να αποτελεί την ηλεκτρονική εκδοχή ενός περιοδικού, μιας εφημερίδας ή ενός τηλεοπτικού προγράμματος. Παράδειγμα τέτοιου site είναι το <http://www.easy-learn.gr/www.e-go.gr>
- ο Προσωπικό site: Προβάλλει ένα άτομο. (www.easy-learn.gr)

3.3.3 Πληροφοριακό υλικό

Στην ενημέρωση μέσω του Ιντερνέτ ουσιαστικά έχουμε να κάνουμε με μια εξελεγχμένη μορφή τηλεόρασης, όπου το κοινό έχει πρόσβαση, με δική του επιλογή, σε κείμενα, εικόνες, ήχους και βίντεο, από όλο τον κόσμο. Τα γνωστά παραδοσιακά μέσα (τηλεόραση, έντυπα, κλπ) μεταφέρονται στο Ιντερνέτ, κόμβοι τηλεοπτικών καναλιών, ραδιοφωνικών σταθμών, όλα τα έντυπα το ένα μετά το άλλο διακινούν την δικιά τους πληροφορία, δοσμένη με νέο τρόπο, μέσα από το Ιντερνέτ. Και όλη η πληροφορία απελευθερωμένη από τα χωροχρονικά όρια που περιορίζουν τα παραδοσιακά μέσα. Ανεξάρτητα από την γεωγραφική θέση του κοινού προσφέρεται ένα ευρύ πεδίο επιλογών ραδιοφωνικών σταθμών από όλο τον κόσμο, τα πιο γνωστά έντυπα την ημέρα έκδοσης τους, δημοσιεύουν το περιεχόμενο τους και στο Ιντερνέτ. Και ο όγκος αυτός της πληροφορίας βρίσκεται εκεί προσβάσιμος ανά πάσα στιγμή, προσφέροντας δυνατότητες εύκολης αναζήτησης σε αρχειακό υλικό.

Υπάρχει όμως ένα ακόμα σημαντικό στοιχείο που χαρακτηρίζει την πληροφορία στο Ιντερνέτ, η προέλευση της. Η πληροφορία μπορεί να προέρχεται, και να παρουσιάζεται μέσα από έναν εμπορικό (ειδησεογραφικά πρακτορεία), κρατικό (υπουργεία, υπηρεσίες), εταιρικό (ενημερωτικοί κόμβοι εταιριών), επιστημονικό (πανεπιστήμια, ερευνητικοί οργανισμοί) κόμβο, ακόμα μέσα από τον προσωπικό κόμβο κάποιου ατόμου (homepage), ή κάποιας μικρής ομάδας με κοινά ενδιαφέροντα. Και αυτός ο διαχωρισμός, όπως και η κατηγοριοποίηση της πληροφορίας, δεν είναι εφικτός πάντοτε και για όλα τα είδη πληροφορίας. Για ένα συγκεκριμένο θέμα, είναι πολύ πιθανό να διακινηθεί πληροφορία στο Ιντερνέτ και από τις δυο κατηγορίες πηγών. Αυτή η νέα δυνατότητα, δεν προσφερόταν στο

παρελθόν από κάποιο κλασσικό μέσο, να μπορεί δηλαδή το άτομο να απευθύνεται σε ένα παγκόσμιο κοινό εκφράζοντας τις απόψεις και τις ιδέες του για θέματα που ενδιαφέρουν και απασχολούν και άλλα άτομα στον κόσμο.

Η πληροφορία με την ψηφιοποίηση της γίνεται περισσότερο ευέλικτη, εύκολα αναζητήσιμη και διερευνήσιμη. Αλλά ο ορισμός της δεν αλλάζει, η ουσία της πληροφορίας παραμένει η ίδια. Η μεταφορά της δεν αλλάζει το περιεχόμενο, και ο διαχωρισμός σε ιδιωτική και δημόσια πληροφορία έρχεται σε εξέλιξη της ιδιωτικής και δημόσιας σφαίρας.

Ο διαχωρισμός στις μορφές υπηρεσιών που προσφέρει το Ίντερνέτ, θα μπορούσε να αποτελείται απλά από μια αναφορά στα κλασσικά μέσα που περιέχονται στο Ίντερνέτ (τηλεόραση, περιοδικά, τηλέφωνο, ραδιόφωνο), αλλά η συνένωση όλων αυτών των στοιχείων σε ένα μέσο προσφέρει νέες δυνατότητες, όπως η ευκολία με την οποία μπορεί το άτομο να απευθύνει ένα παγκόσμιο δημιουργώντας απλά έναν κόμβο στο δίκτυο και η επικοινωνία ανεξάρτητα γεωγραφικής θέσης με ελάχιστο κόστος (κόστος σύνδεσης στο Ίντερνέτ).

Τα νέα χαρακτηριστικά της πληροφορίας και οι πρωτόγνωρες δυνατότητες του μέσου μας τοποθετούν μπροστά σε προβληματισμούς, που μπορεί να είναι απλά μια εξέλιξη των από αιώνων ηθικών ερωτημάτων, τοποθετημένοι σε νέα βάση, ή και προβληματισμοί νέοι, όπως τα πνευματικά δικαιώματα του κώδικα προγραμματισμού. (*Σαρτζετάκης, 1998*)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

Προεκτάσεις – χρήσεις του Διαδικτύου

4.1. Internet & Εκπαίδευση

Αν μπορούσαμε να κάνουμε ένα ταξίδι μέσα στο χρόνο και επισκεπτόμασταν ένα σχολείο πριν από 100, ή και περισσότερα, χρόνια, θα μας έκανε εντύπωση πόσο λίγο έχει αλλάξει η εκπαιδευτική διαδικασία στις χώρες του δυτικού κόσμου. Είναι αλήθεια πως ο διαχρονικός ταξιδιώτης μας θα παρατηρούσε αρκετές διαφορές στα ρούχα των μαθητών, στην αρχιτεκτονική και την άνεση των κτιρίων, στον αριθμό των βιβλίων και αλλού. Οι καθηγητές και οι μαθητές των περισσότερων τάξεων ή ειδικοτήτων όμως, θα μπορούσαν να μεταφερθούν στο σήμερα και να ενταχθούν σε μια μοντέρνα τάξη, συνεχίζοντας χωρίς μεγάλη δυσκολία το μάθημά τους μαζί με τους σημερινούς συναδέλφους τους.

Αυτή η ανισορροπία μεταξύ ενός κόσμου ο οποίος αλλάζει πολύ γρήγορα και ενός εκπαιδευτικού συστήματος στο οποίο βασιλεύει η στασιμότητα φαίνεται πως "απειλείται" σήμερα από την έλευση του Internet. Είναι αλήθεια πως ο χώρος της εκπαίδευσης έχει ήδη κάνει κάποια δειλά βήματα υιοθέτησης νέων τεχνολογιών. Ωστόσο, η είσοδος της τηλεόρασης ή των μεμονωμένων Η/Υ στα σχολεία δεν μετέβαλε σημαντικά την εκπαιδευτική διαδικασία. Έτσι, οι ελπίδες για αναμόρφωση των μεθόδων διδασκαλίας στη σύγχρονη κοινωνία έχουν εναποτεθεί πια στο Internet.

Το μεγάλο πλεονέκτημα του δικτύου είναι ο ανοικτός χαρακτήρας του ο οποίος επιτρέπει την ταχύτατη δημιουργία, ανάπτυξη και εμπορική αξιοποίηση νέων τεχνολογιών. Γι' αυτό και οι εφαρμογές του στον τομέα της εκπαίδευσης είναι ήδη πολλές και προβλέπεται πως θα αυξηθούν ακόμη περισσότερο στο άμεσο μέλλον. Παρά τη μεγάλη τους ποικιλία όμως, όλες οι εκπαιδευτικές εφαρμογές του Internet μπορούν να χωριστούν σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με τον τρόπο που χρησιμοποιούν οι διδάσκοντες για να έρθουν σε επαφή με τους μαθητές τους. Οι τρόποι αυτοί είναι:

1. Πληροφοριακή επικοινωνία
2. Προσωπική επικοινωνία με τρίτους
3. Προσωπική επικοινωνία με εξειδικευμένο εκπαιδευτή

Ας δούμε ποια είναι τα χαρακτηριστικά κάθε κατηγορίας: (*Επιτήδειος, 2000: 54*)

4.1.1. Πληροφοριακή επικοινωνία

Λόγω του πλήθους των πληροφοριών που έχουν δημοσιευθεί στο δίκτυο (κυρίως μέσα στο World Wide Web), το Internet έχει παρομοιαστεί συχνά με μια τεράστια ηλεκτρονική βιβλιοθήκη η οποία περιέχει:

- Μελέτες, εργασίες και συμπεράσματα ερευνών (ιδιωτών, πανεπιστημίων, μη κερδοσκοπικών οργανισμών, επιχειρήσεων κ.λπ.)
- Online μαθήματα (σειρές κειμένων με αντικείμενο τη διδασκαλία συγκεκριμένων θεμάτων όπως ο οδηγός κατασκευής Web σελίδων τον οποίο έχω δημοσιεύσει στο <http://www.eeei.gr/odhgos/htmlfaq.htm>)
- Μηνύματα ενημερωτικού περιεχομένου τα οποία έχουν δημοσιευθεί σε δημόσιους χώρους του Internet (π.χ. usenet groups ή mailing lists)

Το κύριο χαρακτηριστικό της πληροφοριακής επικοινωνίας είναι η απουσία οποιασδήποτε προσωπικής επαφής του "εκπαιδευτή" με τον μαθητή. Στις περιπτώσεις δημοσίευσης μελετών ή Online μαθημάτων, ο δημιουργός τους τοποθετεί απλώς την εργασία του στο δίκτυο και τη θέτει στη διάθεση κάθε ενδιαφερόμενου. Στις περιπτώσεις των μηνυμάτων ενημερωτικού περιεχομένου ο κάτοχος κάποιας πληροφορίας την κοινοποιεί σε ένα χώρο ανακοινώσεων είτε ως αυτόνομη ανακοίνωση (Μάθατε πως η θάλασσα κατάπιε δύο νησιά στο Κιριμπάτι;) είτε ως απάντηση σε κάποιον τρίτο (Η εποχή του Μπαρόκ για την οποία ρωτούσες διήρκεσε από το 1600 έως το 1750 μ.Χ. περίπου). Τα μηνύματα αυτά αποθηκεύονται σε διάφορες βάσεις δεδομένων (π.χ. deja news) και είναι σήμερα διαθέσιμα σε όλους τους χρήστες του δικτύου (μια αναζήτηση με τις λέξεις "Μπαρόκ" και "διήρκεσε" θα μας φέρει την απάντηση την οποία έδωσε πριν δύο χρόνια ο χρήστης X στον Ψ).

Η πληροφοριακή επικοινωνία αποτελεί τον πιο διαδεδομένο τρόπο εκπαιδευτικής αξιοποίησης του Internet και χρησιμοποιείται από:

- Ιδιώτες που επιδιώκουν να αυτομορφωθούν σε κάποιο αντικείμενο (π.χ. πώς καλλιεργούνται οι τουλίπες)
- Ερευνητές οι οποίοι συγκεντρώνουν πληροφορίες (π.χ. στελέχη επιχειρήσεων που αξιολογούν μια νέα τεχνολογία)
- Εκπαιδευόμενοι που συγκεντρώνουν υλικό για τη σύνταξη σχολικών εργασιών ή την καλύτερη κατανόηση των μαθημάτων τους (π.χ. μαθητές οι οποίοι διδάχθηκαν ότι ο

Αρχιμήδης έκαψε τον Ρωμαϊκό στόλο χρησιμοποιώντας κάτοπτρα μπορεί να μελετήσουν τους νόμους της οπτικής για να κατανοήσουν με ποιο τρόπο έγινε αυτό)

Η πληροφοριακή επικοινωνία χρησιμοποιείται κυρίως από ενήλικες και είναι μια ως επί το πλείστον μοναχική απασχόληση. Η μελέτη των πηγών πληροφοριών του δικτύου γίνεται στο χρόνο που εξυπηρετεί καλύτερα τον χρήστη με την ταχύτητα και με τη σειρά που ο ίδιος επιθυμεί (π.χ. σε μια σειρά 20 Online μαθημάτων μπορεί να παραλείψει το 6ο ή να μελετήσει πρώτα το 12ο και μετά το 8ο).

Συνήθως, αυτή η μορφή χρήσης του Internet είναι ανοργάνωτη, αποσπασματική και ευκαιριακή, διότι οι περισσότεροι χρήστες του δικτύου εκτελούν ευκαιριακές αναζητήσεις χωρίς μακροπρόθεσμο σχέδιο (σήμερα ο χρήστης χρειάζεται πληροφορίες για τις ασθένειες των μελισσών, ενώ αύριο μπορεί να ψάχνει για το κατά κεφαλήν εισόδημα της Βραζιλίας).

Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα της πληροφοριακής επικοινωνίας είναι το χαμηλό της κόστος (απλώς τοποθετούμε το υλικό Online) και η εύκολη πρόσβαση στο περιεχόμενό της όλο το 24ωρο. Το κύριο μειονέκτημά της είναι η έλλειψη επαφής του εκπαιδευτή με τον εκπαιδευόμενο. Δεν απαντώνται απορίες ούτε γίνονται διευκρινήσεις. Έτσι, αν ένα μέρος του κειμένου δεν είναι κατανοητό ή σε κάποιο θέμα δεν δίδεται η αναμενόμενη βαρύτητα, η μόνη λύση για τον εκπαιδευόμενο είναι η εύρεση κάποιας άλλης πηγής πληροφοριών. (Η μέχρι σήμερα εμπειρία έχει δείξει πως, λόγω της χαώδους φύσης του δικτύου, οι μαθητές δαπανούν μεγάλο μέρος του χρόνου τους στην αναζήτηση πληροφοριών. Έτσι, ο χρόνος ο οποίος τους μένει διαθέσιμος για μελέτη είναι αρκετά μικρότερος απ' ό,τι στις άλλες μορφές αυτομόρφωσης.) . (www.infosociety.gr)

4.1.2. Προσωπική επικοινωνία με τρίτους

Στο Internet υπάρχουν χιλιάδες χώροι προσωπικής επικοινωνίας μεταξύ των χρηστών. Δεκάδες χιλιάδες mailing lists, usenet groups, chat rooms και άλλοι χώροι φιλοξενούν καθημερινά ένα τεράστιο αριθμό συζητήσεων, μηνυμάτων και ανακοινώσεων, ταξινομημένων κατά θέμα και κατηγορία (π.χ. ms-access, java, μεσαιωνική ιστορία, αστροφυσική, οικολογία κ.λπ.).

Πολλοί χρήστες του Internet καταφεύγουν σε αυτούς τους χώρους για την υποβολή δημόσιων ερωτήσεων σχετικά με θέματα που τους απασχολούν. Αν και υπάρχουν

περιορισμοί σε αυτή τη μέθοδο (δεν μπορείς να υποβάλλεις πολλές ερωτήσεις, η διατύπωσή τους πρέπει να υπακούει σε ειδικούς κανόνες, δεν είναι βέβαιο πως θα λάβεις απάντηση κ.λπ.) χιλιάδες άνθρωποι αξιοποιούν καθημερινά το πνεύμα συνεργασίας και αλληλοϋποστήριξης που διέπει τους χώρους αυτούς για να λάβουν απαντήσεις στα ερωτήματά τους (Π.χ. ελάχιστες ερωτήσεις στην ομάδα χρηστών της Microsoft Access στο comp.databases.ms-access μένουν χωρίς απάντηση.)

Επίσης, στο web υπάρχουν κάποια sites όπου εθελοντές ή ειδικοί επιστήμονες (επί πληρωμή) απαντούν σε ερωτήσεις χρηστών για διάφορα θέματα της ειδικότητάς τους (τέτοιος είναι και ο Επιχειρηματικός Σύμβουλος της Ελληνικής Ένωσης Επαγγελματιών Internet στο <http://www.eeei.gr/interbiz/advisor.htm>).

Αν και η προσωπική επικοινωνία με τρίτους δεν παρέχει εχέγγυα αξιοπιστίας ή διαθεσιμότητας (όταν παρέχεται σε εθελοντική βάση) η εμπειρία των τελευταίων ετών έχει δείξει πως μπορεί να αποτελέσει ένα χρήσιμο συμπληρωματικό βοήθημα για όσους χρησιμοποιούν το Internet για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Δεν μπορεί φυσικά να παράσχει ολοκληρωμένη γνώση, αλλά έχει αποδειχθεί αρκετά αποτελεσματική στην επίλυση συγκεκριμένων αποριών ή την αναζήτηση πολύ ειδικών θεμάτων. Γι' αυτό και η επ' αμοιβή παροχή της φαίνεται πως έχει μεγάλο και κερδοφόρο μέλλον (π.χ. <http://www.answers.com>). (Επιτήδιος, 2000)

4.1.3 Προσωπική επικοινωνία με εξειδικευμένο εκπαιδευτή

Είναι πιο γνωστή με το όνομα: τηλεεκπαίδευση (εκπαίδευση εξ' αποστάσεως) και για τους περισσότερους συμβολίζει τις πραγματικές δυνατότητες του Internet και τον δρόμο προς τον οποίο αναπόφευκτα (;) θα κατευθυνθεί η εκπαιδευτική διαδικασία.

Ο όρος τηλεεκπαίδευση χρησιμοποιείται συνήθως υπό την πολύ ευρεία έννοιά του και αναφέρεται σε κάθε μορφή διδασκαλίας όπου, χάρη στη χρήση της τεχνολογίας, ο εκπαιδευτής και οι εκπαιδευόμενοι συμμετέχουν στο μάθημα από διαφορετικούς χώρους. Μερικές φορές οι εκπαιδευόμενοι βρίσκονται συγκεντρωμένοι όλοι μαζί στο ίδιο σημείο, ενώ ο εκπαιδευτής βρίσκεται κάπου αλλού. Συχνότερα όμως ακόμη και οι εκπαιδευόμενοι είναι διασκορπισμένοι γεωγραφικά και επικοινωνούν με τον εκπαιδευτή και μεταξύ τους με ηλεκτρονικό τρόπο.

Ανάλογα με το εκπαιδευτικό αντικείμενο και τη διαθέσιμη τεχνολογία η τηλεεκπαίδευση μπορεί να έχει ως αντικείμενο:

- τη διδασκαλία σεμιναριακής μορφής (συνήθως σε ενήλικες οι οποίοι ενδιαφέρονται για ένα σαφώς καθορισμένο γνωστικό αντικείμενο π.χ. "Βυζαντική Υμνογραφία")
- τη γενική διδασκαλία (π.χ. παροχή βασικής εκπαίδευσης σε παιδιά ή πανεπιστημιακών πτυχίων σε ενήλικες)
- την υποβοήθηση της "συμβατικής" εκπαίδευσης (π.χ. φροντιστηριακά μαθήματα) (Επιτήδιος, 2000)

4.1.4 Βήματα προς μια παιδαγωγική αξιοποίηση του διαδικτύου

Ο Παγκόσμιος Ιστός (Wide World Web) αποτελεί ένα πολύ αποτελεσματικό μέσο επικοινωνίας, η οποία επιτυγχάνεται εύκολα, οικονομικά και σε πολλαπλά επίπεδα. Τα επίπεδα αυτά περιλαμβάνουν ανταλλαγή απλών κειμένων, εικόνων, video, ήχων κτλ. Μας παρέχει τη δυνατότητα να ανοίξουμε ένα παράθυρο στον κόσμο. Ευνοεί τη συνεργασία μεταξύ των σχολείων. Όλα αυτά βέβαια υπό προϋποθέσεις. Πρώτη και βασική προϋπόθεση : ή ύπαρξη οργανωμένου εργαστηρίου υπολογιστών με πρόσβαση στο Διαδίκτυο. Δεύτερη προϋπόθεση: ή διάθεση ανανέωσης της διδασκαλίας από την πλευρά του διδάσκοντα, ώστε να αντέξει τις << κακουχίες >>. Σίγουρα δεν αρκεί μια απλή περιήγηση σε ιστοσελίδες σχετικές με το διδακτικό αντικείμενο, αν η περιήγηση αυτή δε γίνεται με συγκεκριμένους στόχους και δεν συνοδεύεται από φύλο εργασίας με συγκεκριμένες ασκήσεις . Αν αφήσουμε τους μαθητές ελεύθερους να πλοηγηθούν σε μια διεύθυνση, χωρίς να γνωρίζουν ότι έχουν να μας παραδώσουν συγκεκριμένα ευρήματα , ο προσανατολισμός δε θα αργήσει .Δεν είναι καθόλου τυχαία η χρήση του όρου << σερφάρισμα>> στο δίκτυο. Η ευκολία μεταφοράς από το ένα σημείο του κόσμου στο άλλο είναι τόσο σαγηνευτική όσο και αποπροσανατολιστική. (Γιακουμάτου,- Νικολαΐδου, 2001).

4.2. Internet και Οικογένεια

Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας και ιδιαιτέρως τα ηλεκτρονικά επηρεάζουν τον τρόπο ζωής του σύγχρονου ανθρώπου. Παλαιότερα η τηλεόραση και σήμερα το Internet παίζουν σημαντικό ρόλο τόσο στον τρόπο που πληροφορούνται, εκπαιδεύονται, επικοινωνούν αλλά και διασκεδάζουν τα μέλη των οικογενειών, όσο και στον τρόπο που αναπτύσσουν τις μεταξύ τους σχέσεις, λαμβάνουν αποφάσεις και καταμερίζουν τις διάφορες δραστηριότητες (Belch, et. al., 2006; Veerle, et, al., 2002).

Η επίδραση αυτών των μέσων άλλοτε θεωρείται αρνητική και άλλοτε θετική. Για παράδειγμα η τηλεόραση από τη μία πλευρά κατηγορείται ότι απομονώνει τα μέλη των οικογενειών και μειώνει την επικοινωνία και την επαφή μεταξύ τους, από την άλλη επαινείται διότι αποτελεί το κέντρο των συζητήσεων μεταξύ των μελών της οικογένειας για πάσης φύσεως θέματα. Το ίδιο συμβαίνει και με το πιο πρόσφατο ηλεκτρονικό μέσο ενημέρωσης και επικοινωνίας το Internet. Από τη μία αντιμετωπίζεται με φόβο και επιφύλαξη, κυρίως από τους γονείς και από την άλλη θεωρείται απαραίτητο εργαλείο για όλους.

Όλες οι έρευνες δείχνουν ότι το Internet αφορά κυρίως τα νεαρά μέλη των οικογενειών, καθώς οι νεαρές ηλικίες κάνουν τόσο μεγάλη χρήση από πλευράς χρόνου όσο και περισσότερες χρήσεις, από διασκέδαση με παιχνίδια και μουσικά ακούσματα, αναζήτηση πληροφοριών για hobbies μέχρι σχολικές εργασίες. Επιπλέον, οι νέοι άνθρωποι το υιοθετούν γρηγορότερα, γνωρίζουν περισσότερο για αυτό, το έχουν αγκαλιάσει και το προτιμούν έναντι όλων των άλλων μέσων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αλλάζουν οι ρόλοι μέσα στο σπίτι καθώς πολλοί γονείς ζητούν τη βοήθεια των παιδιών τους στη συλλογή πληροφοριών για μία σειρά από θέματα, από το να ψάξουν πληροφορίες για διακοπές μέχρι το να συγκρίνουν τιμές για προϊόντα (Τσουρβάκα, 2002: 72)

4.3 Επικοινωνία μέσω Internet

Η πιο διαδεδομένη μορφή επικοινωνίας μέσω Internet είναι το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mail), το οποίο μάλλον γνωρίζετε και έχετε χρησιμοποιήσει ήδη. Γι αυτό, η παρούσα ενότητα επικεντρώνεται στην επικοινωνία μέσω διαδικτυακών κοινοτήτων.

Οι διαδικτυακές κοινότητες αποτελούν μια αρκετά διαδεδομένη μορφή διαδικτυακής επικοινωνίας, την οποία δεν άργησαν να υιοθετήσουν οι επιχειρήσεις ως εργαλείο προβολής, προώθησης και πώλησης των προϊόντων τους. Οι ηλεκτρονικές κοινότητες δίνουν τη δυνατότητα σε διάφορες ομάδες ανθρώπων που ενδιαφέρονται για κάποιο εξειδικευμένο θέμα να ανταλλάσσουν απόψεις πάνω στο θέμα αυτό.

Η επιχείρηση μπορεί να παρέχει τα μέσα σε όλους αυτούς τους πελάτες (ή υποψήφιους πελάτες) να ενημερωθούν για εξειδικευμένα θέματα που τους ενδιαφέρουν, και αφορούν κυρίως τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες της επιχείρησης, και να ανταλλάξουν απόψεις και πληροφορίες, παραμένοντας έτσι "κοντά" στην επιχείρηση.

Για παράδειγμα, τα περισσότερα ηλεκτρονικά βιβλιοπωλεία προσφέρουν τη δυνατότητα σχολιασμού των βιβλίων τους από αναγνώστες. Έτσι, πολλοί υποψήφιοι αγοραστές μπορούν να πάρουν και μια άλλη γνώμη πριν αγοράσουν ένα βιβλίο, ενώ οι επιχειρηματίες έχουν τη δυνατότητα να βελτιώσουν τα προϊόντα τους. *(Καϊμάκη, 1997)*

4.4 Εργασία μέσω Internet: Τηλε-Εργασία

Η τηλε-εργασία, η εργασία δηλαδή από απόσταση μέσω της χρήσης των ΤΠΕ, αποτελεί μια μορφή η-επιχειρείν που επαναπροσδιορίζει τις υπάρχουσες μορφές εργασίας. Η χρήση ηλεκτρονικών μέσων επιτρέπει την εκτέλεση εργασιών σε χώρους εκτός των γραφείων της εταιρείας, όπως για παράδειγμα από το σπίτι των εργαζομένων, ή εκτός έδρας. Οι εργαζόμενοι μπορούν να εργάζονται από απόσταση έχοντας πρόσβαση στο δίκτυο και στα δεδομένα της εταιρείας όπως ακριβώς και αν βρίσκονταν στις κτιριακές της εγκαταστάσεις, και μπορούν να αποστέλλουν τα αποτελέσματα της δουλειάς τους ηλεκτρονικά.

Η τηλε-εργασία μπορεί να αποτελέσει για την επιχείρησή σας μια πολύ αποτελεσματική και αποδοτική λύση, αυξάνοντας την παραγωγικότητά της, και μειώνοντας αισθητά το λειτουργικό της κόστος. Ας δούμε συνοπτικά τι μπορεί να προσφέρει η τηλε-εργασία στην επιχείρησή σας:

- μειώνει το κόστος και αυξάνει την παραγωγικότητα
- μειώνει τα λειτουργικά έξοδα
- δίνει τη δυνατότητα για καλύτερη αξιοποίηση του υπάρχοντος χώρου

- επεκτείνει τα γεωγραφικά όρια της επιχείρησης, αποκτώντας πρόσβαση σε μεγαλύτερο σύνολο του εργατικού δυναμικού, και κατ' επέκταση
- αυξάνει την ανταγωνιστικότητα και για τους εργαζόμενους:
- ευελιξία στη διαχείριση του εργασιακού χρόνου
- μείωση των εξόδων μετακίνησης
- δυνατότητα εργασίας ακόμη και από απομακρυσμένες περιοχές
- δυνατότητα για μεγαλύτερη ικανοποίηση από τη δουλειά τους, λόγω της ευελιξίας χρόνου και χώρου

Είναι πιθανόν πολλοί από εσάς να θεωρείτε ότι η τηλε-εργασία δε σας αφορά. Και είναι γεγονός ότι η τηλε-εργασία είναι εφαρμόσιμη σε συγκεκριμένες εταιρείες, όπως π.χ. σε ένα μεταφραστικό ή αρχιτεκτονικό γραφείο, ενώ σε άλλες περιπτώσεις, η εργασία δε μπορεί να νοηθεί χωρίς την παρουσία του εργαζομένου στο φυσικό χώρο της εταιρείας. Κατά συνέπεια, η εφαρμογή της πρέπει να μελετηθεί προσεκτικά σε κάθε διαφορετική περίπτωση. (Καϊμάκη, 1997).

4.5 Ιντερνέτ και Κοινωνία

Καθώς ξεκινάμε τη νέα χιλιετία, αν αναλογισθούμε το σημαντικό ρόλο που παίζει η τεχνολογία στην κοινωνία, ένα από τα πιο κρίσιμα θέματα που πρέπει να κατανοήσουμε έχει να κάνει με το Internet, σαν μια από τις πιο διαδεδομένες τεχνολογικές εφαρμογές κι υπηρεσίες.

Θεωρώντας την τεχνολογία και την κοινωνία σαν δυο διακριτά “πράγματα,” που βρίσκονται σε “απόσταση” μεταξύ τις, αν θέλαμε να καταλάβουμε τη μεταξύ τις σχέση, θα έπρεπε να διαλέξουμε μεταξύ δυο δυνατών δράσεων από απόσταση: Τις δυνατότητας προσδιορισμού τις κοινωνίας από την τεχνολογία, από τη μια μεριά. Και τις δυνατότητας προσδιορισμού τις τεχνολογίας από την κοινωνία, από την άλλη μεριά. Η πρώτη δράση συνήθως περιγράφεται σαν “τεχνολογικός ντετερμινισμός” κι η δεύτερη σαν “κοινωνικός ντετερμινισμός.” Τις θα επιχειρηματολογήσουμε αναφορικά με το Internet, κι οι δυο αυτές οι δράσεις, οι ντετερμινισμοί αυτοί, οδηγούν σε κάπως άγονους προβληματισμούς. Γιατί, το κύριο πρόβλημά τις είναι η απόσταση.

Πράγματι, η ιδέα του τεχνολογικού ντετερμινισμού στην περίπτωση του Internet συντηρείται από την άποψη μιας ουδέτερης τεχνολογίας, που συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική πρόοδο, όταν ακολουθηθούν τα χνάρια των μεγάλων πληροφοριακών λεωφόρων. Με λίγα λόγια, το γνωστό παραμύθι της παγκοσμιοποίησης. Εδώ αξίζει να θυμηθούμε κάποιες ζωνιές ενστάσεις του κατά πόσον το Internet αντιστοιχεί σε κίνηση τις τα μπρος.. Για παράδειγμα, ο Γάλλος κοινωνιολόγος-ανθρωπολόγος Maffesoli (1996) υποστηρίζει ακριβώς το αντίθετο: Αν κάπου το Internet τις οδηγεί αυτό είναι τις τα πίσω, στον καιρό των φυλών, γιατί μέσα στον ιστό των τεχνολογικών διαμεσολαβήσεων η σύγχρονη συλλογική υποκειμενικότητα είναι αναγκασμένη να αναπτυχθεί σε ξεκομμένους μεταξύ τις θύλακες, τις οποίους βρίσκουν εύφορο έδαφος να καλλιεργηθούν διάφορες μορφές πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων.

Παρόμοια προβληματική φαίνεται να είναι κι η ιδέα του κοινωνικού ντετερμινισμού του Internet. Αν η κοινωνία μπορεί να παράγει κάποια “πράγματα,” τις το Internet, έξω από αυτήν, τότε τα προϊόντα αυτά δεν μπορεί παρά να είναι μυθοποιημένες και μυθοποιητικές κατασκευές. Η ειρωνεία στην περίπτωση αυτή είναι ότι ένα τέτοιο σενάριο θα δεχόταν αμέσως να το υιοθετήσουν οι μεγάλοι οικονομικοί παράγοντες, που διεκπεραιώνουν την εργολαβία της παγκοσμιοποίησης. Τι καλύτερο για ένα εμπορικό προϊόν, τις πούμε, για παράδειγμα, τις Microsoft, από το να διαφημίζεται ότι έχει κατασκευασθεί κοινωνικά με την τηλε-εργασία και την φροντίδα τις κατανεμημένου δικτύου αφοσιωμένων εργατών τις επιστήμης και τις τεχνολογίας;

Εξ αιτίας λοιπόν των προηγούμενων αδιεξόδων, η έμφαση αναγκαστικά πρέπει να δοθεί σε μια ενιαία, μη διαχωρισμένη σύλληψη τις ενότητας τις τεχνολογίας και τις κοινωνίας. Αντί, δηλαδή, το τεχνολογικό στοιχείο να θεωρείται σε απόσταση από το κοινωνικό, η σύγχρονη τάση είναι να δούμε τις δυο τις παράγοντες να τείνουν τις μια μεταξύ τις σύγκλιση ή ταύτιση. Τότε, η υβριδική, ετερογενής συνισταμένη συναποτελείται από τις παράγοντες τις με την έννοια όχι μόνο ότι οι τελευταίοι παρουσιάζονται με τα χαρακτηριστικά του συναμφοτέρου αλλά, κι επιπλέον, ο καθένας απ’ τις στη συνένωσή του με τον άλλον τροποποιεί κι αναδιαρθρώνει αυτοστοχαστικά (reflexively) το ίδιο το δικό του το περιεχόμενο. Δηλαδή, για παράδειγμα, Internet και κοινωνία δεν σημαίνει δυο πράγματα, αθροιστικά, το ένα δίπλα στο άλλο. Αλλά Internet και κοινωνία σημαίνει αφενός μια τεχνολογία, που είναι διαποτισμένη από κοινωνικούς πόθους για δημιουργικότητα (όσο κι αν αυτοί μπορούν εύκολα να γλιστρήσουν τις την αλλοτρίωση ή να εμπορευματοποιηθούν) και που τις διαποτίζει την ίδια την κοινωνική υποκειμενικότητα (όσο κι αν αυτή μπορεί να

καταναλώνεται στην επιφάνεια των αναπαραστάσεων). Αφετέρου, Internet και κοινωνία σημαίνει μια κοινωνία, που ζει μέσα σε τεχνολογικές διαμεσολαβήσεις και εν μέρει κατασκευάζεται πλέον σε συνθήκες δυνητικών καταστάσεων (virtuality), οι οποίες απειλούν να εκτοπίσουν τη συμβολική φοβέρα τις αδυσώπητης αντικειμενικής πραγματικότητας αντικαθιστώντας την με το φάντασμα του ρευστοποιημένου τεχνολογικού πολιτισμού. (Μπουντουρίδης, 1999)

4.5.1 Οι Κοινωνικές Μελέτες τις Επιστήμης και τις Τεχνολογίας για το Internet

Προφανώς η σχέση μεταξύ Internet και κοινωνίας αποτελεί μια μερική περίπτωση τις σχέσης μεταξύ τις σύγχρονης τεχνολογίας και τις κοινωνίας. Ο τρόπος, με τον οποίον θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε τη σχέση αυτή, εντάσσεται τις προβληματισμούς των ονομαζόμενων κοινωνικών μελετών τις τεχνολογίας (Technology Studies). Με δεδομένη τη στενή σχέση μεταξύ επιστήμης και τεχνολογίας, οι κοινωνικές μελέτες τις τεχνολογίας συνδέονται άμεσα με τις ονομαζόμενες κοινωνικές μελέτες τις επιστήμης (Science Studies). Μαζί οι δυο αυτές περιοχές έρευνας απαρτίζουν το αντικείμενο των Κοινωνικών Μελετών τις Επιστήμης και τις Τεχνολογίας, που συνήθως στην αγγλόφωνη θεματολογία αναφέρεται με τα αρχικά STS (από το Science and Technology Studies, που είναι τα ίδια με τα αρχικά των λέξεων Science-Technology-Society)

Αρχικά τις πούμε ότι, στο πλαίσιο των κοινωνικών μελετών τις επιστήμης, η μελέτη τις σχέσης τις επιστήμης με την κοινωνία στηρίζεται στην διερεύνηση τις ιδιαίτερης (αν υπάρχει) διάρθρωσης τις επιστήμης και των υλικών συνθηκών ύπαρξής τις. Πιο συγκεκριμένα, το αντικείμενο τις ανάλυσης των σχέσεων επιστήμης και κοινωνίας εστιάζεται στη μελέτη αφενός του εσωτερικού περιεχομένου τις επιστήμης κι αφετέρου του γενικότερου πλαισίου (context), μέσα στο οποίο λειτουργεί η επιστήμη. Συνήθως, το εσωτερικό περιεχόμενο τις επιστήμης θεωρείται ότι διέπεται από κάποια εξειδικευμένη λογική τεχνικής φύσης κι αναπαράγεται σύμφωνα με το γνωστικό δυναμικό τις ανθρώπινης νόησης. Από την άλλη μεριά, το γενικότερο πλαίσιο, μέσα στο οποίο διαμορφώνεται η επιστημονική δραστηριότητα, αφενός προσδιορίζεται από συγκεκριμένους κοινωνικούς και πολιτιστικούς παράγοντες κι αφετέρου συμβάλλει το ίδιο στη συγκεκριμένη κοινωνική διάρθρωση του επιστημονικού έργου (τις, π.χ., μέσω τις μελέτης τις επιστημονικής διαστρωμάτωσης, του

συστήματος επιστημονικής επιβράβευσης κι αξιολόγησης, των επιστημονικών ομαδοποιήσεων, κλπ.).

Σύμφωνα τις με την κλασική φιλοσοφία τις επιστήμης, πρέπει να υπάρχει τις απόλυτος διαχωρισμός μεταξύ του εσωτερικού λογικού περιεχομένου τις επιστήμης και των εξωτερικών (κοινωνιολογικών ή ψυχολογικών ή κ.α.) παραγόντων, που καθορίζονται στο γενικότερο πλαίσιο, στο οποίο πραγματοποιείται η επιστήμη. Οπότε, η κλασική φιλοσοφία τις επιστήμης εστιάζεται αποκλειστικά και μόνο στην ανάλυση τις θεωρούμενης επιστημολογικής ιδιαιτερότητας τις επιστημονικής γνώσης και στην αποκωδικοποίηση τις λογικής τις επιστημονικής ανακάλυψης, ανεξάρτητα και πέρα από ενδεχόμενους μεταφυσικούς στοχασμούς ή από τυχούσες κοινωνικές ή ψυχολογικές θεωρήσεις τις επιστημονικής γνώσης κι ανακάλυψης.

Από την άλλη μεριά, η κλασική κοινωνιολογία τις επιστήμης (που κατ' εξοχήν προέρχεται από την δουλειά του Αμερικανού κοινωνιολόγου Robert Merton, 1973) είχε απολύτως σεβαστεί τον προηγούμενο διαχωρισμό και, για αυτό, αρνιόταν να μελετήσει τη λογική και το γνωστικό περιεχόμενο τις επιστήμης, αντικείμενα μελέτης που τα “χάριζε” τις προβληματισμούς τις κλασικής επιστημολογίας. Για το λόγο αυτό, η παραδοσιακή κοινωνιολογία τις επιστήμης απλώς περιοριζόταν να μελετήσει είτε την κοινωνική θεσμοποίηση των κανόνων λειτουργίας τις επιστήμης (οι περίφημες “νόρμες του Merton”), που εγγυούνταν την κοινωνική στήριξη των λογικών δομών τις επιστήμης, είτε να εντοπίσει ποιες κοινωνικές συνθήκες μπορούσαν να οδηγήσουν τις αποκλίσεις μιας λανθασμένης λογικής τις επιστήμης (η ‘κοινωνιολογία του λάθους’).

Για παράδειγμα, αν η κλασική φιλοσοφία τις επιστήμης απαξιούσε να ασχοληθεί με το Internet, θα ενδιαφερόταν μόνο για το επιστημονικό περιεχόμενό του, δηλαδή, απλώς για τη συστηματοποίηση των θεωριών τις πληροφορικής (γλώσσες, αλγόριθμοι, πολυπλοκότητα κλπ.), τις κυβερνητικής (πληροφορία κι επικοινωνία) και τις τεχνολογίας των ψηφιακών δικτύων. Με άλλα λόγια, από το σύνολο των πολυπληθών διαπλοκών μεταξύ του Internet, των επιστημονικών θεμελίων του, των τεχνολογιών που το υλοποιούν, και τις κοινωνίας, η επιστημολογική προσέγγιση θα επιχειρούσε να εστιασθεί τις λογικές-γνωστικές δομές των επιστημονικών θεωριών, πάνω τις οποίες οικοδομείται το Internet, και θα αδιαφορούσε για όλα τα σημαντικά κοινωνικά θέματα, τις των επιπτώσεων, των επιδράσεων στη συμπεριφορά των χρηστών, των ενδεχομένων αλλαγών στα πρότυπα κοινωνικών συλλογικοτήτων, που αναπτύσσονται στο Internet, κλπ. Φυσικά, για τις απαιτήσεις τις σημερινής δημόσιας

κατανόησης τις επιστήμης και τεχνολογίας, όλοι οι τελευταίοι κοινωνικοί παράγοντες θεωρούνται το ίδιο, αν όχι περισσότερο, σημαντικοί από τα επιστημονικά και τεχνολογικά προβλήματα του Internet, που ίσως τα περισσότερα απ' αυτά μπορούν να θεωρηθούν κατ' αρχήν λυμένα. Και, για αυτό, η κλασική επιστημολογία του Internet φαίνεται μάλλον να συγκεντρώνει ελάχιστο ενδιαφέρον.

Τώρα, ως τις την θεώρηση του Internet, που θα μπορούσε να γίνει στο πλαίσιο τις κλασικής κοινωνιολογίας τις επιστήμης, αυτή θα αποσκοπούσε τελικά στην διατύπωση κάποιων κοινωνικών κανόνων ή νορμών, οι οποίες θα αντιστοιχούσαν σε μια ιδανική λειτουργία του Internet πάνω τις βάσεις, που καθορίζουν οι επιστήμες κι οι τεχνολογίες τις πληροφορίας και τις επικοινωνίας. Επιπλέον, η κλασική κοινωνιολογία τις επιστήμης θα μπορούσε να ενδιαφερθεί για τα λάθη ή τις αποκλίσεις από την ισορροπημένη λειτουργία του Internet σε σχέση με τις λογικές δομές που το οικοδομούν. Για παράδειγμα, ένα τέτοιο θέμα θα μπορούσε να ήταν η κατανόηση των κοινωνικών λόγων, που οδηγούν στην παρατηρούμενη (τόσο αυξημένη τελευταία) πρόσβαση σε πηγές πληροφορίας πορνογραφικού υλικού στο Internet. Μ' αυτές τις έννοιες, η μελέτη του Internet κάτω από το πρίσμα τις κλασικής κοινωνιολογίας τις επιστήμης ενδεχομένως θα μπορούσε να τροφοδοτήσει με κανονιστικές ή διατακτικές αρχές κυρίως τις δημόσιους φορείς, που θα επιθυμούσαν να υπαγορεύσουν στο κοινό και τις πολίτες μια ηθικίστικη στάση απέναντι τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις. Ευτυχώς τις, που η σύγχρονη δημόσια συνειδητότητα για θέματα προσωπικής ή συλλογικής ηθικής είναι μάλλον επιφυλακτική απέναντι σε γενικές κατευθύνσεις, που καθορίζονται "αφ' υψηλού," και προσπαθεί να εκτιμήσει κάθε φορά το συγκεκριμένο χαρακτήρα του περιεχομένου των δημόσια διατυπωμένων ηθικών υποδείξεων ή προσταγών.

Απέναντι τις κλασικές προσεγγίσεις τις φιλοσοφίας και τις κοινωνιολογίας τις επιστήμης, οι κοινωνικές μελέτες τις επιστήμης (που εμφανίστηκαν μετά από τα μέσα τις δεκαετίας του 1970) επιστρατεύουν μια εναλλακτική μεθοδολογία ανάλυσης των κοινωνικών επιδράσεων τις επιστήμης. Μέσα από τη μεθοδολογία αυτή, οι κοινωνικοί προσδιορισμοί τις επιστήμης αποκτούν μια κυρίαρχη σημασία σ' όλα τα επίπεδα των επιστημονικών δρωμένων, από το εσωτερικό περιεχόμενο ως το εξωτερικό πλαίσιο ύπαρξής τις. Βέβαια, οι κοινωνικές μελέτες τις επιστήμης δεν συγκροτούν μια ομοιογενή μεθοδολογία αλλά έχουν αναπτυχθεί σε μια σειρά από διαφορετικές προσεγγίσεις τις σχέσης επιστήμης και κοινωνίας

Σ' αυτές τις προσεγγίσεις, υπάρχει μια λίγο πολύ κοινή αντιμετώπιση του βασικού προβλήματος τις κατανόησης του πραγματικού χαρακτήρα τις επιστημονικής λογικής ή,

καλύτερα, τις επιστημονικής θεωρίας. Ουσιαστικά, μια θεωρία δεν είναι παρά μια (θεωρητική) αναπαράσταση τις αντικειμένου, το οποίο η θεωρία προσπαθεί να περιγράψει ή να κατανοήσει αναπαράγοντας (ή προσομοιώνοντας) την δομή του αντικειμένου με τις δικούς τις θεωρητικούς όρους και προτάσεις. Προφανώς, τις είναι ο “αυτονόητα” παραδεκτός τρόπος κατανόησης τις σχέσης αναπαράστασης κι αντικειμένου. Αλλά τις μια τέτοια σχέση έχει τότε μόνο νόημα, όταν υπονοείται εξ αρχής η “αντικειμενική” ύπαρξη του αντικειμένου στον “έξω κόσμο.” Ειδικότερα, έτσι (το αντικείμενο “συνεπάγεται” την αναπαράσταση) γίνεται αντιληπτή η σχέση αναπαράστασης-αντικειμένου από την κλασική επιστημολογία ή από οποιαδήποτε άλλη προσέγγιση, που θεμελιώνεται με βάση τη (σιωπηλή ή εκπεφρασμένη) αποδοχή τις ενυπάρχοντος κι απόλυτου ορθολογισμού τις αντικειμενικής πραγματικότητας.

Από την δική της τώρα μεριά, οι κοινωνικές μελέτες τις επιστήμης αντιλαμβάνονται τη σχέση αναπαράστασης-αντικειμένου με ακριβώς την αντίστροφη φορά. Κι αυτή η αντιστροφή είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστική του τρόπου, με τον οποίον οι σύγχρονες κοινωνικές μελέτες τις επιστήμης κατανοούν την επιστήμη, θέτοντας προτεραιότητα στη συλλογική-κοινωνική ενεργητική δραστηριότητα τις επιστημονικής κοινότητας μέσα στο γενικότερο κοινωνικό πλαίσιο, που αυτή εντάσσεται. Πιο συγκεκριμένα, αμφισβητώντας τις απόλυτες κι αυθύπαρκτες διαστάσεις ύπαρξης μιας θεωρούμενης αντικειμενικής πραγματικότητας, οι κοινωνικές μελέτες τις επιστήμης υποστηρίζουν (Woolgar, 1988) ότι είναι δια μέσου τις ανθρώπινης κοινωνικής κι επικοινωνιακής διαδικασίας δημιουργίας τις αναπαράστασης, που πλάθεται και συγκροτείται το ίδιο το αναπαριστώμενο αντικείμενο (δηλαδή, σχηματικά, η αναπαράσταση “συνεπάγεται” το αντικείμενο). Με άλλα λόγια, οι κοινωνικές μελέτες τις επιστήμης θέλουν να καταλάβουν πώς η αντικειμενική πραγματικότητα των επιστημονικών δραστηριοτήτων (που οδηγούν στο κτίσιμο μεθόδων, θεωριών κι άλλων γνωστικών αναπαραστάσεων) κατασκευάζεται κοινωνικά μέσα από μια ποικιλία κοινωνικών διαδικασιών, τις επικοινωνίας, μεταφοράς, διάχυσης, συζήτησης, διαπραγμάτευσης, συγκάλυψης, διαλεύκανσης, αντιδικίας, συναίνεσης κλπ. Για αυτό το λόγο, το αντικείμενο των κοινωνικών μελετών τις επιστήμης θεωρείται ότι είναι η κοινωνική κατασκευή τις επιστήμης και, για το σκοπό αυτό, η υιοθετούμενη μεθοδολογία είναι αυτή του κοινωνικού “κατασκευασμού” ή κονστρουκτιβισμού, τις λέγεται.

Φυσικά, σ’ ότι αφορά το Internet, ο χαρακτήρας τις συλλογικής-κοινωνικής κατασκευής του περιεχομένου του δεν αμφισβητείται σχεδόν ποτέ: Επειδή οποιαδήποτε πληροφορία, που εμφανίζεται στο Internet αμέσως ή εμμέσως (π.χ., από τις μηχανές αναζήτησης), μπορεί να τοποθετηθεί σε σχέση-σύνδεση με τις πληροφορίες, η συνολικά

διαμορφούμενη “κοινωνία” των πληροφοριών διαρκώς και σταθερά αλληλο-τροποποιείται κι αποτελεί το προϊόν μιας συνεχιζόμενης διαδικασίας συμμετοχικής κατασκευής. Βέβαια, αυτό δεν σημαίνει ότι μια τέτοια διαδικασία είναι πάντα το αποτέλεσμα κάποιας αρμονικής συνεργασίας: Τις φορές, αντιπαραθέσεις, αντιδικίες, ακόμη κι εσκεμμένες αποσιωπήσεις ή και διαστρεβλώσεις, διαμορφώνουν το περιεχόμενο των πληροφοριών, που κυκλοφορούν στο Internet.

Φαίνεται ότι μ’ αυτόν τον τρόπο η κοινωνικά κατασκευαζόμενη υπόσταση του Internet να υπερισχύει των αντικειμενικών χαρακτηριστικών τις ύπαρξής του. Λέγοντας αυτό, δεν θέλουμε να μειώσουμε το κατά πόσον το Internet υπάρχει αντικειμενικά και να μεγεθύνουμε τις ψυχολογικές διαστάσεις του Internet, που το φέρουν σαν ένα τεράστιο χωνευτήρι μιας ρευστής μεταμοντέρνας υποκειμενικότητας. Απλώς θέλουμε να ισχυριστούμε πόσο πολύ προβληματική είναι η θεώρηση του Internet σαν ένα συγκεκριμένο και καλά ορισμένο πράγμα ή (κοινωνικό-τεχνολογικό) αντικείμενο (είτε "fact" ή "artefact"). Κάθε φορά που μια τέτοια πραγματοποίηση (reification) του Internet θα γινόταν εφικτή, την επόμενη στιγμή, που θα επενέβαινε η ατομική υποκειμενικότητα τις χρήστη του Internet με την τοποθέτηση μιας τις “σελίδας” ή έστω τις νέου “συνδέσμου,” η αντικειμενική αυτή υπόσταση αυτόματα θα έπρεπε να αναθεωρηθεί για να συμπεριλάβει τις τις δυνατές τροποποιήσεις τις. Προφανώς, το πρόβλημα δεν είναι ποσοτικό (η εκθετική αύξηση του πληροφοριακού υλικού στο Internet) αλλά μάλλον ποιοτικό (η δυναμική αναδιάρθρωση μιας συνεχώς διαστελλόμενης τεράστιας βάσης δεδομένων). Μ’ αυτήν την έννοια, κάποιοι θα επιθυμούσαν να έβλεπαν ότι το Internet θα μπορούσε να υπάρξει αντικειμενικά μόνο σε μια κοινωνικά ρευστοποιημένη κατάσταση (ή φάση) σαν συνέπεια τις διαρκούς κοινωνικής κατασκευής του έξω από οποιαδήποτε προκαθορισμένα όρια. Τις θα δούμε παρακάτω, η έκπληξη αυτή, που δημιουργείται από την δυνατότητα τις γενικής συνισταμένης να ξεπερνά την φύση των επιμέρους συνιστωσών τις, είναι χαρακτηριστική για όλα σχεδόν τα κοινωνικά φαινόμενα, στον βαθμό που αυτά αποτελούν μια λανθάνουσα κι απρόβλεπτη συνέπεια ή μια μη σχεδιασμένη εξέλιξη των στοιχείων που τα προσδιορίζουν.

Τις η ίδια η έκβαση των απρόβλεπτων, περιστασιακών κι ευμετάβλητων κοινωνικών φαινομένων σπάνια αφήνεται να εκκολαφθεί μόνη τις και σχεδόν πάντα αποτελεί το στοίχημα κάποιων συγκεκριμένων κοινωνικών συγκρούσεων, που μπορούν να την ωθήσουν σ’ αντίθετες κατευθύνσεις. Έτσι, μπορεί από τη μια μεριά η σύλληψη του Internet σαν κάποιο “ανοικτό” σύστημα (με την οποίαν έχουν γαλουχηθεί γενιές ολόκληρες υποστηρικτών τις πληροφορικής “κοινοκτημοσύνης,” του ελεύθερου λογισμικού κλπ.) να κατευθύνει τα

οράματα τις μεγάλου πλήθους δραστών (από αδάμαστους χακεράδες και κυβερνο-επαναστάτες ακτιβιστές ως νεοφιλελεύθερους ευαγγελιστές τις παγκοσμιοποίησης). Αλλά από την άλλη μεριά, βρίσκονται οι οικονομικοί εκείνοι παράγοντες, που έχουν αναλάβει την εργολαβία τις κατασκευής των πληροφοριακών λεωφόρων μιας παγκοσμιοποιημένης αγοράς, για τις οποίους το αποτέλεσμα των κοινωνικών διαδικασιών κατασκευής του περιεχομένου του Internet πρέπει οπωσδήποτε να είναι συσκευάσιμο σ' ένα εμπορεύσιμο πράγμα: Σ' ένα "μαύρο κουτί" (υπολογιστή, λογισμικού ή κλπ.), που μέσα σε μια φανταχτερή κι ελκυστική συσκευασία κλείνει ερμητικά τα μυστικά τις δήθεν εξελιγμένης τεχνογνωσίας του και το μόνο μέλημα τις λειτουργίας του είναι η μαγική διαχείριση εισόδου κι εξόδου, αιτιών κι αποτελέσματος, αναγκών και κέρδους.

Επιστρέφοντας τώρα στην ανάλυση τις κοινωνικής κατασκευής τις τεχνολογίας, τις εξ αρχής διευκρινίσαμε, ερχόμαστε να δούμε πιο συγκεκριμένα πώς υλοποιείται η μετατόπιση (Woolgar, 1991) τις τη μεριά τις τεχνολογίας του βασικού προσανατολισμού των κοινωνικών μελετών τις επιστήμης. Έτσι, στη συνέχεια, θα προσπαθήσουμε να δούμε αναλυτικότερα τη σχέση του Internet με την κοινωνία κάτω από ένα τέτοιο πρίσμα. Φυσικά, η σχέση αυτή δεν είναι παρά μια ειδική περίπτωση τις σχέσης τεχνολογίας-κοινωνίας, που θα επιχειρήσουμε τώρα να προσεγγίσουμε.

Ειδικότερα, μια πρώτη ενιαία προσέγγιση τις τεχνολογίας και τις κοινωνίας έχει γίνει στο μέσο τις δεκαετίας του 1980 από τον Thomas Hughes, στο πλαίσιο τις θεωρίας του των "μεγάλων τεχνολογικών συστημάτων" (Hughes, 1987). Συγκεκριμένα, η προσέγγιση αυτή των κοινωνικών μελετών τις τεχνολογίας θεωρεί ότι κάθε τεχνολογικό σύστημα συγκροτείται από τρεις αλληλοσυνδεδεμένες συνιστώσες: (i) τις μηχανές και το φυσικό επίπεδο-υπόβαθρο τις τεχνολογίας, (ii) τις οργανωτικές δομές (εταιρείες, οικονομικοί φορείς κλπ.) και (iii) τις πολιτικές επεμβατικές-ρυθμιστικές διαδικασίες (από το κράτος, το δημόσιο, την κοινωνία των πολιτών κλπ.). (Μπουντουρίδης, 1999)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Προβληματισμοί για την χρήση του Διαδικτύου

5.1 Εγκυρότητα πληροφοριών

Για να διαπιστώσουμε την ακρίβεια των πληροφοριών ενός site πρέπει να εξετάσουμε πέντε παραμέτρους. Αυτές οι παράμετροι είναι οι εξής:

1. Εγκυρότητα: Ποιος δημιούργησε αυτό το site; Έχει αυτό το άτομο ή οργανισμός ειδικευση, γνώση και πιστοποιητικά που τον/την καθιστούν αυθεντία στο εκάστοτε αντικείμενο; Προσοχή χρειάζεται στα site που αυτοπροβάλλονται ως ειδησεογραφικά ή ενημερωτικά ενώ στην ουσία προσπαθούν να σας πείσουν για μια μόνο άποψη ή οπτική γωνία.

2. Ακρίβεια: Έχει το site αναφορές και παραπομπές σε αξιόπιστες πηγές; Έχει links για άλλα αξιόπιστα sites; Δείχνει η σελίδα επαγγελματική χωρίς ορθογραφικά ή άλλα λάθη;

3. Αντικειμενικότητα: Είναι το site αντικειμενικό; Προβάλλει τα επιχειρήματα και των δύο πλευρών; Παρουσιάζει τα στοιχεία χωρίς να καταλήγει σε συμπεράσματα; Προσπαθεί να πουλήσει κάτι; Σας αναφέρει μόνο τη μία πλευρά των στοιχείων ώστε να σας πείσει για μια μόνο οπτική γωνία του θέματος;

4. Επικαιρότητα: Είναι το site επίκαιρο; Ανανεώνεται συχνά; Αναφέρεται σε «μελλοντικά» γεγονότα που έγιναν πριν από δύο χρόνια;

5. Κάλυψη: Παρέχει αυτό το site ένα ευρύ φάσμα πληροφοριών ή προσφέρει απλά πληροφορίες για ένα συγκεκριμένο κοινό; Αναφέρει άλλες ιστοσελίδες που παρέχουν περισσότερες πληροφορίες για ένα θέμα;. (www.easy-learn.gr)

5.2 Ηθικοί προβληματισμοί για την χρήση του internet

Στοχεύοντας στην καλύτερη προσέγγιση των προβληματισμών αυτοί διαχωρίζονται σε δύο θεματικές ενότητες:

- Στην διαχείριση της πληροφορίας από την κεντρική εξουσία, είτε αυτή είναι το κράτος, είτε η διοίκηση μιας εταιρίας.

- Στην επικοινωνία μέσω δικτύου, ελευθερία της έκφρασης μεταξύ ατόμων και ομάδων, ανταλλαγή πληροφοριών, διαμόρφωση κοινωνικών ομάδων.

5.2.1 Διαχείριση πληροφορίας από την κεντρική εξουσία

Η ηθική της επικοινωνίας μέσω δικτύων ηλεκτρονικών υπολογιστών, η νέα βάση στην οποία τίθενται τα ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας της πληροφορίας, η εναγώνια ανάγκη για διατήρηση της ελευθερίας του λόγου στο Ίντερνέτ, η αναζήτηση για την ιδανική χρήση των προσωπικών πληροφοριών που διακινούνται στο Διαδίκτυο. Αυτοί είναι μερικοί μόνο τίτλοι από τα άρθρα που έχουν κατακλείσει την διεθνή βιβλιογραφία τα τελευταία χρόνια της εκρηκτικής εξάπλωσης του Ίντερνέτ.

Στην πρώτη θεματολογία προβληματισμών εντάσσονται τα καίρια προβλήματα των πνευματικών δικαιωμάτων, και της προστασίας της ιδιωτικής πληροφορίας των ατόμων. Ενώ στην δεύτερη και πιο διευρυμένη ενότητα αναφέρονται τα προβλήματα κοινωνικής βάσης που δημιουργούνται από τη χρήση του Ίντερνέτ από άτομα και ομάδες. Θέματα όπως η περίεργη ηθική των hackers, οι αγώνες για την διατήρηση της ελευθερίας του λόγου στο Διαδίκτυο, η διαστρέβλωση της πραγματικότητας, η δυνατότητα άμεσης παρουσίασης στοιχείων κάποιας πραγματικότητας και η νέα κουλτούρα που πηγάζει από τη χρήση του Ίντερνέτ, κατατάσσονται σε αυτή την κατηγορία προβληματισμών.

Ελέγχοντας την τεχνολογία δεν ελέγχεις και την ροή της πληροφορίας και αυτό ακριβώς συμβαίνει με το Ίντερνέτ. Το Ίντερνέτ κυβερνιέται από την πολύπλοκη αλληλεπίδραση των καταναλωτών, των επιχειρήσεων, των ερευνητών και των κυβερνήσεων ανά τον κόσμο, δημιουργώντας ο καθένας νέους οργανισμούς που λειτουργούν δια μέσου των ήδη υπαρχόντων για να συντονίζουν τις προσπάθειες τους στο Ίντερνέτ. Η ταχύτατη εξάπλωση του και η εμπλοκή τόσο διαφορετικών ομάδων και ατόμων που έχουν ήδη διαμορφωμένες χρήσεις και συμφέροντα, δημιουργούν αυτό το πολύπλοκο σύστημα που φαίνεται ως ο πιο δύσκολος, μέχρι σήμερα, χώρος επιβολής νόμων, κανόνων και ορίων. Το Ίντερνέτ είναι ένα παγκόσμιο οικοσύστημα, το οποίο ταχύτατα δημιουργεί άλλα οικοσυστήματα, τα οποία απαιτούν τους δικούς τους μηχανισμούς διακυβέρνησης. Αυτά τα υποσυστήματα είναι επίσης και μέρη του γενικότερου οικοσυστήματος Ίντερνέτ. Μια καλή διακυβέρνηση απαιτεί την αποτελεσματική ανάμιξη τους στην διαδικασία λήψεως αποφάσεων.

Ο J.Thomson στο βιβλίο του νεωτερικότητα και μέσα επικοινωνίας(σελ 234) υποστηρίζει ότι "η διαμεσολαβημένη αρένα της σύγχρονης πολιτικής είναι ανοικτή και προσβάσιμη με έναν τρόπο που οι παραδοσιακές συναθροίσεις και αυλές δεν ήταν". Όμως το Ίντερνέτ αποτελεί ένα μέσο στο οποίο δεν έχει εφαρμοστεί καμία ρύθμιση και νόμος που να καθορίζουν όρια και κανόνες, έτσι η χρήση που γίνεται στο μέσο βασίζεται στα εκάστοτε συμφέροντα των διαφόρων ομάδων, πολιτικών και κοινωνικών. Και αν μέχρι τώρα η δημιουργία, έστω και δομημένων, παγκόσμιων πεδίων ορατότητας συνιστούσε μια σημαντική ιστορική εξέλιξη, τότε η εμφάνιση και εξάπλωση του Ίντερνέτ ίσως να σηματοδοτήσει μια εντελώς νέα προσέγγιση του φαινομένου της διαμεσολαβημένης ορατότητας. .(*Σαρτζετάκης Ν,1998*)

5.2.2 Internet και παρακολούθηση στον επαγγελματικό χώρο

Οι περισσότερες εταιρίες, δημόσιοι οργανισμοί και υπηρεσίες, λειτουργούν σήμερα βασιζόμενοι στην χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών που συνδεδεμένοι μεταξύ τους διαχειρίζονται την εργασία του κάθε ατόμου. Ο κάθε ένας εργαζόμενος χρησιμοποιώντας τον υπολογιστή που βρίσκεται μπροστά του κάνει χρήση του δικτύου, και όταν αυτό το δίκτυο είναι το Ίντερνέτ υποθέτουμε ότι ο κάθε_υπάλληλος κάνει ελεύθερη χρήση. Στέλνει τα δικά του προσωπικά μηνύματα, και κινείται μέσα σε διαδρόμους πληροφορίας που ίσως να μην βρίσκονται μέσα στα επαγγελματικά πλαίσια. Όμως η τεχνολογία έρχεται να καλύψει και αυτή την περίπτωση χρήσης. Εδώ και χρόνια, οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν λογισμικό το οποίο τους επιτρέπει την παρακολούθηση με κάθε λεπτομέρεια της χρήσης των εσωτερικών δικτύων και του Ίντερνέτ από όλους τους υπαλλήλους τους. Παράγονται αναφορές χρήσης από αυτό το λογισμικό για τον κάθε ένα εξατομικευμένα, και θεωρούνται επίσημα έγγραφα που μπορούν ακόμα και να παρουσιαστούν στο δικαστήριο σε περίπτωση νομικών διεκδικήσεων του εργοδότη έναντι των υπαλλήλων του. Οι υπάλληλοι έχουν το δικαίωμα της αξιοπρέπειας, αλλά και ο εργοδότης δικαιώματα σε οποιαδήποτε μορφή πληροφορίας δημιουργείται από τον εργαζόμενο κατά την διάρκεια του ωραρίου και με την χρήση του εργασιακού εξοπλισμού. (*Σαρτζετάκης Ν,1998*)

Οι δυνατότητες παρακολούθησης της χρήσης της πληροφορίας, όπως και οι δυνατότητες απαγόρευσης χρήσης συγκεκριμένης πληροφορίας, στην ψηφιακή εποχή είναι απεριόριστες. Όμως οι ίδιοι που δημιουργούν τα προγράμματα παρακολούθησης και απαγόρευσης πιστεύουν ότι αν οι υπάλληλοι είναι ενημερωμένοι για το ότι οι κινήσεις τους

στις λεωφόρους της πληροφορίας παρακολουθούνται, δημιουργούν μόνοι τους φίλτρα λογοκρισίας για τον εαυτό τους και ρυθμίζουν την συμπεριφορά τους σύμφωνα με τις υποδεικνυόμενες απαιτήσεις. Εισερχόμαστε έτσι στην διαδικασία αυτολογοκρισίας η οποία μπορεί να είναι σκληρότερη από οποιαδήποτε άλλη μορφή λογοκρισίας. Και η σημερινή τεχνολογία τοποθετεί τα άτομα αντιμέτωπα πρόσωπο με πρόσωπο με τις κινήσεις και τις επιλογές του.

Μέσα από τη διαδικασία της απόλυτης επιτήρησης στην ψηφιακή εποχή, που ουσιαστικά περιγράφεται από τον όρο ηλεκτρονικού πανοπτικού όπως τον ορίζει ο Ν. ΜακΚουέηλ, οι σύγχρονοι επαγγελματικοί χώροι τείνουν να γίνουν εφιαλτικοί για τους εργαζόμενους. Με το άγχος μιας πιθανής πλήρους επιτήρησης, που ελέγχει τα πάντα χωρίς κανόνες, που εξετάζει οποιαδήποτε ψηφιακή κίνηση των υπαλλήλων όπου κανένας δεν ξέρει τι ακριβώς τι επιτρέπεται και τι δεν επιτρέπεται να πράξει, δημιουργείται μια μόνιμη αίσθηση φόβου στους εργαζομένους, οι οποίοι θα αναγκαστούν να εφαρμόσουν πολύ αυστηρούς κανόνες αυτό ελέγχου για να είναι σίγουροι ότι θα βρίσκονται μέσα στα όρια μια νεφελώδους και απροσδιόριστης αποδέκτης συμπεριφοράς που απαιτείται από τους εργοδότες.

(Σαρτζετάκης Ν, 1998)

5.3 Internet και ιδιωτική πληροφορία

Η ιδιωτικότητα της πληροφορίας, δεν είναι καινούργιος προβληματισμός. Ειδικότερα με την ανάπτυξη της ηλεκτρονικής τεχνολογίας τα τελευταία πενήντα χρόνια, υπάρχει μια τάση να συνδέεται άμεσα αυτή η τεχνολογία κυρίως με την ανάπτυξη μοντέλων ελέγχου των πολιτών. Ο "μεγάλος αδερφός" από το μυθιστόρημα του Όργουελ "1984", οι περιγραφές μοντέλων επιτήρησης από σύγχρονους στοχαστές, παρουσιάζουν μια εικόνα όπου η τεχνολογία απειλεί την προσωπική ζωή του ατόμου.

Το πιο σημαντικό από όλα είναι ότι ο κάθε χρήστης του Ιντερνέτ, ανταλλάσσει προσωπικά μηνύματα μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, δημιουργεί παρουσιάσεις που απευθύνονται σε συγκεκριμένο κοινό και αρθρώνει έναν ελεύθερο και χωρίς λογοκρισία λόγο. Αυτή η περιγραφή μοιάζει λίγο πολύ με την καθημερινή πραγματική ζωή μας, επικοινωνούμε, πληροφορούμαστε, αγοράζουμε, απευθύνουμε τον λόγο μας σε ένα περιορισμένο ή και ευρύτερο κοινό. Μόνο που στον νέο αυτό χώρο, όλες οι κινήσεις μας καταγράφονται, ο μοναδικός τρόπος που ο καθένας μας κινείται και ζει στον κυβερνοχώρο,

αποτελεί bits πληροφορίας που είναι αποθηκευμένη σε κάποιον υπολογιστή, ή και σε πολλούς κάπου στον κόσμο.

Η χρήση που κάνουμε στο Ιντερνέτ σκιαγραφεί την προσωπικότητα μας, αν κάποιος αποκτήσει πρόσβαση σε όλες αυτές τις διαδρομές που αφήνει το άτομο στο κυβερνοχώρο για τον εαυτό του μπορεί εύκολα να το περιγράψει και να το κατατάξει σε κάποια ευρύτερη κατηγορία. Από αυτό το σημείο και μετά το άτομο γίνεται εύκολη λεία για την εκμετάλλευση από διάφορα κέντρα εξουσίας που μπορεί να έχουν ως στόχο το οικονομικό ή το πολιτικό κέρδος. Στα τέλη της δεκαετίας του 1980, όταν ακόμα το Ιντερνέτ ήταν μια ερευνητική προσπάθεια, και οι χρήστες του ήταν κυρίως επιστήμονες από ακαδημαϊκά ή ερευνητικά ινστιτούτα, μπορούσε κάποιος να μεταφέρει (download) και να χρησιμοποιήσει οποιοδήποτε λογισμικό ήταν διαθέσιμο χωρίς να χρειάζεται να συμπληρώσει καμία φόρμα με τα στοιχεία του. Από τα πρώτα χρόνια όμως της ευρύτερης διάδοσης του Ιντερνέτ και με το πέρασμα στην τελευταία δεκαετία της χιλιετηρίδας πύκνωναν οι φόρμες προσωπικών στοιχείων τις οποίες έπρεπε να συμπληρώσουν οι χρήστες για να αποκτήσουν κάποιο λογισμικό, με πρωτοπόρο εταιρία την Netscape, η οποία διέθετε χωρίς χρέωση το ομώνυμο λογισμικό πλοήγησης στο διαδίκτυο (browser ή navigator). Έχοντας έτσι την δυνατότητα να διατηρεί έναν συνεχώς ανανεώσιμο κατάλογο με τους χρήστες του λογισμικού της ανά τον κόσμο διαμορφώνοντας ανάλογα την πολιτική της εταιρίας στον χώρο.

Τα πρώτα εκείνα χρόνια του Ιντερνέτ το λογισμικό ήταν περιορισμένο και οι εφαρμογές επίσης. Σήμερα οι εφαρμογές, και οι μορφές πληροφορίας (κείμενο, εικόνα, βίντεο και ήχος σε πραγματικό ή εν δυνάμει χρόνο) έχουν πολλαπλασιαστεί, το λογισμικό που είναι διαθέσιμο στον χρήστη είναι τόσο που ο απλός χρήστης δεν προλαβαίνει να ενημερωθεί και να το χρησιμοποιήσει. Οι περισσότερες από αυτές προσφέρονται δωρεάν, με την προϋπόθεση ότι παρέχονται τα δημογραφικά στοιχεία του κάθε χρήστη που τις χρησιμοποιεί. Αλλά σε αυτή την περίπτωση είναι ξεκάθαρο ότι αν και οι χρήστες προσφέρουν κάποιες πληροφορίες, συνήθως ερωτούνται εάν θέλουν να δοθούν τα στοιχεία τους σε εταιρίες που σκοπό έχουν την εκμετάλλευση τους διαφημιστικά, δεν υπάρχει να διασφαλίζει την ιδιωτικότητα των στοιχείων τους. Όταν όμως ένα άτομο επισκέπτεται, για παράδειγμα, ένα μεγάλο ειδησεογραφικό κόμβο στο Ιντερνέτ, και εκεί μπορεί να εγγραφεί για να του προσφέρονται κάποιες ειδικές υπηρεσίες, όπως επιλεγμένες από τον ίδιο ειδήσεις (personalized news), είναι σαφές ότι από εκεί και πέρα όλες οι κινήσεις του στον κόμβο αυτό καταγράφονται και αποδίδονται στα δημογραφικά στοιχεία που έχει δώσει. Όταν στην επόμενη επίσκεψη του ίσως προσέξει ότι οι διαφημίσεις και τα προτεινόμενα στοιχεία που βλέπει στην προσωποποιημένη πλέον παρουσίαση που του προσφέρεται, είναι σχετικά με

τα ενδιαφέροντα του, αλλά και με τη χρήση που έκανε τις προηγούμενες στον κόμβο θα καταλάβει ότι κάποιιοι έχουν σημαντικά στοιχεία για αυτόν τα οποία δεν είναι σίγουρος πως θα χρησιμοποιηθούν.

Ανεξάρτητα όμως από τους λόγους για τους οποίους ο κρατικός ή ο ιδιωτικός μηχανισμός θέλει να έχει πρόσβαση στις ιδιωτικές πληροφορίες ένα είναι αδιαμφισβήτητο. Για πρώτη φορά στην ιστορία βρισκόμαστε τόσο κοντά στην υλοποίηση ενός ηλεκτρονικού πανοπτικού - κυβερνοπανοπτικού, την δημιουργία ενός μοντέλου απόλυτης επιτήρησης. Ένα μέσο που συγκεντρώνει τόσες πολλές χρήσεις και τόσες πολλές πληροφορίες είναι η πρώτη φορά που εμφανίζεται, και προσφέρει την δυνατότητα της αλληλόδρασης με όσους το χρησιμοποιούν, πράγμα που σημαίνει ότι από το μέσο αυτό μπορεί κάποιος να έχει και δεδομένα που να αφορούν την χρήση του. Αλλά είναι και η πρώτη φορά στην ιστορία που ένα μέσο προσφέρει μια κοινή βάση επικοινωνίας για όλων των ειδών τις πληροφορίες. Όλα είναι bits, όλα όσα κάνουμε στην επαφή μας με το Ιντερνέτ είναι καταγραμμένα σε bits πληροφορίας, οι περισσότερες από τις συναλλαγές μας στην καθημερινή πραγματική μας ζωή επίσης. Από την γέννηση μας, γίνεται μια εισαγωγή σε μια βάση δεδομένων σε κάποιο σύστημα ηλεκτρονικού υπολογιστή, και καθώς μεγαλώνουμε και αρχίζουμε να δραστηριοποιούμαστε στα κοινά και στην προσωπική μας ζωή νέα στοιχεία εμπλουτίζουν τις βάσεις δεδομένων που περιέχουν πληροφορίες για εμάς. Το επαγγελματικό ιστορικό, το ιατρικό ιστορικό, οι αγορές που κάνουμε με την πιστωτική μας κάρτα, οι τραπεζικές συναλλαγές μας στις τράπεζες, και κάθε μέρα και περισσότερα στοιχεία αποτελούν το ψηφιακό μας μητρώο.

Αυτά είναι τα στοιχεία που αφορούν την πραγματική μας ζωή (IRL - In Real Life) και τα τελευταία χρόνια έρχονται να προστεθούν σε αυτό το μητρώο όλες οι κινήσεις μας σε αυτό το νέο μέσο, το Ιντερνέτ. Κλείνοντας έτσι ερμητικά έναν χώρο στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες στον οποίο ζούμε και μέσα στον οποίο επιτρέπετε να κινούμαστε με την ψευδαίσθηση της ελευθερίας, ενώ όλες οι κινήσεις μας στην δημόσια ή ιδιωτική ζωή μας καταγράφονται προσφέροντας χωρίς έλεγχο ένα πλήρες προφίλ μας σε όσους έχουν πρόσβαση σε αυτές..(*Σαρτζετάκης Ν, 1998*)

5.4 Εθισμός στο διαδίκτυο

Για πολλούς γονείς το χρονικό διάστημα που τα παιδιά τους ασχολούνται με το Διαδίκτυο αποτελεί βασική αιτία εκνευρισμού. Αρχικά οι γονείς υποδέχτηκαν το Διαδίκτυο στα σπίτια τους, ελπίζοντας ότι θα άνοιγε νέους ορίζοντες στις εκπαιδευτικές ευκαιρίες των

παιδιών τους. Ωστόσο, πολλοί γονείς συνειδητοποίησαν γρήγορα ότι τα παιδιά τους, αντί για τα μαθήματά τους και για έρευνα, περνούσαν ώρες συνομιλώντας ηλεκτρονικά με τους φίλους τους, παίζοντας παιχνίδια ή μιλώντας με αγνώστους σε chat rooms. Το να διατηρήσουν μια υγιή ισορροπία ανάμεσα στα μέσα ψυχαγωγίας και στις άλλες δραστηριότητες στη ζωή των παιδιών τους, αποτελούσε πάντα μια πρόκληση για τους γονείς. Το Διαδίκτυο έκανε αυτή την πρόκληση ακόμα πιο έντονη.

Η δεσμευτική φύση των διαδικτυακών επικοινωνιών και των διαδραστικών παιχνιδιών οδηγεί πολλά παιδιά και εφήβους στο σημείο να μην αντιλαμβάνονται πόση ώρα ήταν στο Διαδίκτυο. Δυστυχώς, γονείς και καθηγητές δεν καταλαβαίνουν το πρόβλημα, πριν αυτό γίνει σοβαρό. Αυτό συμβαίνει γιατί ότι γίνεται στο Διαδίκτυο είναι εύκολο να κρυφτεί και γιατί ο εθισμός στο Διαδίκτυο δεν είναι ευρέως αναγνωρισμένος από την ιατρική κοινότητα. (Οι ψυχίατροι συνεχίζουν να διαφωνούν για το αν αυτή η συμπεριφορά μπορεί να χαρακτηριστεί «εθισμός», με μερικούς να προτιμούν να την αποκαλούν «καταναγκαστική συμπεριφορά»). Τα παιδιά και γενικότερα οι νέοι μπορεί εύκολα να «κολλήσουν» σε online δραστηριότητες όπως παιχνίδια με πολλούς χρήστες, άμεσα μηνύματα, πορνογραφία και chat rooms.

Τα πιο ευάλωτα παιδιά, σύμφωνα με τις Υπηρεσίες Εξάρτησης στον Υπολογιστή της Ιατρικής Σχολής του Χάρβαρντ, είναι αυτά που είναι “μοναχικά” και βαριούνται ή από οικογένειες όπου οι γονείς λείπουν αρκετή ώρα από το σπίτι. Τα παιδιά που δεν είναι δημοφιλή ή είναι ντροπαλά, έλκονται από τις ευκαιρίες δημιουργίας μιας νέας ταυτότητας σε ηλεκτρονικές κοινότητες. Αγόρια, κυρίως, είναι οι συστηματικοί χρήστες των **online παιχνιδιών ρόλων**, στα οποία δημιουργούν μια άλλη προσωπικότητα και συνομιλούν με τους άλλους παίχτες. Αν και αυτό φαίνεται ως μια κοινωνική δραστηριότητα, για το εσωστρεφές άτομο, η υπερβολική ενασχόληση με τέτοιου είδους παιχνίδια μπορεί να σημαίνει την απομόνωση από τους φίλους και τους συνομηλίκους.

Συμπτώματα:

Ψυχολογικά:

- § Αίσθηση ευφορίας όση ώρα βρισκόμαστε στον υπολογιστή.
- § Είμαστε ανίκανοι να σταματήσουμε την δραστηριότητα.
- § Αποζητούμε όλο και περισσότερο χρόνο στον υπολογιστή.
- § Παραμελούμε οικογένεια και φίλους.
- § Νιώθουμε κενοί, θλιμμένοι και οξύθυμοι όταν δεν βρισκόμαστε στον υπολογιστή.
- § Λέμε ψέματα στην οικογένεια και τους φίλους μας για τις δραστηριότητες μας.
- § Αντιμετωπίζουμε προβλήματα με τη δουλειά και το σχολείο.

Σωματικά:

- § Διατροφικές διαταραχές.
- § Διαταραχές του ύπνου και αλλαγή των συνηθειών ύπνου.
- § Μυοσκελετικές παθήσεις (π.χ. σκολίωση).
- § Μειωμένη αθλητική δραστηριότητα.
- § Ξηρά μάτια - μυωπία
- § Ημικρανίες
- § Παραμέληση προσωπικής υγιεινής. (www.paideia.gr)

Περνούν ακόμα και 30 ώρες στα Ιντερνετ καφέ, παίζοντας παιχνίδια στο Διαδίκτυο. Όταν πλέον αποφασίζουν να «αποχωριστούν» τον ηλεκτρονικό υπολογιστή, δεν θυμούνται ούτε καν τη διεύθυνση του σπιτιού τους. Η εξάρτησή τους από το Διαδίκτυο, είναι τόσο μεγάλη που παραμελούν την προσωπική τους φροντίδα και υγιεινή. Σταδιακά κόβουν τις γέφυρες επικοινωνίας με γονείς και φίλους και το μόνο τους μέλημα είναι πώς θα περάσουν όλο και περισσότερο χρόνο στο Ιντερνετ. Φτάνουν στο σημείο να ζουν σε ένα δωμάτιο, από το οποίο ανοίγουν ένα «παράθυρο» στον ψηφιακό κόσμο, αλλά κλείνουν την πόρτα στη ζωή.

Οι διαστάσεις που λαμβάνει το φαινόμενο εξάρτησης των εφήβων από το διαδίκτυο στη χώρα μας, αλλά και οι τρόποι πρόληψης και αντιμετώπισής του εξετάστηκαν σε συνεδρίαση της Επιτροπής Έρευνας και Τεχνολογίας της Βουλής, τα μέλη της οποίας ενημερώθηκαν σχετικά από τον καθηγητή Παιδιατρικής, διευθυντή της Μονάδας Εφηβικής Ιατρικής της Β' Πανεπιστημιακής Παιδιατρικής Κλινικής, κ. Δημήτρη Καφετζή και την επιστημονική υπεύθυνο της Μονάδας κ. Άρτεμις Τσίτσικα. Όπως επεσήμαναν, στον ένα

χρόνο λειτουργίας της Μονάδας έχουν αντιμετωπιστεί συνολικά 20 περιστατικά εφήβων με εθισμό στο Διαδίκτυο, ενώ οι ειδικοί δέχονται τηλεφωνήματα από όλη τη χώρα από γονείς που περιγράφουν καταστάσεις εξάρτησης των παιδιών τους. Μάλιστα αναφέρθηκαν και περιπτώσεις παιδιών που χρειάστηκε να εισαχθούν στο νοσοκομείο εξαιτίας αφυδάτωσης («ξεχάστηκαν» στο Διαδίκτυο), αλλά και παιδιών που έκλεβαν χρήματα από τους γονείς για να μπορέσουν να «παίξουν» σε ένα Ιντερνέτ καφέ.

Έρευνα της Μονάδας που έγινε σε δείγμα 1.021 μαθητών ηλικίας 15 ετών στην Αττική, κατέδειξε ότι το 1% των εφήβων έχει εθιστεί στη χρήση του Διαδικτύου και το 20% βρίσκεται σχεδόν ένα βήμα πριν από τον εθισμό. Σημειώνεται ότι ως εθισμός στο Διαδίκτυο ορίζεται όταν ένας έφηβος περνά 5 ή και περισσότερες ώρες της ημέρας στη Διαδίκτυο και σταδιακά αυξάνει τον χρόνο παραμονής στο Διαδίκτυο για την επίτευξη του ίδιου αισθήματος ικανοποίησης. Επίσης, από την έρευνα φάνηκε ότι η χρήση του Διαδικτύου για περισσότερες από 10 ώρες μπορεί να προκαλέσει εθισμό. Οι γιατροί επεσήμαναν την ανάγκη στήριξης από την Πολιτεία της Μονάδας Εφηβικής Ιατρικής (η λειτουργία της βασίζεται σε δωρεές), αλλά και ενημέρωσης των γονέων για τους τρόπους πρόληψης του φαινομένου. Ιδιαίτερη έμφαση έδωσαν και στην ανάγκη προσαρμογής του νομικού πλαισίου στα νέα δεδομένα και ειδικά σε σχέση με τη λειτουργία των Ιντερνέτ καφέ (ηλικιακό όριο εισόδου κ.ά.). (www.paideia.gr)

Το κύριο πρόβλημα με το Internet παρουσιάζεται όταν στο πληροφοριακό ή κι επικοινωνιακό αυτό μέσο διοχετεύεται η κοινωνικότητα των ανθρώπων, που αναφέρεται στις ασχολίες ελεύθερου χρόνου ή στηρίζεται στις διαφορετικές πεποιθήσεις, επιλογές και τοποθετήσεις των ανθρώπων για θέματα ηθικής, εθνικής, θρησκευτικής, ιδεολογικής ή πολιτικής αξίας. Ας δούμε πρώτα κάποιες ακραίες περιπτώσεις που μπορούν να συμβούν όταν παγιδεύεται κάποιος στο Internet χάνοντας το χρόνο του μέσα στον ωκεανό μιας ανούσιας κι άχρηστης πληροφορίας, που όμως σερβίρεται μ' όλα τα φανταχτερά εφέ της τεχνολογίας των πολυμέσων. Οι κυβερνοχωρικές σειρήνες της πορνογραφίας, της παιδοφιλίας, του ρατσισμού και του παραλόγου των θρησκευτικών αιρέσεων ή των παραφυσικών φαινομένων είναι μόνο η κορυφή του παγόβουνου. Πέρα από το αυτονόητο δικαίωμα του καθενός να κάνει τις επιλογές του για την διασκέδαση και τον ελεύθερο χρόνο του, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις κοινωνικής απομόνωσης, αλλοτρίωσης κι αποκλεισμού, που οδηγούν κάποιους στους τεχνητούς παραδείσους της ψηφιακής αποχαύνωσης. Μάλιστα, συχνά πρόκειται και για κακόγουστους παραδείσους έτσι ώστε δικαιολογημένα να φθάνει κανείς να αναρωτηθεί μήπως τυχόν βομβαρδιζόμαστε σκοπίμως μ' όλη αυτή τη σαβούρα του

“φθηνού” Internet, για να είμαστε έτοιμοι (“ψημένοι”) να περάσουμε αμέσως και με την θέλησή μας αργότερα σ’ ένα μελλοντικό Internet, όπου όμως θα πρέπει να πληρώνουμε αδρές συνδρομές, για να μας εξασφαλίζεται μια “καθαρή” αλλά δαπανηρή παροχή πληροφοριών μαζί με την επικοινωνιακή ασφάλεια.

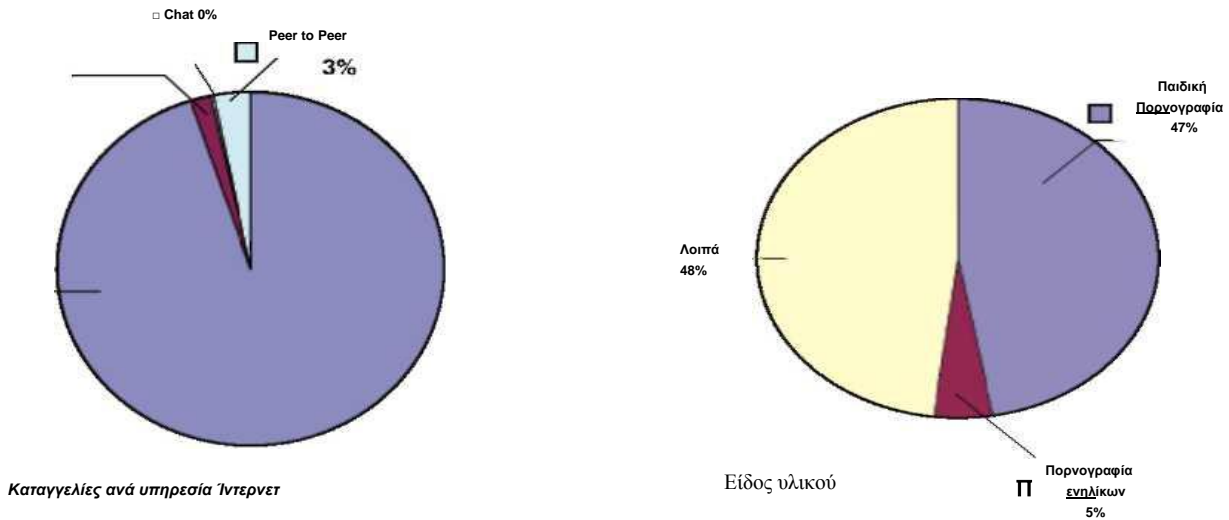
Έχει παρατηρηθεί πως άνθρωποι που στερούνται της φυσικής διαπροσωπικής επαφής, βρίσκοντας καταφύγιο στο υποκατάστατο κοινωνικότητας των ψηφιακών καναλιών, κινδυνεύουν να γίνουν επιρρεπείς προς μια μάλλον αντικοινωνική συμπεριφορά. Στις περιπτώσεις αυτές, το πρόβλημα της διαμεσολάβησης των υπολογιστών στην επικοινωνία εμφανίζεται με διάφορους τρόπους. Από τη μια μεριά, προκαλείται ένα φιλτράρισμα των φυσικών χαρακτηριστικών των ανθρώπων, που επικοινωνούν μεταξύ τους, οι οποίοι έτσι χάνουν την δυνατότητα να προσλάβουν το σύνολο των μηνυμάτων, συνειδητών κι υποσυνειδήτων, που ανταλλάσσονται στην επικοινωνία τους. Προφανώς, σε ηλεκτρονική επικοινωνία βασισμένη στον γραπτό λόγο, το φιλτράρισμα αυτό βρίσκεται στην εντονότερη εκδοχή του. Για αυτό είναι συχνές οι παρεξηγήσεις που προκαλούνται από παρερμηνείες γραπτών μηνυμάτων ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Αλλά ακόμη και στα “πλούσια” μέσα (όπως το video-conferencing) είναι αδύνατο να περάσει μια σειρά από “λεπτά” χαρακτηριστικά (όπως η διερεύνηση του βάθους ή της προοπτικής ή η οσμή ή η αφή), που μπορούν να παίζουν κάποιο ρόλο, έστω κι ανεπαίσθητο, στην φυσική επικοινωνία πρόσωπο-με πρόσωπο (Boudourides, 1995). Για να μην αναφερθούμε στην εσκεμμένη παραποίηση της πληροφορίας, που ευνοείται από την ευπλαστότητα του ρευστοποιημένου ψηφιακού μέσου (από το morphing των γραφικών ως το cloning της τεχνητής ζωής). Από μια άλλη μεριά, η απομονωτική “προστασία” του υπολογιστή μπορεί να οδηγήσει στην εκδήλωση εκρηκτικών, εριστικών και φανατισμένων συμπεριφορών (το γνωστό flaming) ιδίως όταν η προσωπική ταυτότητα κρύβεται κάτω από ψευδώνυμο ή σκόπιμα παραποιείται (όπως, για παράδειγμα, στις ηθελημένες αλλαγές φύλου της ηλεκτρονικής προσωπικότητας). Οπωσδήποτε είναι θέμα μέτρου, γιατί η απατηλή αλλαγή ταυτότητας μπορεί επίσης να παιχθεί σαν συναινετικό παιχνίδι ή και να αποτελέσει μέρος μιας ψυχαναλυτικής θεραπείας. Το πρόβλημα όμως βρίσκεται στην απόσταση, που καθιστά πρακτικά αδύνατη μια λεπτομερέστερη εξακρίβωση ή κάποια κοινωνική διασταύρωση της πληροφορίας.

Προβληματισμοί σαν τους προηγούμενους οδηγούν πολλούς στοχαστές να είναι ιδιαίτερα επιφυλακτικοί απέναντι στα τεχνολογικά επιτεύγματα του Internet και γενικότερα της σύγχρονης πληροφοριακής εποχής. Ενδεικτικός είναι ο προβληματισμός του γάλλου αρχιτέκτονα και φιλοσόφου Paul Virilio (με χαρακτηριστικό έργο, τον Ανοικτό Ουρανό,

1997), στην προσπάθειά του να κατανοήσει ποιο είναι το ατύχημα της πληροφοριακής εποχής, τι, δηλαδή, μπορεί να πάει στραβά στη σύγχρονη εποχή. Ως προς την βιομηχανική εποχή, ο Virilio έβλεπε ότι το ατύχημα θα ήταν κάτι σαν την πυρηνική βόμβα ή την οικολογική καταστροφή. Με άλλα λόγια, αυτό που μπορούσε να πάει στραβά στην βιομηχανική περίοδο, θεωρούσε ο Virilio, ήταν κάτι που διατάραζε τη σχέση ανθρώπου με την φύση. Τώρα όμως, στην πληροφοριακή περίοδο, ο Virilio θεωρεί ότι αυτό που μπορεί να πάει στραβά (το ατύχημα) είναι κάτι που διαταράσσει τις σχέσεις ανθρώπου με άνθρωπο, δηλαδή, κάτι που μπορεί να καταστρέψει την ίδια την κοινωνική συνοχή, τον ιστό της κοινωνίας, έτσι όπως μέσα από την ιστορία έχει διαμορφωθεί με θεμέλια τους πολιτικούς θεσμούς, τις οικονομικές επιλογές και την πολιτιστική έκφραση και δημιουργία .
(Μπουντουρίδης Μ, 1999)

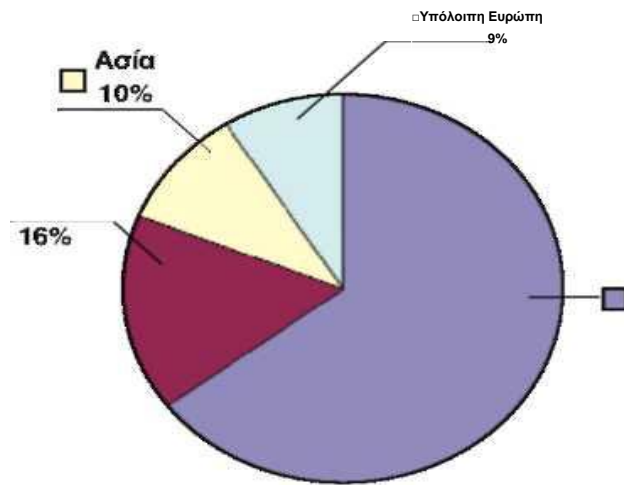
5.4.1 Προστασία παιδιών και νέων

Οι διαφθορές έρχονται σε επαφή με τα παιδιά μέσω συζητήσεων σε δωμάτια

συνομιλίας, μέσω άμεσων μηνυμάτων, ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή ομάδων συζήτησης. Πολλοί έφηβοι χρησιμοποιούν ηλεκτρονικά φόρουμ υποστήριξης από συνομήλικους για να αντιμετωπίσουν προβλήματα. Οι διαφθορές συχνά επισκέπτονται αυτές τις διαδικτυακές περιοχές, προς αναζήτηση εύαλωτων θυμάτων. Προσπαθούν να παρασύρουν σταδιακά το θύμα μέσω της προσοχής, της στοργής, της ευγένειας, ακόμη και μέσω δώρων και συχνά επενδύουν σημαντικό χρόνο, χρήμα και ενέργεια σε αυτήν την προσπάθεια. Γνωρίζουν τη μουσική και τα χόμπι που ενδεχομένως ενδιαφέρουν τα παιδιά. Ακούνε τα προβλήματά τους. Για να κάμψουν τις αναστολές των νεαρών ατόμων, σταδιακά εισάγουν σεξουαλικό περιεχόμενο στις συζητήσεις τους, ή προβάλλουν σεξουαλικά ακατάλληλο υλικό. Κατά το έτος 2006 το πλήθος των καταγγελιών ήταν ιδιαίτερα αυξημένο σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές. Υπήρξαν συνολικά 375 καταγγελίες. Περίπου οι μισές από αυτές (175) αφορούσαν την εκμετάλλευση παιδιών, ενώ 14 καταγγελίες αφορούσαν πορνογραφικό υλικό με ενήλικες και επομένως δεν θεωρήθηκαν παράνομες.

Συνολικά 49 καταγγελίες προωθήθηκαν στην Ελληνική Αστυνομία, 113 σε ανοικτές γραμμές στη χώρα προέλευσης του περιεχομένου, και 138 σε άλλες αρμόδιες αρχές/φορείς.

Πρόελευση Περιεχομένου

Η πρόελευση του περιεχομένου του 64,6% των καταγγελιών που αφορούσαν την εκμετάλλευση παιδιών προερχόταν από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, ενώ το 16,4% προερχόταν από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αν και η πλειοψηφία του παράνομου υλικού αφορούσε παιδική πορνογραφία, υπήρξαν αρκετές καταγγελίες για οικονομικές απάτες, ιούς υπολογιστών, ρατσισμό και βία συντριπτική πλειοψηφία των καταγγελιών ήταν ανώνυμες. (www.safeline.gr)

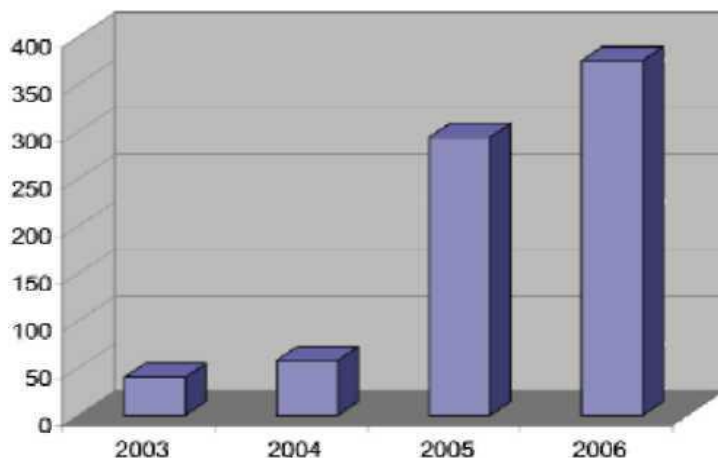
Σύμφωνα με το site SafeLine, η οποία είναι η Ελληνική ανοικτή γραμμή που δέχεται καταγγελίες για δικτυακούς τόπους και υπηρεσίες νέων (newsgroups) που εντοπίζεται στο Ιντερνέτ και περιέχουν, εικόνες κακοποίησης παιδιών σε οποιοδήποτε σημείο του κόσμου, (H) ρατσιστικό και ξενοφοβικό περιεχόμενο, που κατά την άποψη σας, παραβιάζει/παραβαίνει τον ελληνικό νόμο, ή οτιδήποτε άλλο θεωρείτε ότι αποτελεί παράνομο υλικό. Πρωταρχικό μέλημα της SafeLine είναι η εξάλειψη της παιδικής πορνογραφίας από το Ιντερνέτ. Η SafeLine προχωρά σε μία τυπική εξακρίβωση του καταγγελλθέντος περιεχομένου και στη συνέχεια προωθεί τις καταγγελίες στις αρμόδιες αρχές (συνήθως την Ελληνική Αστυνομία) για περαιτέρω διερεύνηση και δράση. Οι καταγγελίες μπορούν να γίνουν ανώνυμα, εάν ο χρήστης το επιθυμεί. Η Safeline βρίσκεται σε λειτουργία από τις 14 Απριλίου 2003. Το Ιντερνέτ έχει αναδειχθεί διεθνώς ως ένα σημαντικό μέσο επικοινωνίας, ανεύρεσης πληροφοριών και ψυχαγωγίας για εκατομμύρια ανθρώπους. Καθώς, όμως, ο κυβερνοχώρος ουσιαστικά δεν έχει σύνορα, παράνομες δραστηριότητες μπορούν να βρουν σχετικά εύκολα "εικονικό καταφύγιο" σε χώρες οι οποίες δεν έχουν αναπτύξει ξεκάθαρη πολιτική

προστασίας. Η ασφάλεια στο Ιντερνέτ είναι ένα κρίσιμο και πολυδιάστατο ζήτημα το οποίο η διεθνής κοινότητα καλείται να αντιμετωπίσει άμεσα με οργανωμένο και συστηματικό τρόπο. Ανάμεσα στις παράνομες δραστηριότητες του Ιντερνέτ, η προώθηση της παιδικής πορνογραφίας αποτελεί το πιο ευαίσθητο θέμα.

Παιδική πορνογραφία είναι η καταγραφή της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών σε φωτογραφίες ή βίντεο. Αν μια φωτογραφία απεικονίζει κάποιο παιδί να συμμετέχει σε κάποια μορφή σεξουαλικής πράξης, τότε αυτό είναι παράνομο. Στην Ελλάδα, τα παιδιά πρέπει να είναι κάτω των 18 ετών, ώστε το υλικό να μπορεί να χαρακτηριστεί παιδική πορνογραφία. Άλλοι τύποι παράνομου υλικού ή δραστηριοτήτων στο διαδίκτυο είναι: η βία, το φυλετικό μίσος, οι εξτρεμιστικές - τρομοκρατικές δραστηριότητες, η διακίνηση ναρκωτικών και παράνομων ουσιών, το οικονομικό έγκλημα, η ηλεκτρονική συμμετοχή σε τυχερά παίγνια.

Η Safeline, μετά την λήψη μιας καταγγελίας, κάνει τις παρακάτω ενέργειες:

- Κάνει μια τυπική επαλήθευση της καταγγελίας, ότι δηλαδή το περιεχόμενο της καταγγελίας υπάρχει και ότι μπορεί να χαρακτηριστεί ως ενδεχομένως παράνομο.
- Εντοπίζει τη χώρα προέλευσης του δικτυακού τόπου με τη χρήση τεχνικών μέσων.
- Αν το περιεχόμενο προέρχεται από την Ελλάδα, ενημερώνει την Αστυνομία.
- Σε περίπτωση που το περιεχόμενο βρίσκεται στο εξωτερικό, ενημερώνει την αντίστοιχη Ανοιχτή Γραμμή της χώρας προέλευσης. Αν δεν υπάρχει Ανοιχτή Γραμμή στην χώρα αυτήν, η καταγγελία προωθείται στην Ελληνική Αστυνομία, προκειμένου αυτή με τη σειρά της να ενημερώσει την Interpol.
- Εφόσον ο καταγγέλλων έχει δώσει στοιχεία επικοινωνίας, ενημερώνεται για την εξέλιξη της καταγγελίας του).

Πλήθος Καταγγελιών στη Safeline ανά χρόνο

Η Ελληνική Αστυνομία ή οι αρχές της χώρας στην οποία προωθείται η καταγγελία, είναι υπεύθυνη για την περαιτέρω επεξεργασία της καταγγελίας, με βάση τις εσωτερικές τους διαδικασίες. (www.safeline.gr)

5.4.2 Η μανία κατάχρησης του Ίντερνετ έρχεται διαμέσου κατάθλιψης

Οι έρευνες διαπιστώνουν, ότι διαμέσου της φυγής, από την ενδιάμεση ανθρώπινη και σχέση και συνδιαλλαγή λόγω του σύνδρομο κατάθλιψης και φόβου στον οπτικό κόσμο μπορούν οι ψυχικές ασθένειες τότε βέβαια να αρχίσουν και στη συνέχεια να οξυνθούν. Εννιά από τις δέκα υποθέσεις αφορά άνδρες που βρίσκονται μεταξύ 15 και 33 ετών, αλλά δεν είναι ακριβώς γνωστό ποιοι από αυτούς είναι ευαίσθητοι. Επικίνδυνο είναι όταν κανείς είναι θύμα του Ίντερνετ, π.χ. ξεχνά το φαγητό, παραμελεί την υγιεινή του, ή διακόπτει κοινωνικές και ενδιάμεσες ανθρώπινες επαφές.

Αν δεν μπορεί να αλλάξει αυτήν την συμπεριφορά μόνος, αν και ευδιάκριτα το καταλαβαίνει, αυτές τις αρνητικές συνέπειες που έχει, τότε ο παθών έχασε τον έλεγχο γύρω από την συναναστροφή με το Ίντερνετ. Αν δεν έλθουν να προστεθούν και άλλες αρρωστημένες συμπεριφορές, μπορεί κανείς να προσπαθήσει, να βοηθήσει τον εαυτό του. Επειδή όμως μια τέλεια εγκράτεια στην σημερινή μας εποχή είναι δύσκολη, οφείλει κανείς να περιορίσει τη χρήση καθημερινά σε ένα προκαθορισμένο χρόνο. Βοηθητικά είναι επίσης Ερζάτζ (αναπλήρωση) απασχολήσεις, όπως μια συνάντηση με φίλους και επίσης πρέπει να συμπεριληφθούν και οι στενοί συγγενείς. Και αν όλα αυτά δεν βοηθούν, οφείλει κανείς σε κάθε περίπτωση να ζητήσει να πάρει εξειδικευμένη βοήθεια. Εδώ παρουσιάζεται το πρόβλημα, ότι η παθολογική χρήση του Ίντερνετ δεν αναγνωρίζεται ως μανία και δεν μπορεί να γραφεί ιατρικά ως θεραπεία. Επειδή όμως συχνά στη μανιώδη χρήση του Ίντερνετ παίζουν σπουδαίο ρόλο και σε άλλες ψυχικές ασθένειες, μπορεί διαμέσου της διάγνωσης αυτών να τεθεί σε ιατρική θεραπεία επίσης της εξάρτησης από το Ίντερνετ. (www.tetradio.gr)

5.4.3 Η κατάχρηση του Ιντερνέτ φέρνει εθισμό

Η πρόληψη, με έγνοια και εγρήγορση των γονέων, είναι το αποτελεσματικότερο «φάρμακο» για να μη βρεθούν τα παιδιά μας εθισμένα στο Ιντερνετ

Πάνω από το 18% των Ελληνόπουλων παρουσιάζουν περιοδικά ή συχνά προβλήματα σχετικά με την κατάχρηση του Διαδικτύου (κατάσταση πριν από τον εθισμό), ενώ διαπιστώθηκε ότι 1% έχει ήδη εθιστεί στη χρήση του. Οι επιστήμονες της Μονάδας Εφηβικής Υγείας της Πανεπιστημιακής Παιδιατρικής Κλινικής του Παίδων «Αγλαΐα Κυριακού» -που διεξήγαγαν και την έρευνα- παρακολουθούν ήδη 18 εφήβους με εθισμό.

Σύμφωνα με την έρευνα, το 8% χρησιμοποιούν το Ιντερνέτ περισσότερες από 20 ώρες την εβδομάδα, τη στιγμή που το όριο ανέρχεται το πολύ σε 10 ώρες. Όπως τόνισε χαρακτηριστικά η επιστημονική υπεύθυνος, παιδίατρος Άρτεμις Κ. Τσίτσικα, το φαινόμενο είναι συχνότερο στα αγόρια, σε μονογονεϊκές ή δυσλειτουργικές οικογένειες, σε παιδιά με καταθλιπτικό συναίσθημα ή υπερκινητικότητα. «Οι νέες κοινωνικές δομές (αύξηση της επίπτωσης του διαζυγίου, μικρές οικογένειες σε μεγάλες κοινωνίες, μοναξιά, απουσία επίβλεψης από τους γονείς λόγω εργασίας έξω από το σπίτι), φαίνεται να συμβάλλουν στην ανάπτυξη του φαινομένου».

Η πρώτη περίπτωση είδε το φως της δημοσιότητας το 1997, στις ΗΠΑ. Το πρώτο Κέντρο Απεξάρτησης λειτούργησε το 1995, στην Πενσιλβάνια, ενώ την ίδια χρονιά ο Νεοϋορκέζος ψυχίατρος Ιβαν Γκόλντμπεργκ, υιοθέτησε πρώτος τον όρο Internet addiction (εθισμός στο Ιντερνέτ). Οι πρώτες περιπτώσεις αφορούσαν ενήλικες, ωστόσο τα επόμενα χρόνια το φαινόμενο επεκτάθηκε ραγδαία σε εφήβους και νέους.

Το φαινόμενο μπορεί να εμφανιστεί σε εφήβους κατά την πρόιμη εφηβεία (10-14 ετών) ή και σε μικρότερη ακόμη ηλικία. Είναι πιο συχνό κατά τη μέση εφηβεία (15-17 ετών), κατά την οποία οι έφηβοι πειραματίζονται και σταδιακά αυτονομούνται, καθώς και κατά την όψιμη εφηβεία (> 17 ετών). Οι περισσότεροι εξαρτημένοι έφηβοι ασχολούνται με «παιχνίδια», στο σπίτι ή τα Internet cafe.

Τα όσα αντιμετωπίζει καθημερινά η παιδίατρος της MEY σοκάρουν... «Μπορεί να σταματήσουν το σχολείο, να απομονωθούν από την οικογένεια και τους φίλους, να είναι επιθετικοί με τους γονείς, να κλέβουν χρήματα από την οικογένεια για να "παίζουν", να ζουν σε ένα δωμάτιο, να μην τρώνε ή το αντίθετο (να παχύνουν πολύ), να μη γυμνάζονται και να μην κοιμούνται για 24ωρα. Μπορεί ακόμη να μην αλλάζουν ρούχα, να παραμελούν την υγιεινή τους και την καθαριότητα».

Όπως επισημαίνει η κ. Τσίτσικα, ενώ σε πρώιμα στάδια το φαινόμενο αντιμετωπίζεται σχετικά εύκολα με γνωσιακή εκπαίδευση, μετά την πλήρη εγκατάστασή του και οργάνωσή του με τα περισσότερα κριτήρια, ο έφηβος δεν αναγνωρίζει ότι υπάρχει πρόβλημα, δεν συνεργάζεται, δεν θέλει καν να επισκεφθεί τη ΜΕΥ, μπορεί να λέει ψέματα, να χειρίζεται και να εξαπατά γονείς και θεραπευτές και γενικά έχει συμπεριφορά ατόμου εξαρτημένου από ουσίες (ναρκωτικά). «Το καλύτερο μέτρο αντιμετώπισης του φαινομένου είναι η πρόληψη».
(Σπυροπούλου, 2008)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

Ερευνητικό Μέρος

6.1 Μεθοδολογία της έρευνας

6.1.1 Μέθοδος Ανάλυσης

Σκοπός μας είναι να εξετάσουμε κατά πόσο οι έφηβοι της Πάτρας στα σχολικά συγκροτήματα Γυμνασίου και Λυκείου φαίνονται να είναι ή όχι εθισμένοι στο Internet ή έχουν τάση προς τον εθισμό, συνεπώς επιλέξαμε την ποσοτική έρευνα με κύριο οδηγό τα πλεονεκτήματα της ώστε να μπορέσουμε προσεγγίσουμε τον συγκεκριμένο πληθυσμό με μεγαλύτερη σαφήνεια. Η δυνατότητα που παρέχει η ποσοτική έρευνα είναι να μπορούμε να προσεγγίσουμε μεγάλο μέρος του πληθυσμού όπου και είναι το βασικό στοιχείο για την προτίμηση που επιδεικνύεται προς της ποσοτικές μεθόδους όταν πρόκειται για τον έλεγχο της θεωρίας .(Κυριαζή,1998)

Σύμφωνα με την Σαχίνη-Καρδάση (2004: 262) στο βιβλίο Μεθοδολογία Έρευνας,«Αν μια μελέτη σκοπεύει να ελέγξει ή να δείξει στατιστική σημαντικότητα σύμφωνα με τους νόμους πιθανότητας χρησιμοποιούμε ποσοτικές μεθόδους».Γι'αυτό και εμείς στηριχθήκαμε σε αυτή τη μέθοδο.

Τα πλεονεκτήματα της έρευνάς μας είναι ότι επιτρέπει την σύνδεση δύο ή περισσότερων χαρακτηριστικών για μεγάλο αριθμό περιπτώσεων αναδεικνύοντας έτσι τις γενικές τάσεις που εμφανίζονται στο δείγμα, επίσης την ταχεία διεκπεραίωση της στατιστικής επεξεργασίας των δεδομένων.

Στις ποσοτικές έρευνες, ο ερευνητής επιδιώκει να απεγκλωβιστεί από την «πειθαρχία» των μετρήσεων, προκειμένου να αναδείξει το πολυδιάστατο της ανθρώπινης συμπεριφοράς.

Έτσι, στις περιπτώσεις αυτές, ο ερευνητής:

Προσπερνά το προφανές και το κοινότοπο, και αναδεικνύει τις λεπτομέρειες των συμπεριφορών που απαντώνται σε μια εκπαιδευτική διαδικασία ή ένα εκπαιδευτικό φαινόμενο.

- Επιδιώκει τη διερεύνηση του φαινομένου σε «εύρος», ώστε να διευκολύνεται η ερμηνεία των αποτελεσμάτων.
- Έχει συνείδηση ότι αναπόφευκτα οι μεταβλητές που επιλέγει και τα εργαλεία που κατασκευάζει ή χρησιμοποιεί αντανακλούν τα προσωπικά πιστεύω και τις αξίες του.

Βέβαια το μειονέκτημά της είναι ότι έχει σταθερή και δύσκαμπτη δομή και επιδέχεται ελάχιστες αλλαγές εφόσον η έρευνα έχει ξεκινήσει. Οι ποσοτικές μέθοδοι «τεμαχίζουν» την

εκπαιδευτική πραγματικότητα και μελετούν απομονωμένα κομμάτια της, ακόμα οι «κλειστές» ποσοτικές προσεγγίσεις δίνουν την εντύπωση ότι διασφαλίζουν την αντικειμενικότητα της ερευνητικής διαδικασίας.

Τέλος οι στατιστικές μέθοδοι που εφαρμόζονται παρουσιάζουν δυσκολίες, οι οποίες αφορούν τη δυνατότητα ελέγχου των θεωρητικών υποθέσεων από τα εμπειρικά δεδομένα. (Cohen & Manion 1997, Κυριαζή 1998).

Το πρόγραμμα που χρησιμοποιήθηκε για την στατιστική επεξεργασία των δεδομένων που συγκεντρώσαμε από την έρευνα που διεξήγαμε, είναι το SPSS version 14.0. Με την βοήθεια του συγκεκριμένου προγράμματος, εκτελέσαμε όλους εκείνους τους απαραίτητους στατιστικούς ελέγχους που απαιτούνται, για να μπορέσουμε να ελέγξουμε κατά πόσο το δείγμα μας είναι ικανοποιητικό – ώστε να μας οδηγεί σε αρκετά ασφαλή συμπεράσματα. Επίσης εκτελέσαμε, μέσω αυτού του προγράμματος τις απαραίτητες συγκρίσεις μεταξύ διάφορων ερωτήσεων, όπως αυτές θα παρουσιαστούν παρακάτω, και διασφαλίσαμε ότι οι συγκρίσεις αυτές μας οδηγούν σε στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα και συνεπώς σε ικανοποιητικό βαθμό ασφαλή συμπεράσματα. (Κιόχος Π. 2002, 42)

6.2 Ερευνητικές υποθέσεις

Οι ερευνητικές υποθέσεις διαμορφώνονται ανάλογα με το θεωρητικό πλαίσιο-μοντέλο που χρησιμοποιείται, και υποδηλώνουν σχέσεις μεταξύ δυο ή περισσότερων εννοιών, επίσης μια έρευνα είναι σημαντικό να στηρίζεται σε ένα θεωρητικό πλαίσιο, οι ερευνητικές υποθέσεις προβλέπουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα .

Η ερευνητική υπόθεση εκφράζει την προβλεπόμενη σχέση ανάμεσα στις μεταβλητές και είναι μια δοκιμαστική πρόβλεψη ή ερμηνεία της σχέσης ανάμεσα σε δυο ή περισσότερες μεταβλητές . Με άλλα λόγια μια υπόθεση μετατρέπει την έκθεση προβλήματος σε ακριβή, σαφή πρόβλεψη των αναμενόμενων αποτελεσμάτων . Σαχίνη-Καρδάση (2004: 81)

Μέσα από την έρευνα μας θέλουμε να διαπιστώσουμε κατά πόσο η χρήση του Διαδικτύου επηρεάζει τους εφήβους καθώς επίσης και την σχέση της οικονομικής κατάστασης των εφήβων με την συχνότητα και την δυνατότητα σύνδεσης τους στο Διαδίκτυο, και ποια είναι η άποψη τους για την ύπαρξη απαγορευμένων ζωνών στο

Διαδίκτυο . Τέλος θέλουμε να εξακριβώσουμε την σχέση μεταξύ συχνότητας σύνδεσης στο διαδίκτυο και ηλικίας.

Οι ερευνητικές μας υποθέσεις είναι οι παρακάτω :

- Έστω ότι οι έφηβοι που έχουν καλή οικονομική κατάσταση συνδέονται πιο συχνά στο Διαδίκτυο
- Έστω ότι τα αγόρια πιστεύουν περισσότερο από τα κορίτσια οτι θα πρέπει να υπάρχουν απαγορευμένες ζώνες στο Διαδίκτυο
- Έστω ότι οι έφηβοι ηλικίας 16-18 ετών χρησιμοποιούν συχνότερα το internet από τις υπόλοιπες ηλικίες.
- Έστω ότι οι έφηβοι που είναι περισσότερο θετικοί στην ύπαρξη απαγορευμένων ζωνών είναι αυτοί με την καλύτερη οικονομική κατάσταση.

6.3 Σημαντικότητα της Έρευνας

Θεωρούμε ότι η ερευνά μας είναι σημαντική καθώς ο εθισμός στο Διαδίκτυο έχει αυξητικές τάσεις τα τελευταία χρόνια στην χώρα μας και ιδιαίτερα στις μικρότερες ηλικιακές ομάδες .Αυτό είναι ένα γεγονός που μας προβληματίζει ιδιαίτερα καθώς θα πρέπει να ληφθούν απαραίτητες διορθωτικές ενέργειες για την αντιμετώπιση και εξάλειψη του .

Μέσω της ερευνάς μας κατορθώσαμε να αντιληφθούμε της ανησυχητικές κοινωνικές διαστάσεις του φαινομένου στην πόλη μας .Αυτό είναι ένα σημαντικό βήμα καθώς τα αποτελέσματα της ερευνάς μας μπορούν να αποτελέσουν πηγή κινητοποίησης για ορισμένους φορείς. Επίσης είναι δυνατόν να προλάβουμε κάποιες ομάδες εφήβων που τυχόν να φλερτάρουν με τον εθισμό και να μην το έχουν συνειδητοποιήσει καθώς είναι ένα φαινόμενο σχετικά καινούργιο για την χώρα μας .

Πέραν αυτού όμως υπάρχουν και επιμέρους συμπεράσματα που μπορεί κανείς να εξάγει από την ερευνά μας και να τα χρησιμοποιήσει για την μελλοντική πρόληψη του φαινομένου .

Μέσω της ερευνάς γίνονται ορατά φαινόμενα κοινωνικής συσχέτισης της οικονομικής κατάστασης των εφήβων σε σχέση με την συχνότητα σύνδεσης τους στο Ίντερνετ, καθώς και των απόψεων και της ωριμότητας των εφήβων όσον αφορά την ύπαρξη απαγορευμένων ζωνών στο Διαδίκτυο.

Τέλος η δράση των διαφθορέων στην Ελλάδα έχει αυξηθεί με ανησυχητικές διαστάσεις . Η επισήμανση αυτής της κατάστασης είναι σημαντική προκειμένου να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα .

6.3.1 Διεξαγωγή της Έρευνας

6.3.2 Πληθυσμός – Δείγμα

Το δείγμα που κλήθηκε να απαντήσει στο ερωτηματολόγιο που εκπονήσαμε, αποτελείται από 140 μαθητές γυμνασίου και λυκείου της Πάτρας. Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από τους μαθητές και μαθήτριες των σχολείων αυτών, από τις 15 Νοεμβρίου έως τις 15 Δεκεμβρίου 2008 .Τα σχολεία επιλέχθηκαν με τέτοιο τρόπο ώστε να καλύπτουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερο γεωγραφικό φάσμα της περιοχής της Πάτρας, ώστε να εξασφαλίζεται η τυχαιότητα του δείγματος και να αποφευχθεί, κατά το δυνατόν, η λήψη δείγματος από μεμονωμένες κοινωνικές – οικονομικές – θρησκευτικές – πολιτικές ομάδες, που ενδεχομένως να επηρέαζαν την αντικειμενικότητα της έρευνάς μας. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφέρουμε ότι οι μαθητές γυμνασίου και λυκείου στην Πάτρα, σύμφωνα με τα στοιχεία που μας έδωσε η Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ανέρχονται στους 16717,για τα δημόσια σχολεία και στους 245, για τα ιδιωτικά σχολεία. Το σύνολο λοιπόν των μαθητών, δημοσίων και ιδιωτικών σχολείων στην περιοχή της Πάτρας, ανέρχονται στους 16962 μαθητές.

Γενικός στόχος αυτής της έρευνας είναι να εξετάσει κατά πόσο οι έφηβοι της περιφέρειας, σε αυτή την περίπτωση της Πάτρας, φαίνονται να είναι ή όχι εθισμένοι στο Ίντερνέτ. Πέραν αυτού όμως μέσω αυτής της έρευνας μας δίνεται η δυνατότητα να εξετάσουμε και άλλες, επιμέρους παραμέτρους, όπως η αντίληψη που έχουν οι έφηβοι σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα της χρήσης του διαδικτύου καθώς και πως αυτή επηρεάζεται από την ηλικία, το φύλο και την οικονομική κατάσταση των ερωτηθέντων.

Επιπλέον μπορέσαμε να εξετάσουμε και άλλα θέματα που σχετίζονται με την χρήση του Ίντερνετ, όπως η γνώμη των εφήβων για το αν θα πρέπει να υπάρχουν απαγορευμένες ζώνες στο Ίντερνετ, καθώς και άλλα χρήσιμα στατιστικά στοιχεία που μας βοήθησαν να εξάγουμε πιο ασφαλή συμπεράσματα για το θέμα του εθισμού από το διαδίκτυο, όπως ο

χρόνος παραμονής στο Ίντερνετ ανά επίσκεψη, η συχνότητα επίσκεψης του διαδικτύου καθώς και το βάθος χρόνου που οι έφηβοι ασχολούνται με αυτή την δραστηριότητα.

Τα προαναφερθέντα υπό εξέταση στοιχεία, καθώς και τα συμπεράσματα που εξήγαμε από αυτά θα παρατεθούν παρακάτω.

6.3.3 Εργαλείο της Έρευνας

Το εργαλείο της Έρευνας μας είναι το ερωτηματολόγιο, το οποίο είναι απαλλαγμένο από αοριστίες και δεκτικό ομοιόμορφου χειρισμού.

Σκοπός μας είναι να αντλήσουμε σημαντικά στοιχεία όσον αφορά την συμπεριφορά των μαθητών απέναντι στην χρήση του Διαδικτύου. Μερικά από τα στοιχεία αυτά αφορούν την γνώμη των μαθητών για τον εθισμό στο Διαδίκτυο και την άποψη τους για την ύπαρξη απαγορευμένων ζωνών .

Επιπλέον συλλέξαμε και ένα σύνολο πληροφοριών οι οποίες μας βοήθησαν στην αποτύπωση χρήσιμων συμπερασμάτων .

Εφόσον μάλιστα η συμμετοχή των μαθητών είναι εθελοντική, το ερωτηματολόγιο θα πρέπει να κεντρίζει το ενδιαφέρον τους, να ενθαρρύνει τη συνεργασία τους και να εκμαιεύει απαντήσεις όσο το δυνατόν πλησιέστερες στην αλήθεια (Davidson, 1970).

Για να έχουμε λοιπόν ικανοποιητικά αποτελέσματα, τα ερωτηματολόγια θα μελετηθούν με μεγάλη επιμέλεια και θα εκτυπωθούν κατάλληλα, ώστε να είναι όσο το δυνατόν ευκολότερη η συμπλήρωσή τους και ευχερής καθώς και ταχεία η αποδελτίωσή τους.

Δημιουργήσαμε ένα σύνολο γραπτών ερωτήσεων όπου απευθύνθηκαν ομοιόμορφα στους μαθητές του δείγματος με σκοπό να συγκεντρώσουμε τις αναγκαίες ερευνητικές πληροφορίες. Το ερωτηματολόγιο πρόκειται για ένα όργανο μέτρησης με το οποίο συγκεντρώσαμε έμμεσα πολλές και διάφορες πληροφορίες σχετικές με την έρευνα μας. Οι ερωτήσεις που περιελήφθησαν στο ερωτηματολόγιο αναφέρονται στις γνώσεις, τις προτιμήσεις, και εκμαιεύουν αντιλήψεις των εφήβων για το Διαδίκτυο . Τα προβλήματα που μπορεί να ανέκυπταν από την χρήση του ερωτηματολογίου έχουν να κάνουν με το κατά πόσο οι μαθητές που θα απαντούσαν θα έδιναν ειλικρινείς απαντήσεις για την πραγματοποίηση της έρευνας.

Το ερωτηματολόγιο αφορά ένα μεγάλο σύνολο ατόμων, το οποίο πρέπει να είναι αντιπροσωπευτικό του ερευνούμενου πληθυσμού.

- Αποτελείται από μία σειρά ερωτημάτων που αρθρώνονται σύμφωνα με πολλές μεταβλητές: τη μεταβλητή που αφορά τα στοιχεία ταυτότητας του ερωτηθέντος (ηλικία, φύλο, κοινωνικό επίπεδο) και αυτές που σχετίζονται με τις πληροφορίες που θέλουμε να εξασφαλίσουμε μέσω των διαφόρων ερωτημάτων.
- Επιτρέπει τη συλλογή δεδομένων που αφορούν συμπεριφορές, γνώμες,
- Στοχεύει στην εκτίμηση κάποιων απόλυτων και σχετικών μεγεθών, στην περιγραφή ενός πληθυσμού και στην επαλήθευση των υποθέσεων

Η δημιουργία ενός ερωτηματολογίου γίνεται βάση :

- Καθορισμός του αντικειμένου μελέτης
- Καθορισμός του πληθυσμού και των χαρακτηριστικών του
- Ορισμός των ομάδων ερωτήσεων
- Καθορισμός του δείγματος
- Δημιουργία ενός πρώτου ερωτηματολογίου
- Δημιουργία του τελικού ερωτηματολογίου και ο χρόνος συμπλήρωσής του από τον ερωτηθέντα δεν θα πρέπει να ξεπερνάει τα 15 λεπτά.

Στο Ερωτηματολόγιο κλειστών ερωτήσεων χρησιμοποιείται περιορισμένος αριθμός απαντήσεων. Διευκολύνει την αποδελτίωση και τον έλεγχο των ερωτημάτων. Στο ερωτηματολόγιο ανοιχτών ερωτήσεων ή ερωτήσεων παραγωγής Ο ερωτηθείς καλείται να διατυπώσει και να αναπτύξει την απάντησή του αντλώντας τις πληροφορίες και τα στοιχεία που δίνει μέσα από τις γνώσεις του και την προσωπική του εμπειρία. Δυνατότητα για πολλές και διαφορετικές απαντήσεις. Το μειονέκτημα είναι ότι οι απαντήσεις είναι μεγάλες και δύσκολα αποδελτιώνονται. Η ανάλυσή τους προϋποθέτει καλή γνώση τεχνικών ανάλυσης του λόγου.

Ο τύπος των ερωτήσεων που χρησιμοποιήσαμε είναι κλειστές ερωτήσεις και αυτό γιατί οι ερωτήσεις στις οποίες οι εναλλακτικές απαντήσεις προκαθορίζονται από τον ερευνητή είναι γνωστές ως κλειστές . Οι εναλλακτικές απαντήσεις μπορεί να κυμαίνονται από απλό ναι η όχι μέχρι μάλλον σύνθετες εκφράσεις γνώμης . Σαχίνη-Καρδάση (2004: 128)

Προσέξαμε ώστε η έκταση του ερωτηματολογίου να μην είναι πολύ μεγάλη για να μην επιφέρει δυσφορία και πλήξη, όπως φροντίσαμε να μην είναι πολυσύνθετο και δύσκολο στην κατανόηση του. Η έκταση που έχει το ερωτηματολόγιο είναι 12 ερωτήσεων που θα έχουν δύο έως τέσσερις κλίμακες στις απαντήσεις που θέτουμε. Στην έννοια κλίμακα εννοούμε τις απαντήσεις που εκφράζουν μια συγκεκριμένη διαβάθμιση. Από το σύνολο των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου οι έξι ερωτήσεις έχουν 2 επιλογές, δυο ερωτήσεις έχουν 3 επιλογές, και 4 ερωτήσεις έχουν 4 επιλογές . Σ' ότι αφορά το ερωτηματολόγιο, ακολουθήσαμε την μέθοδο της μετάβασης από το πιο απλό στο πιο σύνθετο. Συγκεντρώσαμε τις ερωτήσεις στοιχείων ταυτότητας στην αρχή του ερωτηματολογίου αρχίζοντας με εύκολες ερωτήσεις και συνεχίζοντας με ερωτήσεις που αφορούν το θέμα της έρευνας μας.

Τέλος επειδή το σύνολο των μαθητών που αποτελούν τον πληθυσμό της έρευνας είναι μεγάλο σε μέγεθος και είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να απαντήσουν όλοι στο ερωτηματολόγιο επιλέξαμε ένα υποσύνολο του πληθυσμού το οποίο απάντησε και στο ερωτηματολόγιο μας .

6.4 Στατιστική Ανάλυση Αποτελεσμάτων

Στη συνέχεια θα παραθέσουμε τα αποτελέσματα που εξάγαμε από την έρευνα μας, ανά ερώτηση. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων θα γίνει τόσο με την χρήση πινάκων, όπου θα αναλύονται τα επιμέρους συγκεντρωμένα δεδομένα, αλλά και με γραφική απεικόνιση, για την καλύτερη παρουσίαση των στοιχείων αυτών. Επιπλέον σε κάθε περίπτωση θα ακολουθεί σχετικό σχόλιο αναφορικά με το τι σημαίνουν τα στοιχεία που προκύπτουν από κάθε ερώτησης ή από κάθε σύγκριση που εκτελέσαμε, μεταξύ διάφορων ερωτήσεων.

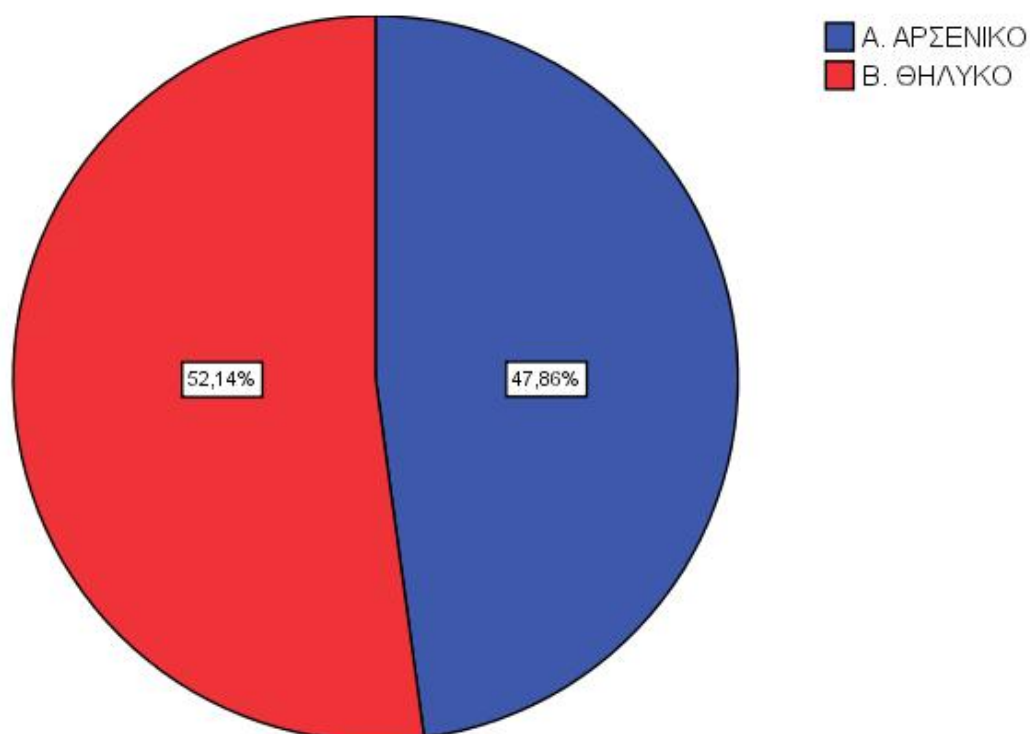
Η πρώτη ερώτηση μας, όπως ήδη έχουμε αναφέρει, αφορά στο φύλο των ερωτηθέντων. Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται ο επιμερισμός των απαντήσεων που λάβαμε.

ΦΥΛΟ

ΕΡΩΤΗΣΗ 1η	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
A. ΑΓΟΡΙ	67	47,9
B. ΚΟΡΙΤΣΙ	73	52,1
ΣΥΝΟΛΟ	140	100,0

Στη συνέχεια ακολουθεί η γραφική απεικόνιση των ανωτέρω δεδομένων

ΦΥΛΟ

Αυτό που βλέπουμε στην πιο πάνω πίτα, είναι η σχετική ισορροπία που υπάρχει μεταξύ των αγοριών και των κοριτσιών, γεγονός που μας οδηγεί στην εκτίμηση ότι το δείγμα μας, ως προς το φύλο, φαίνεται να κατάλληλο.

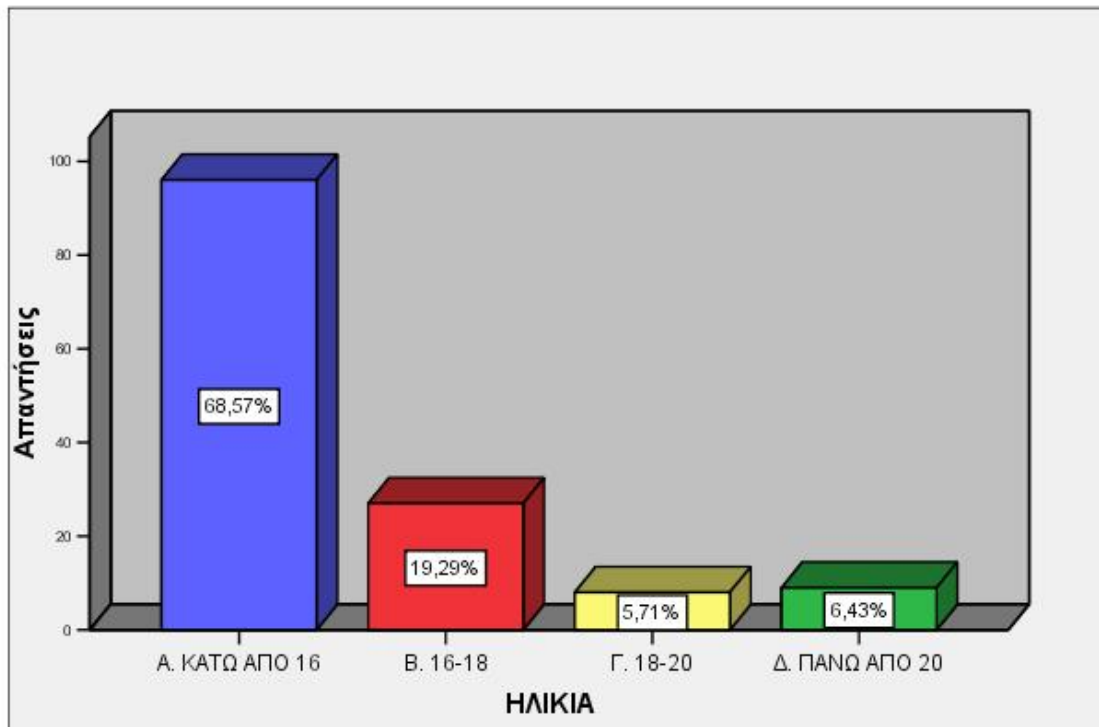
Η δεύτερη ερώτηση αφορά την ηλικία των ερωτηθέντων. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα στατιστικά στοιχεία που συγκεντρώσαμε από αυτή την ερώτηση.

ΗΛΙΚΙΑ

ΕΡΩΤΗΣΗ 2 ^η .	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ%
Α. ΚΑΤΩ ΑΠΟ 16	96	68,6
Β. 16 – 18	27	19,3
Γ. 18 – 20	8	5,7
Δ. ΠΑΝΩ ΑΠΟ 20	9	6,4
ΣΥΝΟΛΟ	140	100,0

Στη συνέχεια ακολουθεί η γραφική απεικόνιση των ανωτέρω δεδομένων

ΗΛΙΚΙΑ

Όπως ήταν αναμενόμενο, βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων βρίσκονται σε ηλικία μικρότερη των 16 ετών, χωρίς όμως οι λοιπές ηλικίες να αποτελούν αμελητέα ποσότητα.

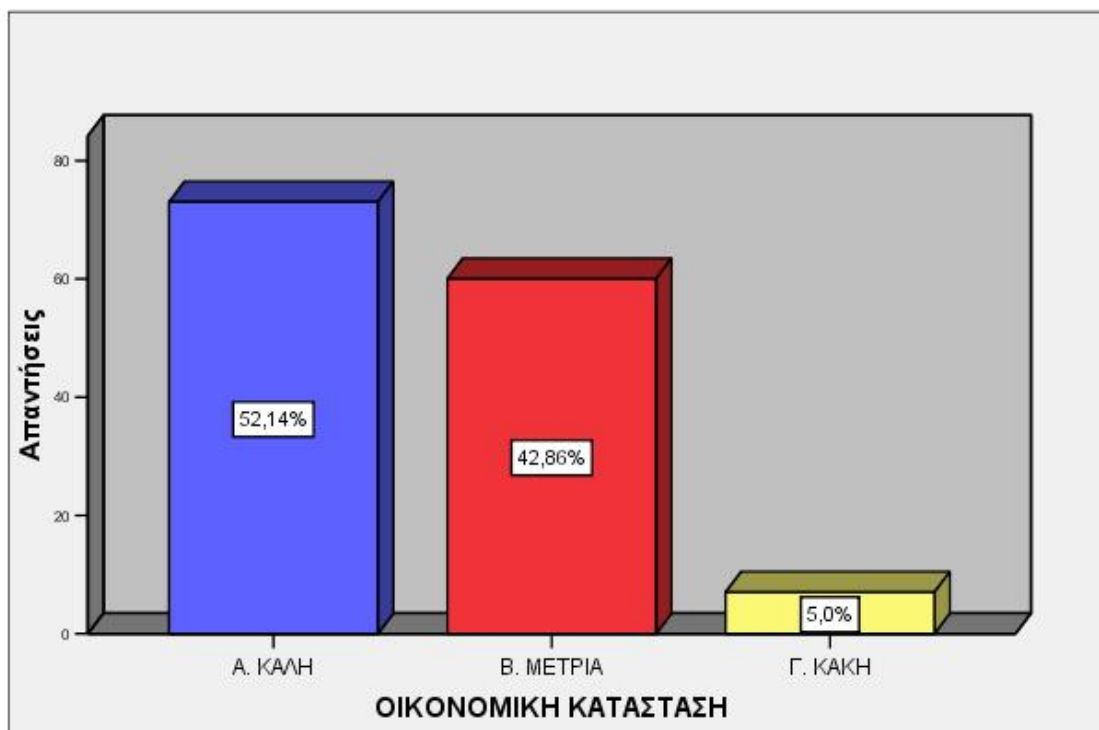
Η επόμενη ερώτηση εξετάζει την οικονομική κατάσταση των ατόμων του δείγματός μας. Τα αποτελέσματα που συλλέξαμε φαίνονται στον παρακάτω πίνακα.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

ΕΡΩΤΗΣΗ 3η	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Α. ΚΑΛΗ	73	52,1
Β. ΜΕΤΡΙΑ	60	42,9
Γ. ΚΑΚΗ	7	5,0
ΣΥΝΟΛΟ	140	100,0

Εν συνεχεία παραθέτουμε την γραφική απεικόνιση των παραπάνω στοιχείων.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Φαίνεται λοιπόν πως οι έφηβοι που κλήθηκαν να απαντήσουν στο ερωτηματολόγιο, εκτιμούν, στο μεγαλύτερο ποσοστό τους, ότι η οικογένειά τους βρίσκεται σε καλή ή τουλάχιστον μέτρια οικονομική κατάσταση. Μόνο ένα 5% εκτιμά ότι βρίσκεται σε άσχημη οικονομική κατάσταση. Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να τονίσουμε ότι η απάντηση δεν αποδίδει την πραγματική οικονομική κατάσταση των οικογενειών της Πάτρας, αλλά την εικόνα που εκλαμβάνουν οι έφηβοι από την οικογένειά τους.

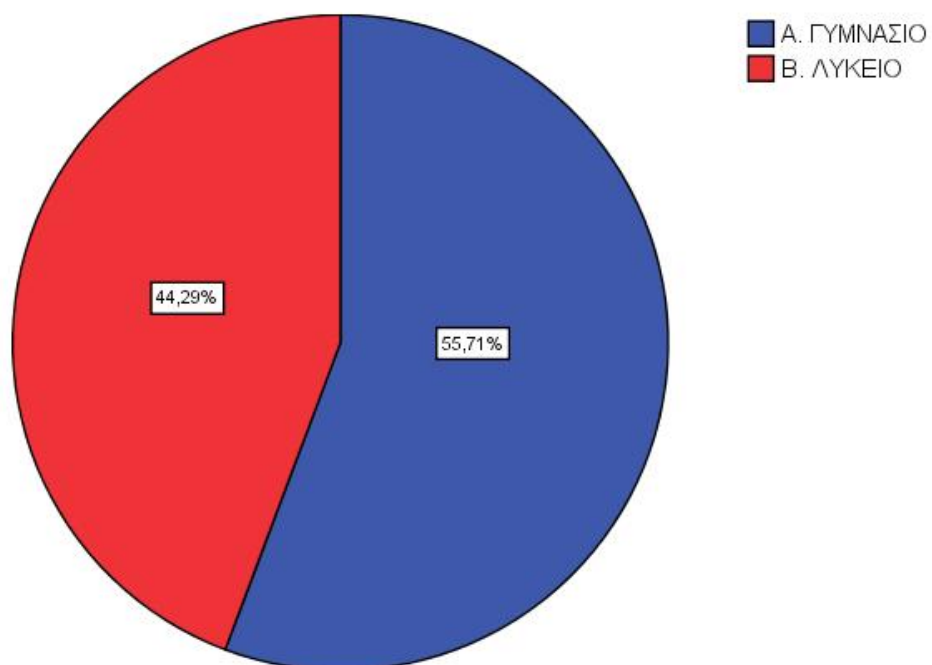
Η τέταρτη στην σειρά ερώτηση εξετάζει το επίπεδο μόρφωσης των ερωτηθέντων και πιο συγκεκριμένα ελέγχει ποιο μέρος του δείγματος είναι μαθητές γυμνασίου και πιο μέρος είναι μαθητές λυκείου. Τα αποτελέσματα που συγκεντρώσαμε παρατίθενται παρακάτω:

ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΛΥΚΕΙΟ

ΕΡΩΤΗΣΗ 4η	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Α. ΜΑΘΗΤΗΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	78	55,7
Β. ΜΑΘΗΤΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ	62	44,3
ΣΥΝΟΛΟ	140	100,0

Εν συνεχεία παραθέτουμε την γραφική απεικόνιση των παραπάνω στοιχείων.

ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ

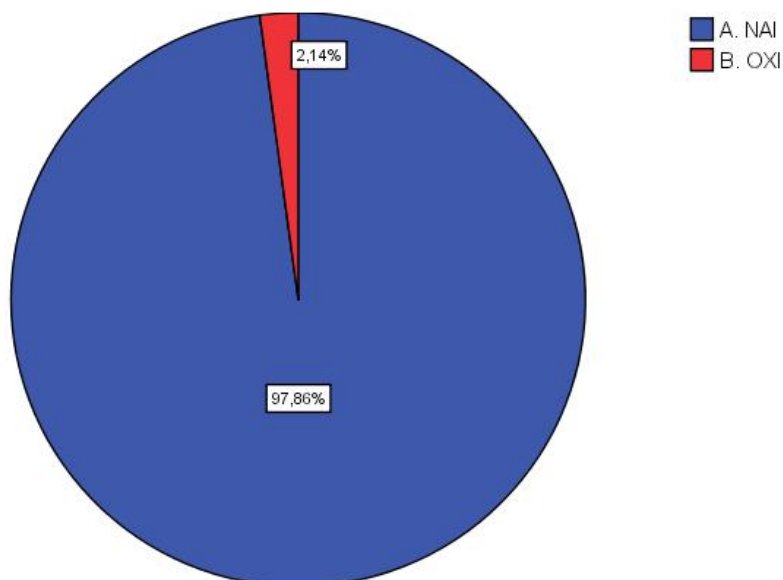
Επόμενο στοιχείο της έρευνας μας αποτελεί η ερώτηση : Γνωρίζετε τι είναι Ίντερνετ;
Τα δεδομένα που προέκυψαν από αυτή την ερώτηση, παρατίθενται στον ακόλουθο πίνακα

ΤΙ ΕΙΝΑΙ INTERNET

ΕΡΩΤΗΣΗ 5η	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Α. ΝΑΙ	137	97,9
Β. ΟΧΙ	3	2,1
ΣΥΝΟΛΟ	140	100,0

Η γραφική απεικόνιση των πιο πάνω στοιχείων φαίνονται ακολούθως

ΤΙ ΕΙΝΑΙ INTERNET

Το ποσοστό όσων απάντησαν ότι δεν γνωρίζουν τι σημαίνει Ίντερνετ είναι πολύ μικρό και σε συνδυασμό με τις απαντήσεις που λάβαμε στις υπόλοιπες απαντήσεις των συγκεκριμένων ερωτηματολογίων που απάντησαν ΟΧΙ, μπορούμε να θεωρήσουμε τις απαντήσεις ως εκ παραδρομής απαντηθέντες. Θεωρούμε λοιπόν ότι στο σύνολο τους οι ερωτηθέντες έχουν μια ιδέα για το τι είναι Ίντερνετ.

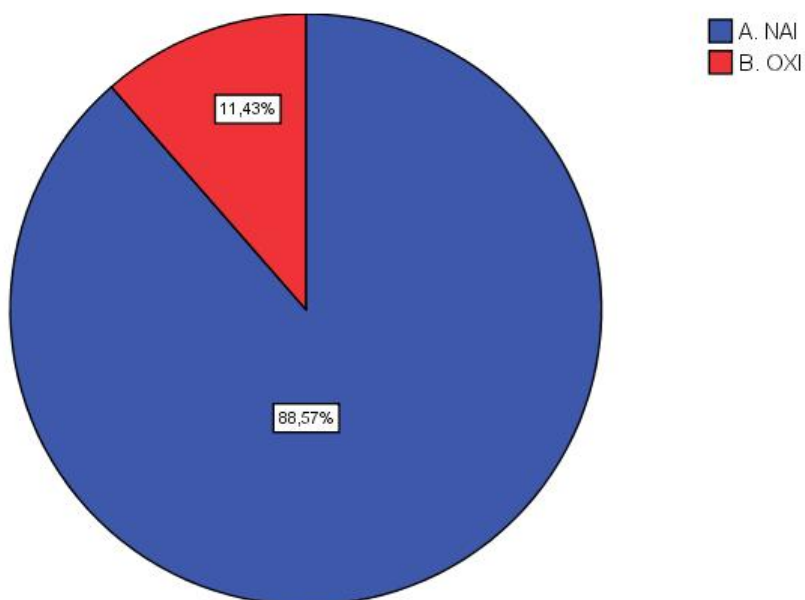
Ακολούθως έχουμε την έκτη ερώτηση που ζητήσαμε να μας απαντήσει το δείγμα μας. Η ερώτηση αυτή διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο ως εξής: «Συνδέεστε με το Ίντερνέτ;». Οι απαντήσεις που λάβαμε είναι οι παρακάτω.

ΣΥΝΔΕΕΣΤΕ ΜΕ INTERNET

ΕΡΩΤΗΣΗ 6η	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
A. ΝΑΙ	124	88,6
B. ΟΧΙ	16	11,4
ΣΥΝΟΛΟ	140	100,0

Η γραφική απεικόνιση που προέκυψε από τα πιο πάνω στοιχεία φαίνεται ακολούθως

ΣΥΝΔΕΣΗ ΣΤΟ INTERNET

Η έβδομη ερώτηση του ερωτηματολογίου είχε την εξής διατύπωση:

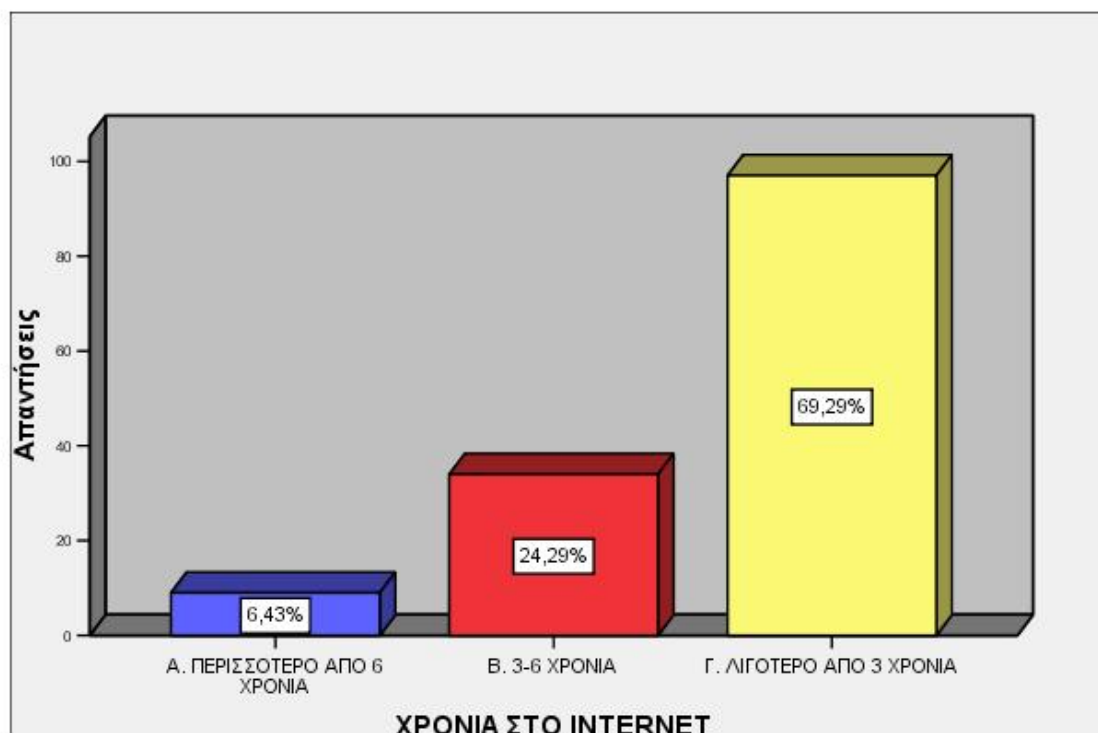
« Πόσα χρόνια συνδέεστε στο Ιντερνέτ;». Οι απαντήσεις που λάβαμε είναι οι εξής

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΟ INTERNET

ΕΡΩΤΗΣΗ 7η	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
A. ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΑΠΟ 6	9	6,4
B. ΑΠΟ 3 - 6	34	24,3
Γ. ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΑΠΟ 3	97	69,3
ΣΥΝΟΛΟ	140	100,0

Στη συνέχεια παρουσιάζουμε την γραφική απεικόνιση των δεδομένων αυτών

ΧΡΟΝΙΑ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΣΤΟ INTERNET

Συνοπλοποιώντας το γεγονός ότι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων είναι κάτω από 16 ετών, παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματός μας χρησιμοποιεί το Ίντερνέτ από τις αρχές της εφηβείας του. Αυτό φαίνεται καλύτερα αν λάβουμε υπ' όψιν μας και τις απαντήσεις που λάβαμε αναφορικά στην ηλικία των ερωτηθέντων. Μια πρόχειρη παράλληλη εξέταση μας οδηγεί στην παρατήρηση ότι το σύνολο σχεδόν του δείγματός μας χρησιμοποιεί το διαδίκτυο από τα πρώτα εφηβικά του χρόνια(11- 13 ετών)

Η όγδοη ερώτηση που θέσαμε στο δείγμα μας εξέταζε το κατά πόσο οι ερωτηθέντες χρησιμοποιούν τον Η/Υ και για άλλους λόγους πέραν της σύνδεσης στο διαδίκτυο. Οι απαντήσεις που λάβαμε απεικονίζονται ως εξής

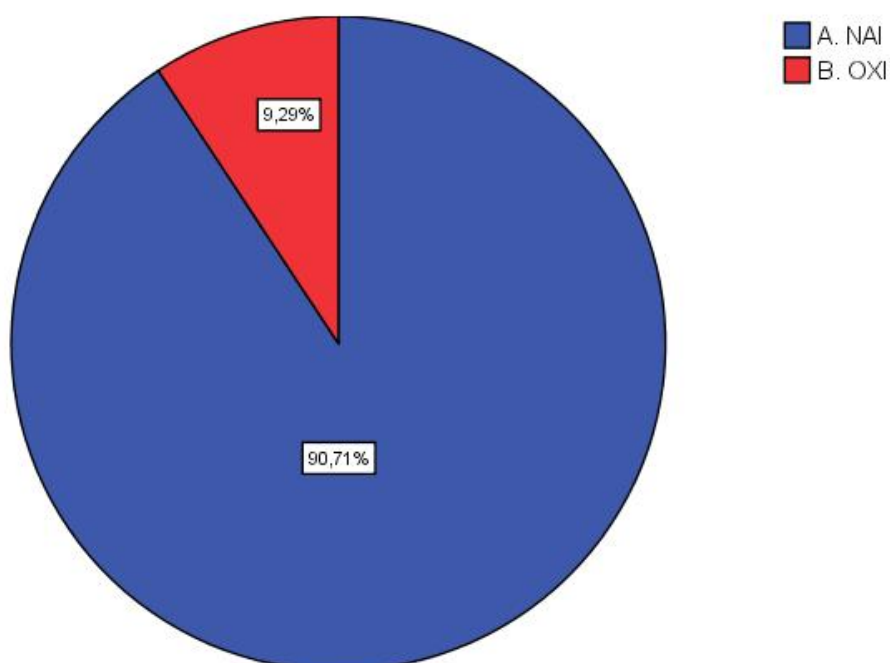
ΧΡΗΣΗ ΗΥ

ΕΡΩΤΗΣΗ 8 ^η	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
Α. ΝΑΙ	127	90,7
Β. ΟΧΙ	13	9,3
ΣΥΝΟΛΟ	140	100,0

Η γραφική απεικόνιση των στοιχείων αυτών είναι η ακόλουθη:

ΧΡΗΣΗ ΗΥ ΓΙΑ ΑΛΛΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ

Από το ανωτέρω γράφημα βλέπουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων χρησιμοποιούν τον υπολογιστή τους και για άλλες δραστηριότητες εκτός του διαδικτύου. Το ποσοστό όμως, που πλησιάζει το 10%, όσων χρησιμοποιούν τον υπολογιστή καθαρά ως μέσο πρόσβασης στο Ίντερνετ, δεν είναι καθόλου ευκαταφρόνητο.

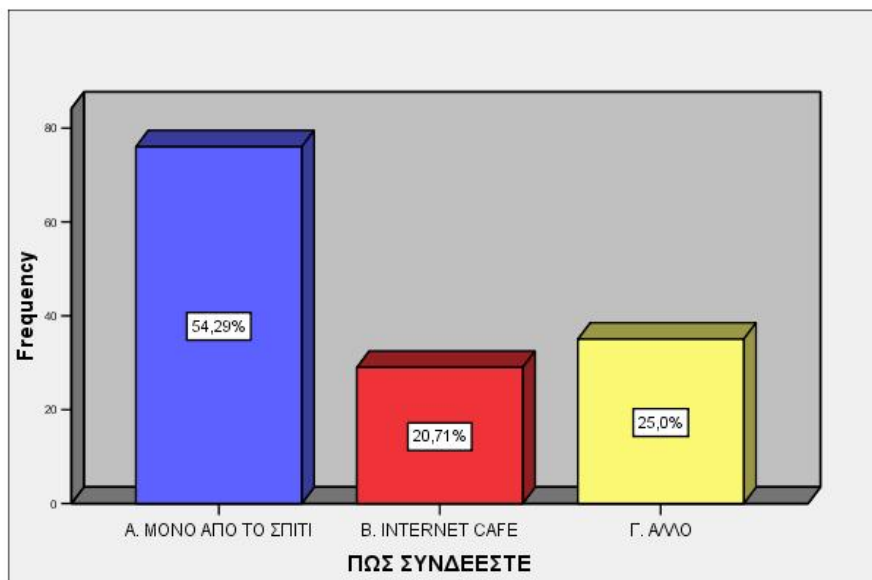
Η ένατη ερώτηση εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους ένας έφηβος αποκτά πρόσβαση στο Ίντερνετ. Τα αποτελέσματα που λάβαμε φαίνονται συνοπτικά στον παρακάτω πίνακα

ΠΩΣ ΣΥΝΔΕΕΣΤΕ ΣΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ

ΕΡΩΤΗΣΗ 9η	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
A. ΜΟΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΣΠΙΤΙ	76	54,3
B. ΙΝΤΕΡΝΕΤ CΑFÉ	29	20,7
Γ. ΑΛΛΟ	35	25,0
ΣΥΝΟΛΟ	140	100,0

Η γραφική απεικόνιση των στοιχείων αυτών είναι η ακόλουθη

ΠΩΣ ΣΥΝΔΕΕΣΤΕ ΣΤΟ INTERNET

Από τα στοιχεία που συγκεντρώσαμε μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των εφήβων συνδέονται στο Ίντερνέτ αποκλειστικά από το σπίτι τους. Σημαντικό όμως είναι το ποσοστό εκείνων που χρησιμοποιούν το internet cafe ως τόπο πρόσβασης στο διαδίκτυο. Επίσης σημαντικό είναι το ποσοστό εκείνων που αποκτούν πρόσβαση στο διαδίκτυο με άλλους τρόπους, όπως ενδεχομένως να είναι η χρήση του υπολογιστή κάποιου φίλου ή συγγενή, ή ακόμα και του εργασιακού χώρου των γονιών.

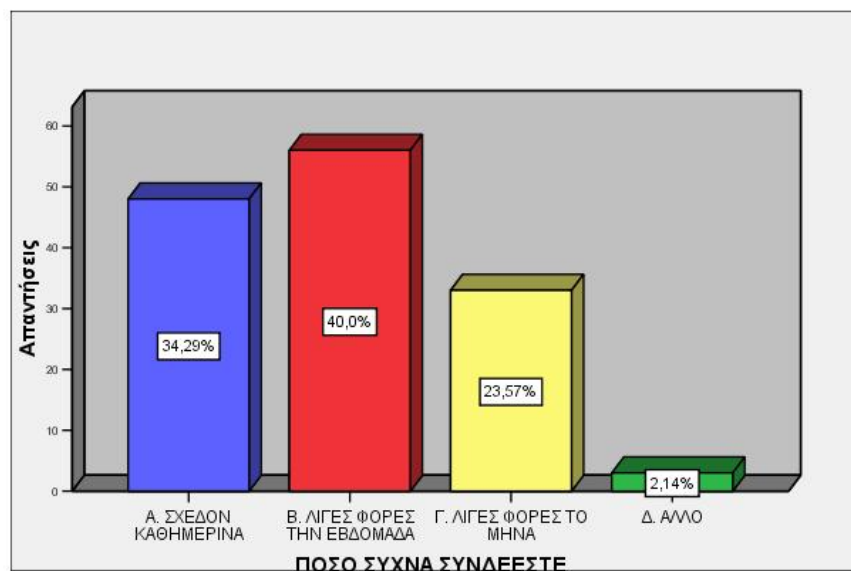
Επόμενη ερώτηση και δέκατη στη σειρά είναι η ακόλουθη: « Πόσο συχνά συνδέεστε στο Ίντερνέτ;». Οι απαντήσεις που λάβαμε συνοψίζονται στον ακόλουθο πίνακα:

ΠΟΣΟ ΣΥΧΝΑ ΣΥΝΔΕΕΣΤΕ ΣΤΟ INTERNET

ΕΡΩΤΗΣΗ 10η	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
A. ΣΧΕΔΟΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ	48	34,3
B. ΛΙΓΕΣ ΦΟΡΕΣ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ	56	40,0
Γ.ΛΙΓΕΣ ΦΟΡΕΣ ΤΟΝ ΜΗΝΑ	33	23,6
Δ.ΑΛΛΟ	3	2,1
ΣΥΝΟΛΟ	140	100,0

Η γραφική απεικόνιση των στοιχείων αυτών είναι η ακόλουθη

ΠΟΣΟ ΣΥΧΝΑ ΣΥΝΔΕΕΣΤΕ ΣΤΟ INTERNET

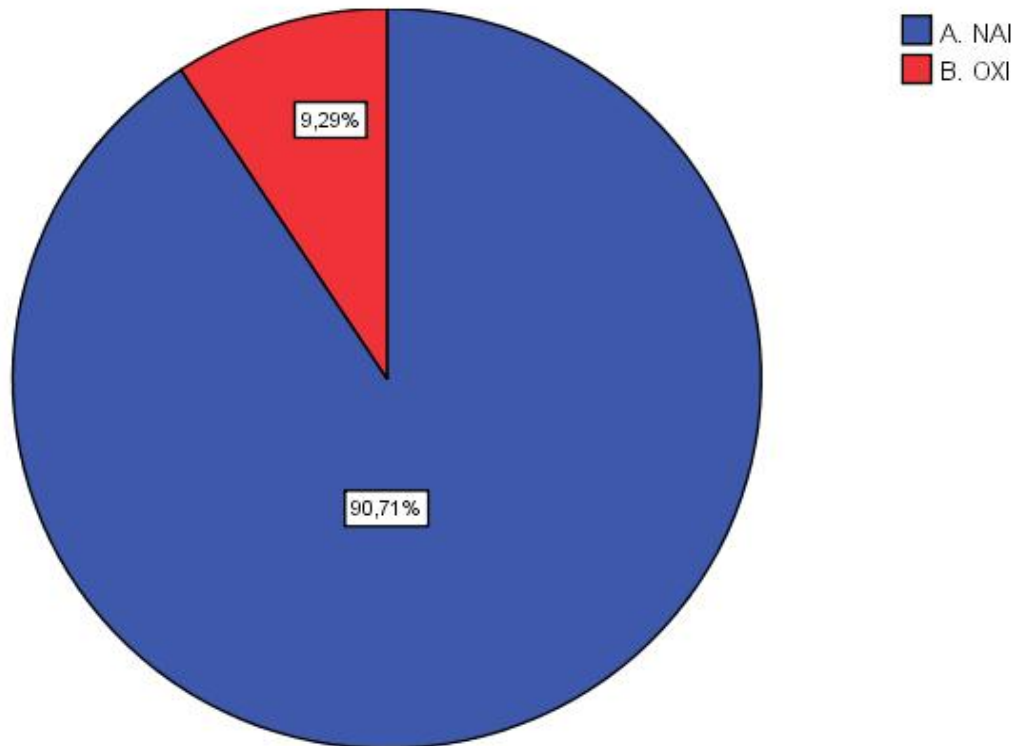
Η ενδέκατη ερώτηση που συμπεριλαμβάνεται στο ερωτηματολόγιο που απάντησε το δείγμα μας, εξετάζει την γνώμη των ερωτηθέντων αναφορικά με το κατά πόσο θα πρέπει να υπάρχουν απαγορευμένες ζώνες στο διαδίκτυο. Οι απαντήσεις που λάβαμε φαίνονται παρακάτω:

ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΕΣ ΖΩΝΕΣ

ΕΡΩΤΗΣΗ 11η	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
A. ΝΑΙ	127	90,7
B. ΟΧΙ	13	9,3
ΣΥΝΟΛΟ	140	100,0

Η γραφική απεικόνιση των στοιχείων αυτών είναι η ακόλουθη

ΥΠΑΡΞΗ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΩΝ ΖΩΝΩΝ ΣΤΟ INTERNET

Εύκολα παρατηρεί κανείς ότι η πλειοψηφία του δείγματος εκτιμά πως θα πρέπει να υπάρχουν απαγορευμένες ζώνες στο Ίντερνέτ, όπου δεν θα επιτρέπεται η πρόσβαση σε συγκεκριμένες κατηγορίες ανθρώπων, όπως π.χ. οι ανήλικοι. Βέβαια και σε αυτή την περίπτωση, το ποσοστό που εκφέρει αντίθετη άποψη και αγγίζει το 10%, δεν είναι καθόλου αμελητέο.

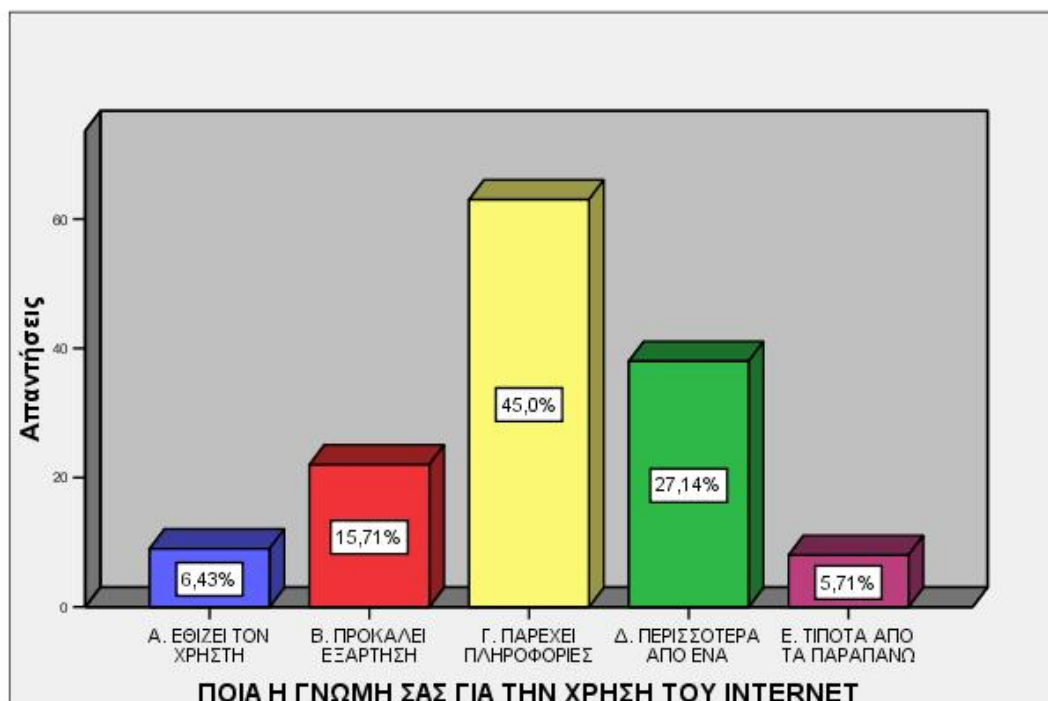
Η δωδέκατη και τελευταία ερώτηση εξετάζει την άποψη των εφήβων για τα αποτελέσματα και την χρησιμότητα του Ίντερνέτ. Τα ερωτήματα που διατυπώθηκαν και τα αποτελέσματα που συγκεντρώθηκαν παρουσιάζονται πιο κάτω.

ΠΟΙΑ Η ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΟ INTERNET

Ερώτηση 12η	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ %
A. ΕΘΙΖΕΙ ΤΟΝ ΧΡΗΣΤΗ	9	6,4
B. ΠΡΟΚΑΛΕΙ ΕΞΑΡΤΗΣΗ	22	15,7
Γ. ΠΑΡΕΧΕΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	63	45,0
Δ. ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΑΠΟ ΕΝΑ	38	27,1
Ε. ΤΙΠΟΤΑ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΠΑΝΩ	8	5,7
ΣΥΝΟΛΟ	140	100,0

Η γραφική απεικόνιση των στοιχείων αυτών είναι η ακόλουθη :

ΠΟΙΑ Η ΓΝΩΜΗ ΣΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ INTERNET

Στη δωδέκατη και τελευταία ερώτηση βλέπουμε ότι ένα ποσοστό 45% των μαθητών θεωρούν ότι το Ίντερνετ τους παρέχει πληροφορίες, αντιθέτως βλέπουμε ότι σε ποσοστό 15,71% των μαθητών πιστεύουν ότι τους προκαλεί εξάρτηση πράγμα που θεωρείται επικίνδυνο καθώς μικρό ποσοστό αντιλαμβάνεται την εξαρτησιογόνα διάσταση του Διαδικτύου .

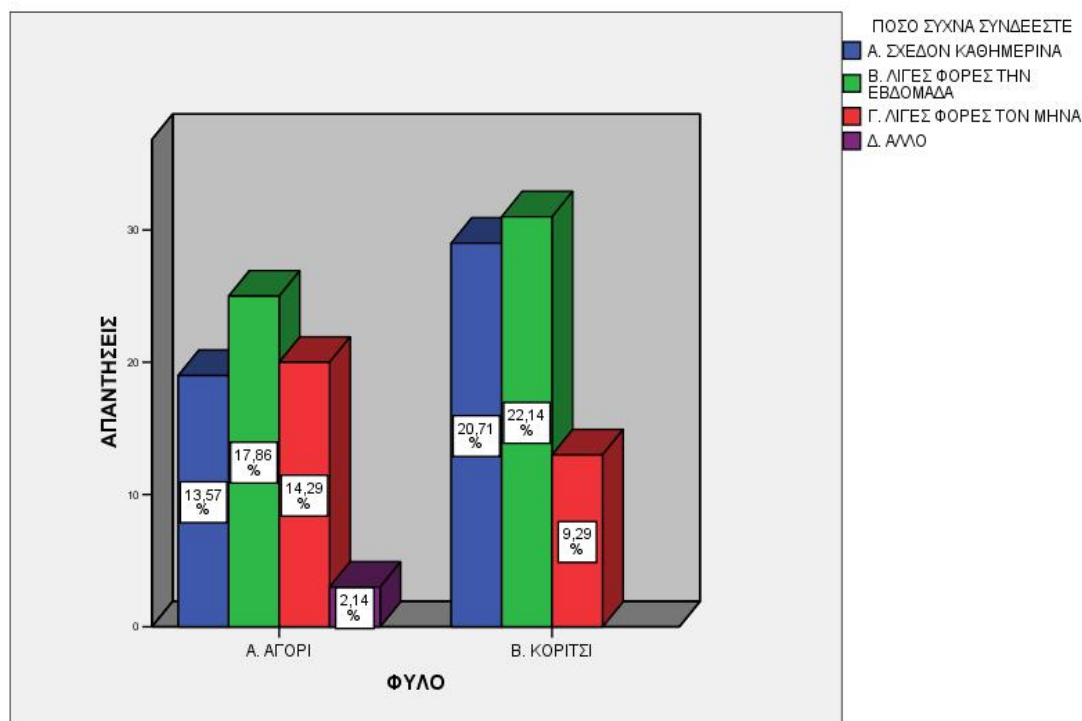
Τέλος μόνο το 6,43% των μαθητών είναι ενήμερο για την εθιστική χρήση του Διαδικτύου ένα χαμηλό ποσοστό το οποίο και μας προβληματίζει .

6.4.1 Συγκρίσεις αποτελεσμάτων

Για την δημιουργία μιας πιο ολοκληρωμένης ανάλυσης των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν, στην συνέχεια παραθέτουμε μια σειρά από συγκρίσεις που εκτελέσαμε για να ελέγξουμε πιθανές σχέσεις μεταξύ των επιμέρους ερωτημάτων που θέσαμε στο δείγμα μας. Για να αποφύγουμε την κουραστική απεικόνιση μεγάλης ποσότητας αριθμητικών δεδομένων, στην συνέχεια δεν θα παραθέτουμε τα αριθμητικά δεδομένα των στοιχείων που συγκεντρώσαμε, αλλά μόνο τις γραφικές παραστάσεις που προέκυψαν, συνοδευόμενες από ένα σύντομο σχόλιο για το τι ακριβώς βλέπουμε κάθε φορά. Κάτι διαφορετικό άλλωστε θα κούραζε, ενδεχομένως τους αναγνώστες αυτού του κειμένου και επιπλέον θα διόγκωνε υπερβολικά τον όγκο αυτής της μελέτης.

Πρώτη σύγκριση που εκτελέσαμε, είναι αυτή μεταξύ του φύλου των ερωτηθέντων και της συχνότητας με την οποία αυτοί συνδέονται στο Ίντερνετ. Τα αποτελέσματα φαίνονται παρακάτω

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΣΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ ΚΑΙ ΦΥΛΟΥ

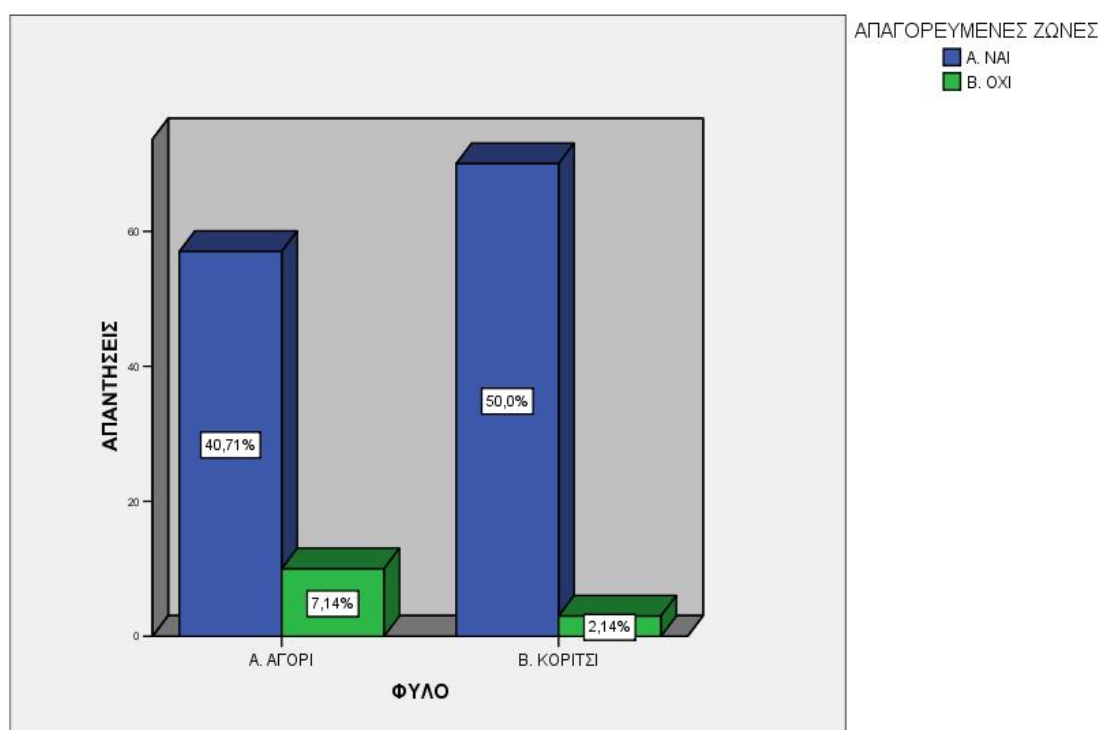

Είναι εύκολα προφανές ότι δεν φαίνεται να υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των δύο υπό εξέταση ερωτήσεων. Μπορούμε λοιπόν να πούμε ότι η συχνότητα με την οποία οι έφηβοι του

δείγματος μας, δεν έχει καμία συνάρτηση με το αν αυτοί είναι αγόρια ή κορίτσια. Το γεγονός αυτό άλλωστε επιβεβαιώνεται και από τη στατιστική επεξεργασία των στοιχείων αυτών.

Δεύτερη σύγκριση που εκτελέσαμε, ήταν αυτή μεταξύ του φύλου των ερωτηθέντων και της άποψης που έχουν αυτοί για την ύπαρξη απαγορευμένων ζωνών. Στην συνέχεια παρατίθεται η γραφική απεικόνιση των στοιχείων που συγκεντρώσαμε.

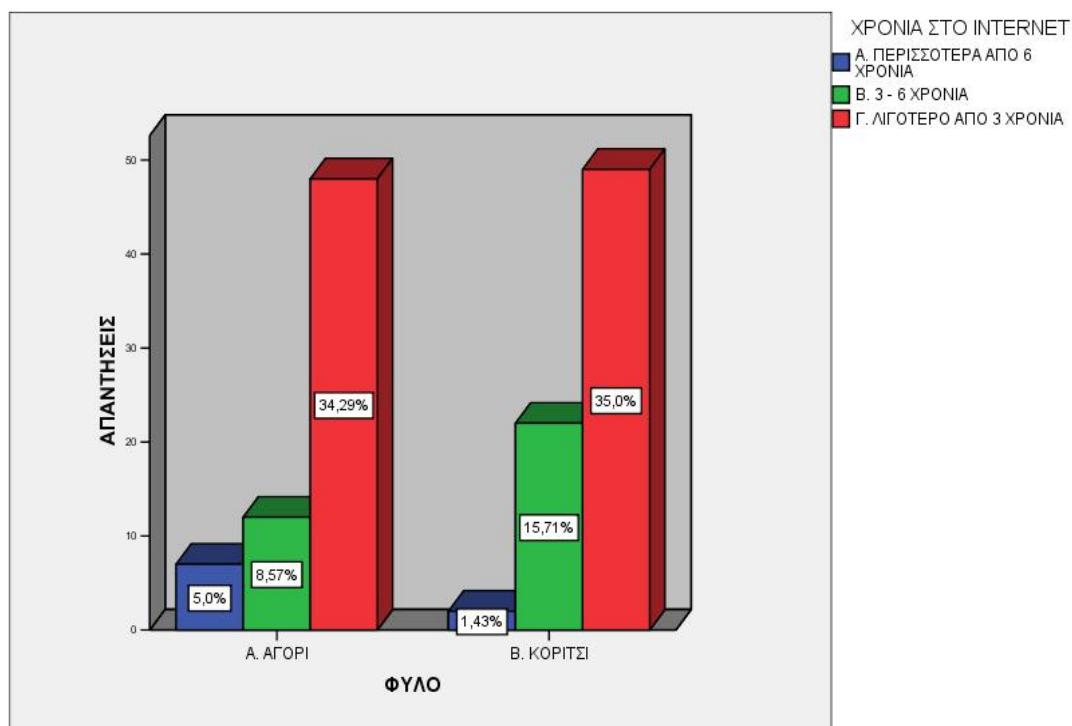
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΠΟΨΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΩΝ ΖΩΝΩΝ ΚΑΙ ΦΥΛΟΥ

Και σε αυτή την περίπτωση, εύκολα παρατηρεί κανείς ότι δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των δύο αυτών ερωτημάτων, γεγονός που και πάλι προκύπτει και μετά από στατιστική ανάλυση. Μετά από αυτό, εύκολα θα μπορούσε κανείς να πει πως το φύλο των ερωτηθέντων δεν φαίνεται να επηρεάζει την γνώμη τους για την ύπαρξη απαγορευμένων ζωνών.

Τρίτη στην σειρά σύγκριση, είναι αυτή μεταξύ του φύλου και των ετών ενασχόλησης με το Ίντερνετ. Η επόμενη γραφική παράσταση αποδίδει τα στοιχεία που συγκεντρώσαμε σε αυτή την περίπτωση.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΧΡΟΝΩΝ ΧΡΗΣΗΣ INTERNET ΚΑΙ ΦΥΛΟΥ

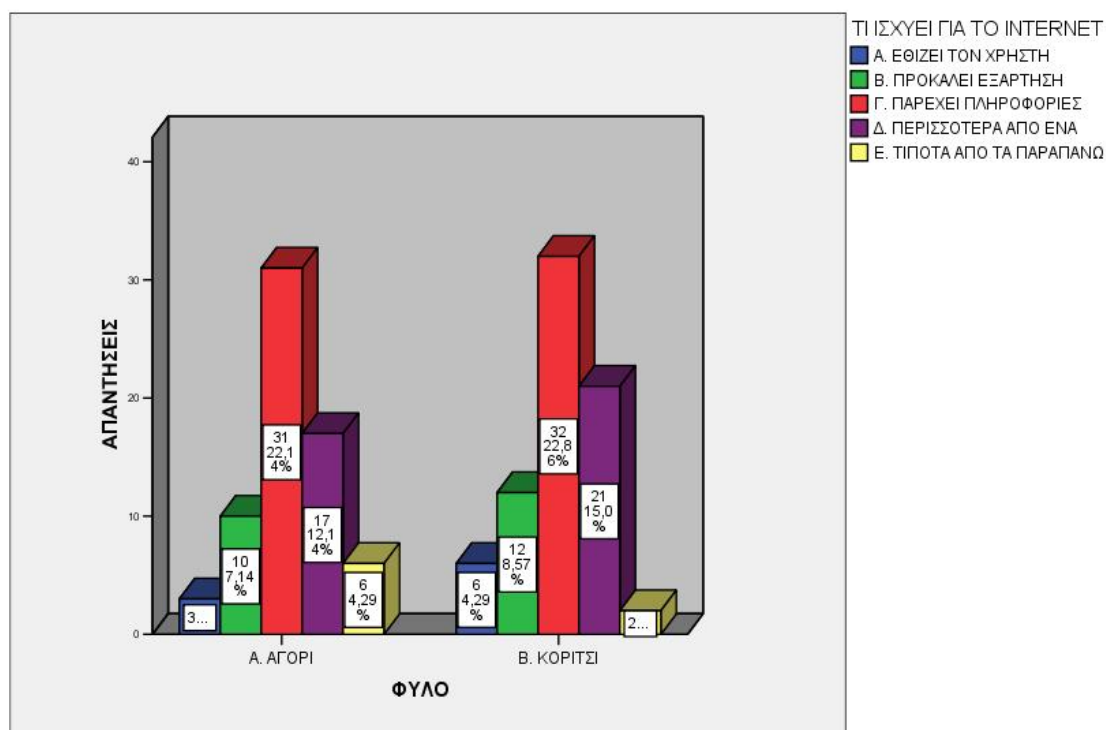

Σε μία ακόμα περίπτωση, τα ερωτήματα φαίνεται να μην σχετίζονται, γεγονός που επιβεβαιώνεται με στατιστική ανάλυση. Φαίνεται λοιπόν να είναι άσχετο το φύλο του δείγματος μας, συγκρινόμενο με τα έτη που οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι ασχολούνται με το Ίντερνέτ.

Η επόμενη και τέταρτη στην σειρά σύγκριση, γίνεται ανάμεσα στο φύλο των ατόμων του δείγματος και της άποψης που έχουν αυτά για τα αποτελέσματα της χρήσης του διαδικτύου. Τα αποτελέσματα που συγκεντρώθηκαν απεικονίζονται παρακάτω.

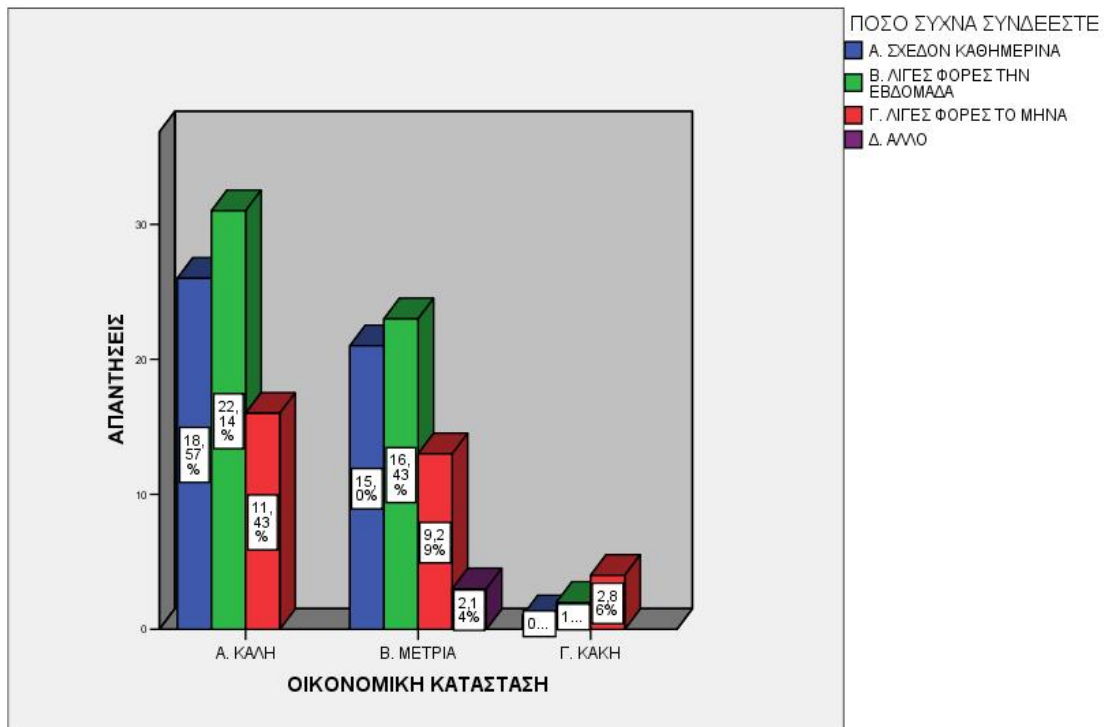
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΠΟΨΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΙ ΙΣΧΥΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ ΚΑΙ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ

Σε αυτή την τελευταία σύγκριση που εκτελέσαμε με πρώτο συνθετικό το φύλο, βλέπουμε πως δεν φαίνεται και πάλι να υπάρχει συσχέτιση μεταξύ του φύλου και της άποψης μεταξύ των ερωτηθέντων για το ποια είναι τα αποτελέσματα από την χρήση του Ίντερνετ.

Η πέμπτη σύγκριση που εκτελέσαμε, δεν συμπεριλαμβάνει το φύλο, αλλά εξετάζει την σχέση μεταξύ της δηλωθείσας οικονομικής κατάστασης του δείγματος και της άποψης που αυτό έχει για τα αποτελέσματα της χρήσης από το Ίντερνετ. Παρακάτω απεικονίζεται αυτή ακριβώς η παράσταση.

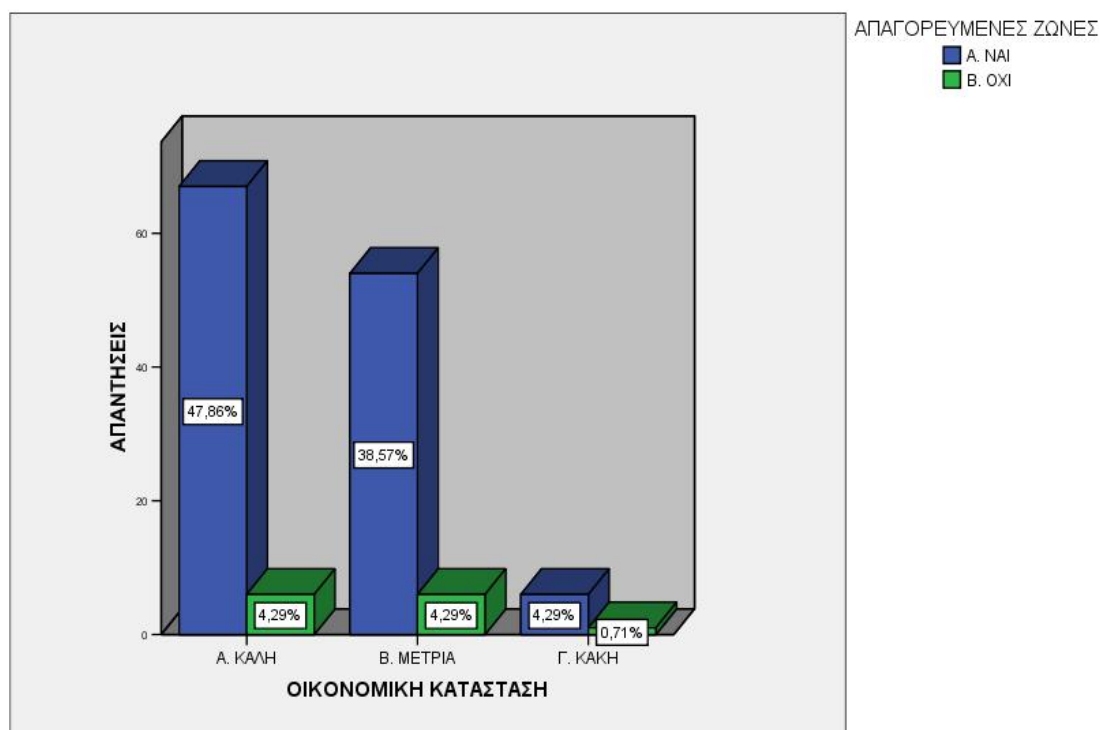
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΣΤΟ INTERNET ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Αυτό που μπορεί να παρατηρήσει κανείς είναι η τάση που φαίνεται να έχουν όσοι δήλωσαν ότι είναι οικονομικά ασθενέστεροι, να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο αραιότερα από τους υπόλοιπους. Σύμφωνα βέβαια με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης, δεν φαίνεται να υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των δύο αυτών ερωτημάτων, αλλά παρ' όλα αυτά η τάση που προαναφέραμε είναι εμφανής.

Η επόμενη σύγκριση που ακολουθεί και περιέχει την οικονομική κατάσταση του δείγματος σαν σημείο σύγκρισης, είναι η έκτη κατά σειρά. Το έτερο συγκρινόμενο σκέλος, είναι η άποψη του δείγματος για τις απαγορευμένες ζώνες.

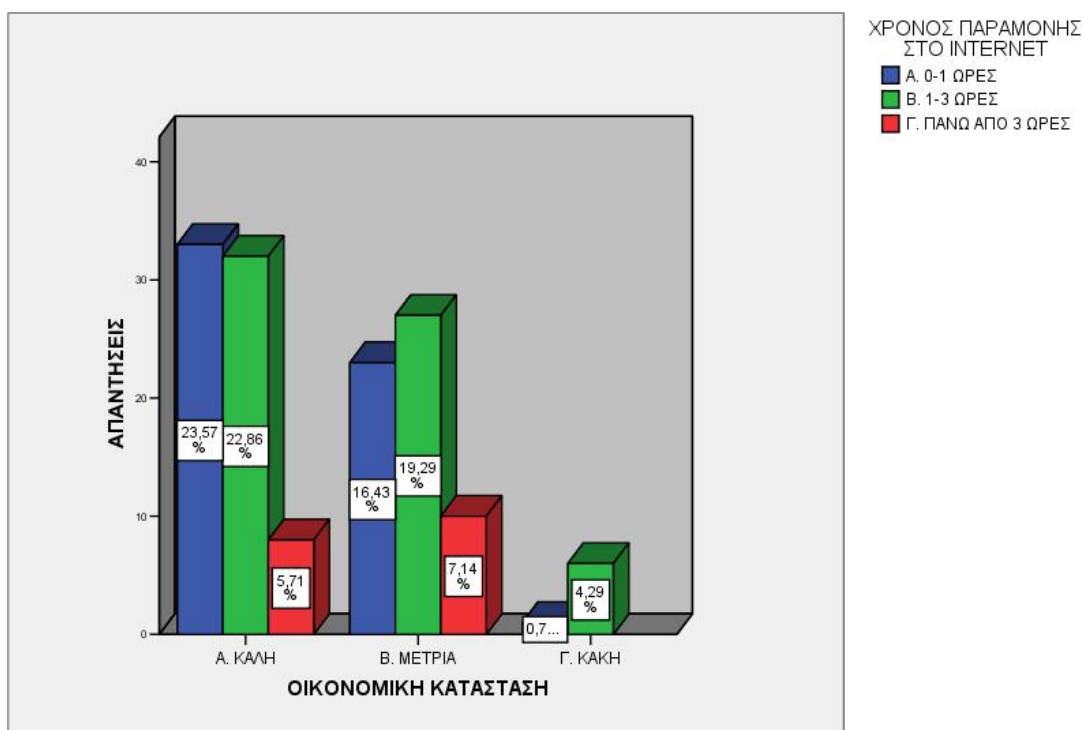
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΠΟΨΗΣ ΓΙΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΕΣ ΖΩΝΕΣ ΣΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Σε αυτή την περίπτωση, είναι προφανές ότι η οικονομική κατάσταση που δήλωσαν ότι βρίσκονται, οι ερωτηθέντες, δεν φαίνεται να σχετίζεται καθόλου με την άποψη τους για την ύπαρξη απαγορευμένων ζωνών. Κάτι τέτοιο άλλωστε προκύπτει και έπειτα από σχετική στατιστική ανάλυση.

Η έβδομη σύγκριση που εκτελέσαμε αφορά και πάλι την οικονομική κατάσταση των ερωτηθέντων, αυτή την φορά συγκρινόμενη με τον χρόνο παραμονής αυτών στο διαδίκτυο. Τα αποτελέσματα αυτά απεικονίζονται στην ακόλουθη γραφική παράσταση.

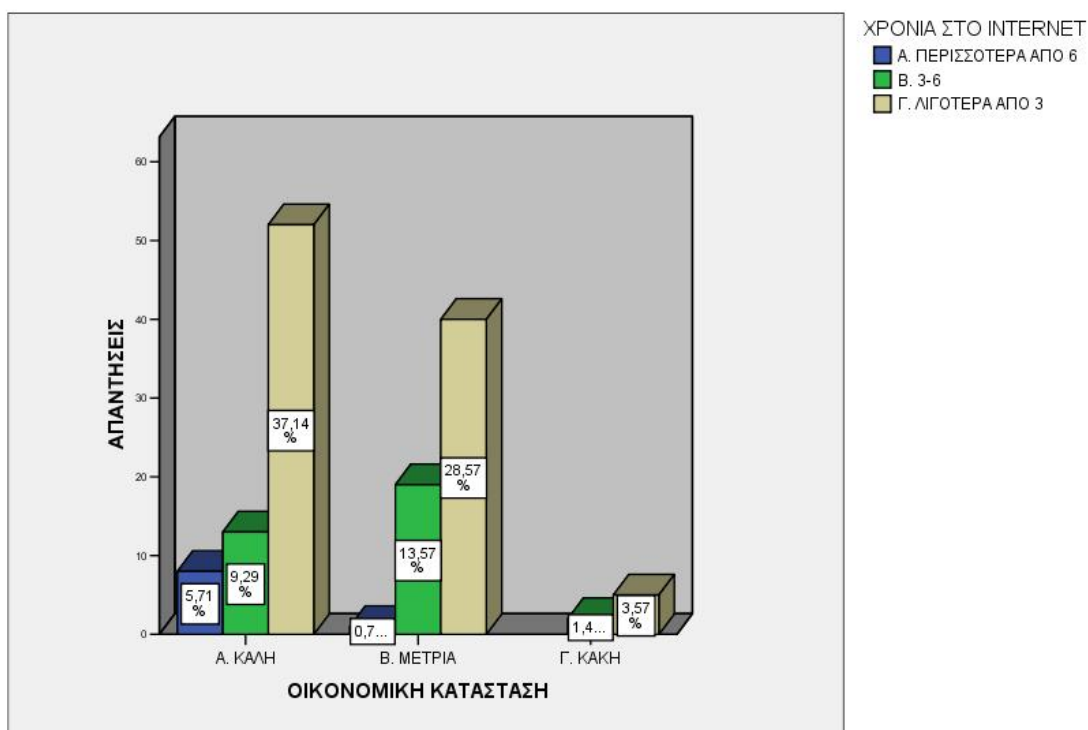
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΧΡΟΝΟΥ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΤΟ INTERNET ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Σε αυτή την περίπτωση, βλέπουμε καθαρά ότι όσοι δηλώνουν οικονομικά κακή κατάσταση, δεν παραμένουν σε καμία περίπτωση, περισσότερο από 1-3 ώρες στο ιντερνέτ. Όπως άλλωστε προκύπτει και από την στατιστική ανάλυση, φαίνεται εδώ ότι ο χρόνος παραμονής των ερωτηθέντων, σχετίζεται άμεσα με την οικονομική τους κατάσταση.

Η επόμενη σύγκριση που διαπραγματεύεται την οικονομική κατάσταση των ερωτηθέντων, είναι η όγδοη κατά σειρά και ελέγχει την συσχέτιση της με τα έτη χρήσης του διαδικτύου. Τα αποτελέσματα παρατίθενται, με την μορφή γραφήματος, ακολούθως.

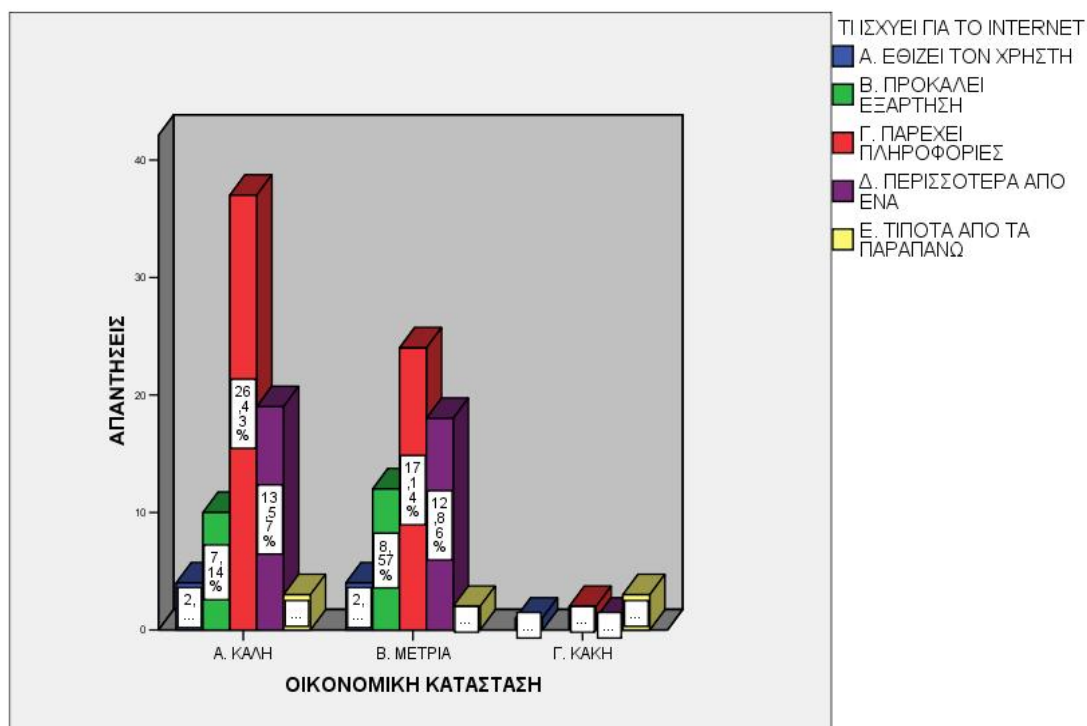
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΧΡΟΝΩΝ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΙΝΤΕΡΝΕΤ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Όπως και προηγουμένως, έτσι και τώρα, και οπτικά αλλά και στατιστικά, φαίνεται πως τα έτη ενασχόλησης με το Ίντερνετ, σχετίζονται με την οικονομική κατάσταση του δείγματος. Βλέπουμε δηλαδή ότι οι έφηβοι που οι οικογένειές τους βρίσκονται σε κακή οικονομική κατάσταση πιθανότητα δεν έχουν την δυνατότητα να χρησιμοποιούν το Ίντερνετ από τόσο μικροί, όσο οι υπόλοιπες κατηγορίες.

Η σύγκριση μεταξύ της οικονομικής κατάστασης και της άποψης για τα αποτελέσματα από την χρήση του διαδικτύου, είναι η επόμενη στην σειρά των συγκρίσεων. Τα αποτελέσματα εμφανίζονται στην συνέχεια.

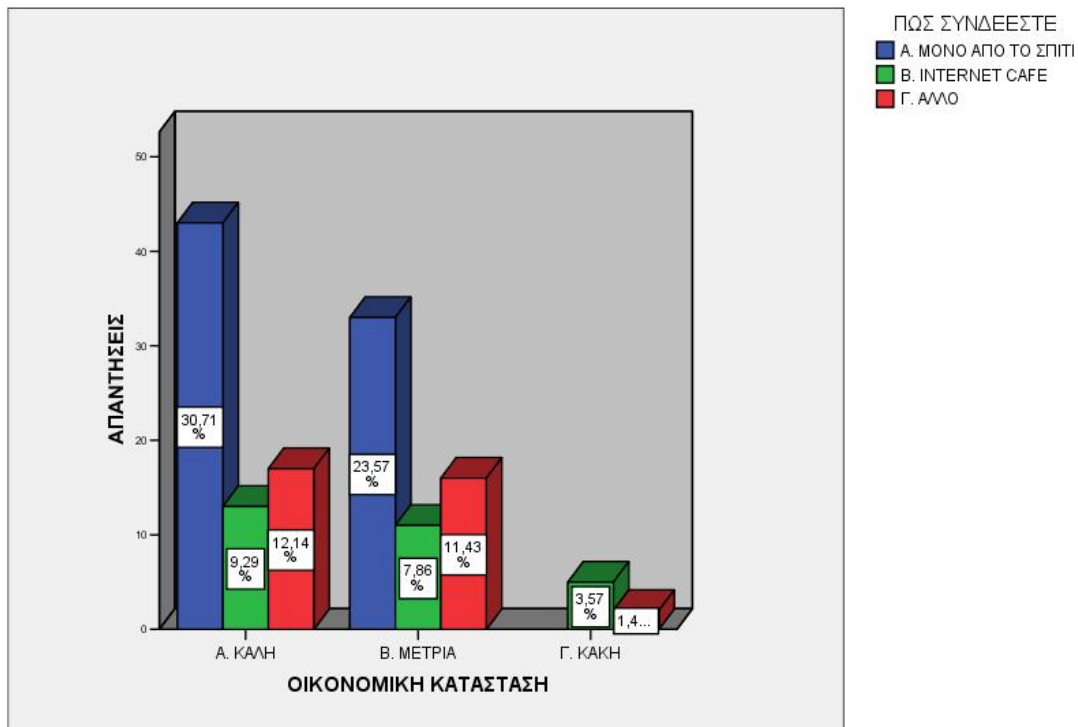
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΑΠΟΨΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΙ ΙΣΧΥΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Αυτό που παρατηρεί ο οποιοσδήποτε, συμπεριλαμβανομένης και της στατιστικής, είναι ότι τα άτομα με κακή οικονομική κατάσταση εκτιμούν ότι το διαδίκτυο δεν προκαλεί εξάρτηση. Το γεγονός αυτό, αν και αρχικά μας ξενίζει, στη συνέχεια φαίνεται απολύτως λογικό, καθώς αυτή η συγκεκριμένη κατηγορία, με βάση τα προηγούμενα στοιχεία, χρησιμοποιεί λιγότερο από τις άλλες, το Ίντερνετ και συνεπώς επηρεάζεται και λιγότερο από την χρήση του, τόσο θετικά όσο και αρνητικά.

Η τελευταία σύγκριση που εμπεριέχει την οικονομική κατάσταση, εκτελείται μεταξύ αυτής και του τρόπου που το δείγμα μας συνδέεται στο Ίντερνετ. Η ακόλουθη γραφική παράσταση, απεικονίζει τα αποτελέσματα που συγκεντρώθηκαν.

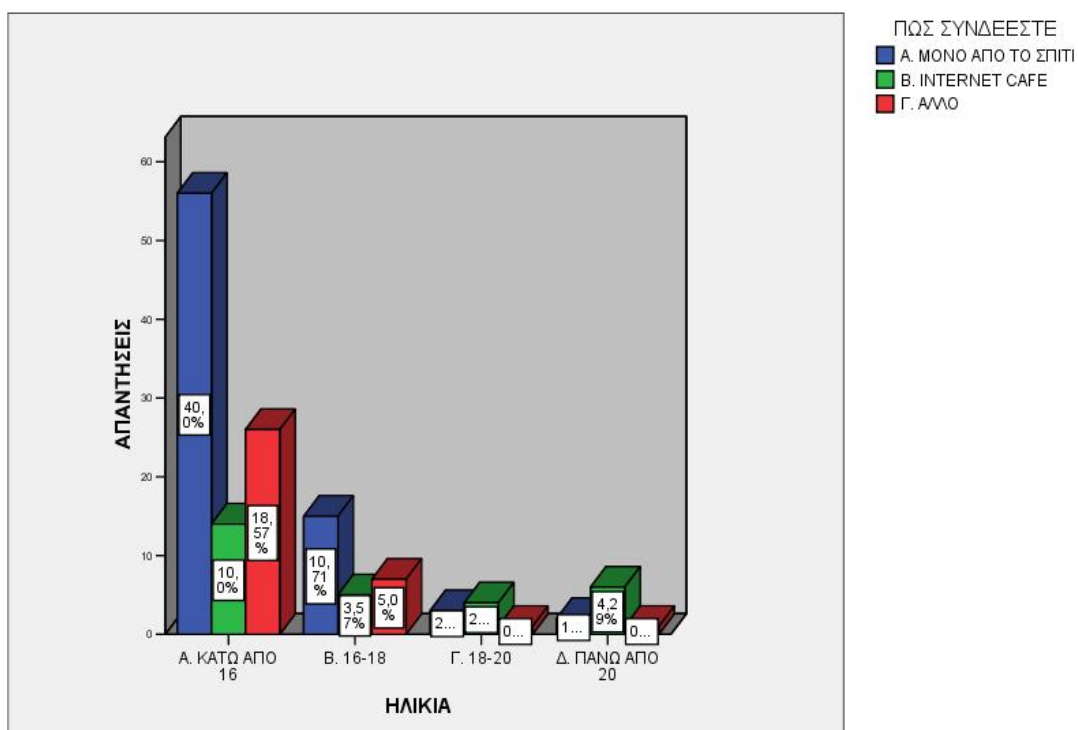
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΡΟΠΟΥ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΣΤΟ INTERNET ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Και σε αυτή την περίπτωση διακρίνουμε κάποια συσχέτιση. Φαίνεται ότι τα άτομα που δηλώνουν κακή οικονομική κατάσταση, δεν έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο από το σπίτι τους. Το αποτέλεσμα αυτό θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως αναμενόμενο, καθώς όσοι βρίσκονται σε άσχημη οικονομική κατάσταση, δύσκολα θα μπορούσαν να διαθέσουν χρήματα για να έχουν σύνδεση στο Ίντερνετ. Το ανωτέρω αποτέλεσμα, φαίνεται να επαληθεύει τα προηγούμενα.

Η ακόλουθη σειρά συγκρίσεων περιλαμβάνει στο ένα μέρος της την ηλικία των ερωτηθέντων. Στην σύγκριση που ακολουθεί, εξετάζουμε πιθανή συσχέτιση της ηλικίας με τον τρόπο σύνδεσης στο Ίντερνετ.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΡΟΠΟΥ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΑΣ

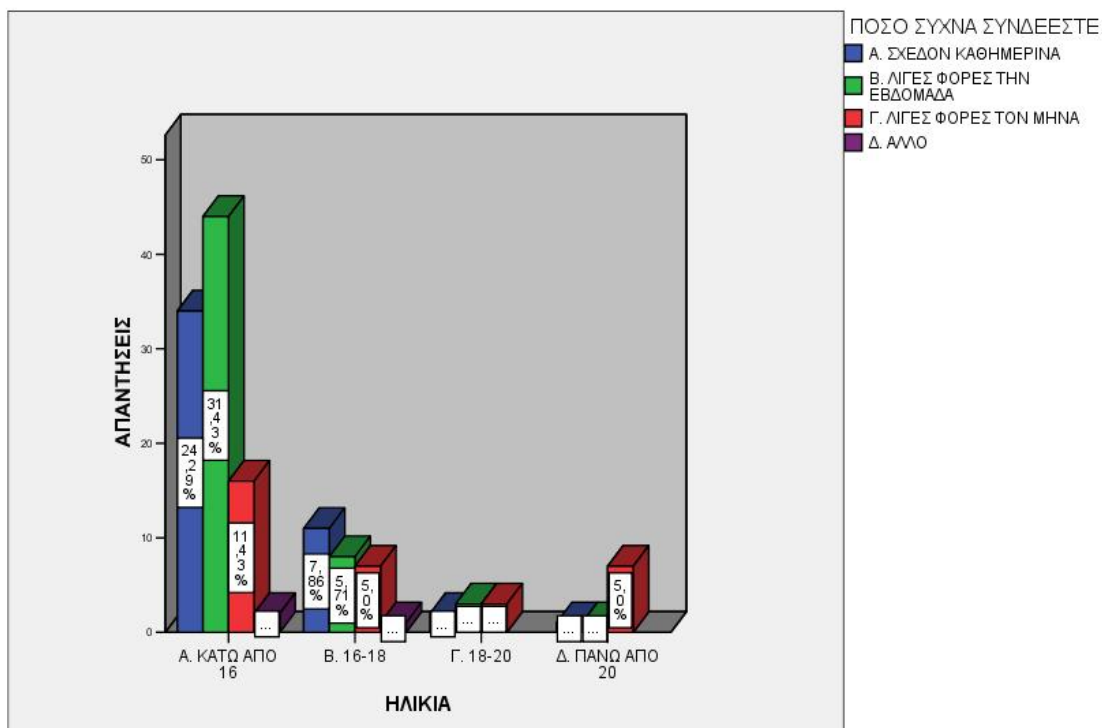

Σε αυτή την περίπτωση δεν φαίνεται να υπάρχει κάποια συσχέτιση μεταξύ των δύο υπό εξέταση παραμέτρων. Συνεπώς, θα μπορούσε κανείς να πει ότι η ηλικία δεν επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο αποκτά κανείς πρόσβαση στο διαδίκτυο.

Η επόμενη σύγκριση που ακολουθεί, εκτελείται μεταξύ της ηλικίας των ερωτηθέντων και της συχνότητας με την οποία το δείγμα μας συνδέεται στο Ίντερνέτ. Τα αποτελέσματα αυτά εμπεριέχονται στην ακόλουθη γραφική απεικόνιση.

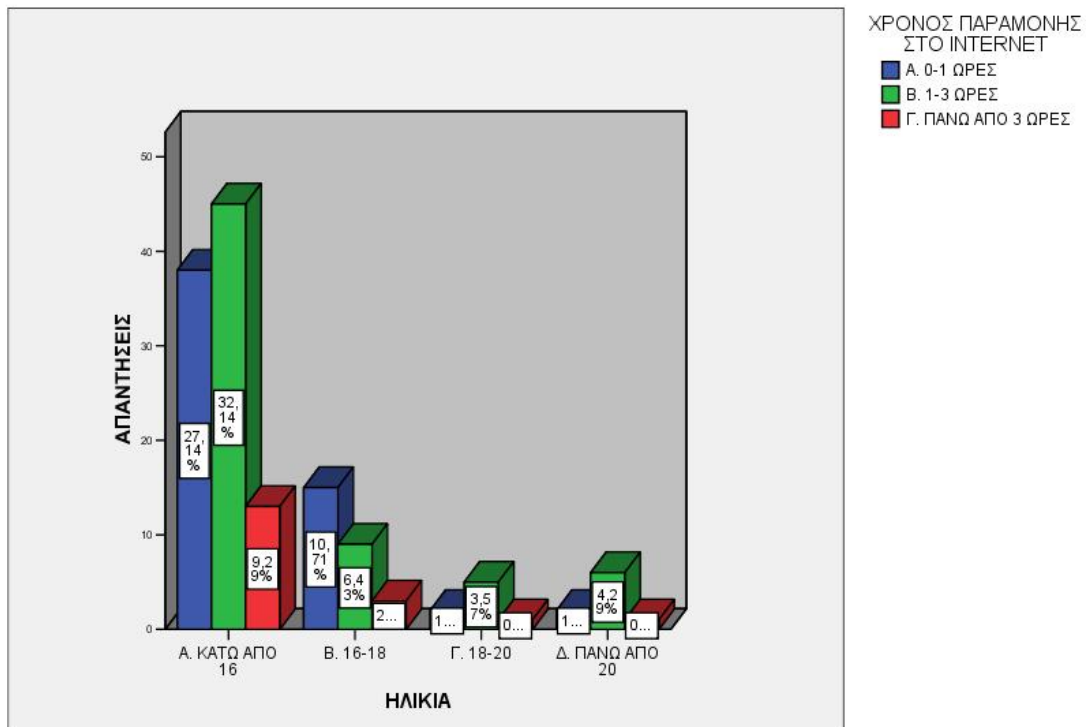
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΣΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΑΣ

Και σε αυτή την περίπτωση, δεν προκύπτει κάποια στατιστικά τεκμηριωμένη συσχέτιση. Αυτό που μπορεί να παρατηρήσει κανείς, είναι η τάση που φαίνεται να έχουν οι έφηβοι, κάτω των 16 ετών, να χρησιμοποιούν συχνότερα το Ίντερνετ, από τις λοιπές κατηγορίες.

Η ακόλουθη γραφική παράσταση, απεικονίζει τα αποτελέσματα της σύγκρισης μεταξύ της ηλικίας του δείγματος και του χρόνου παραμονής του στο Ίντερνετ.

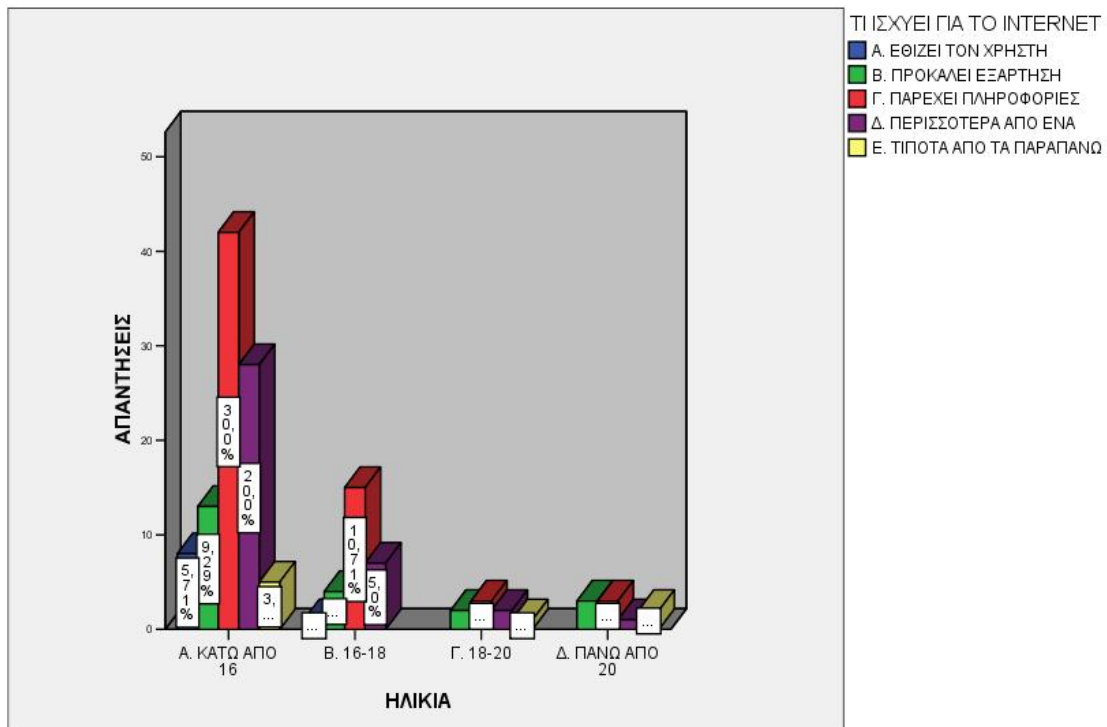
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΧΡΟΝΟΥ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΤΟ INTERNET ΚΑΙ ΗΛΙΚΙΑΣ

Η στατιστική ανάλυση δείχνει, σε αυτή την περίπτωση, πως δεν υπάρχει κάποια συσχέτιση μεταξύ αυτών των παραμέτρων, μπορούμε λοιπόν να πούμε ότι ο χρόνος παραμονής των ατόμων του δείγματός μας, δεν έχει σχέση με την ηλικία τους.

Η τελευταία σύγκριση που αφορά στην ηλικία, εξετάζει την σχέση της ηλικίας του δείγματός μας με την άποψη που έχει αυτό για τα αποτελέσματα από την χρήση του διαδικτύου. Η ακόλουθη γραφική μας βοηθά να κατανοήσουμε τα εξαγόμενα αποτελέσματα.

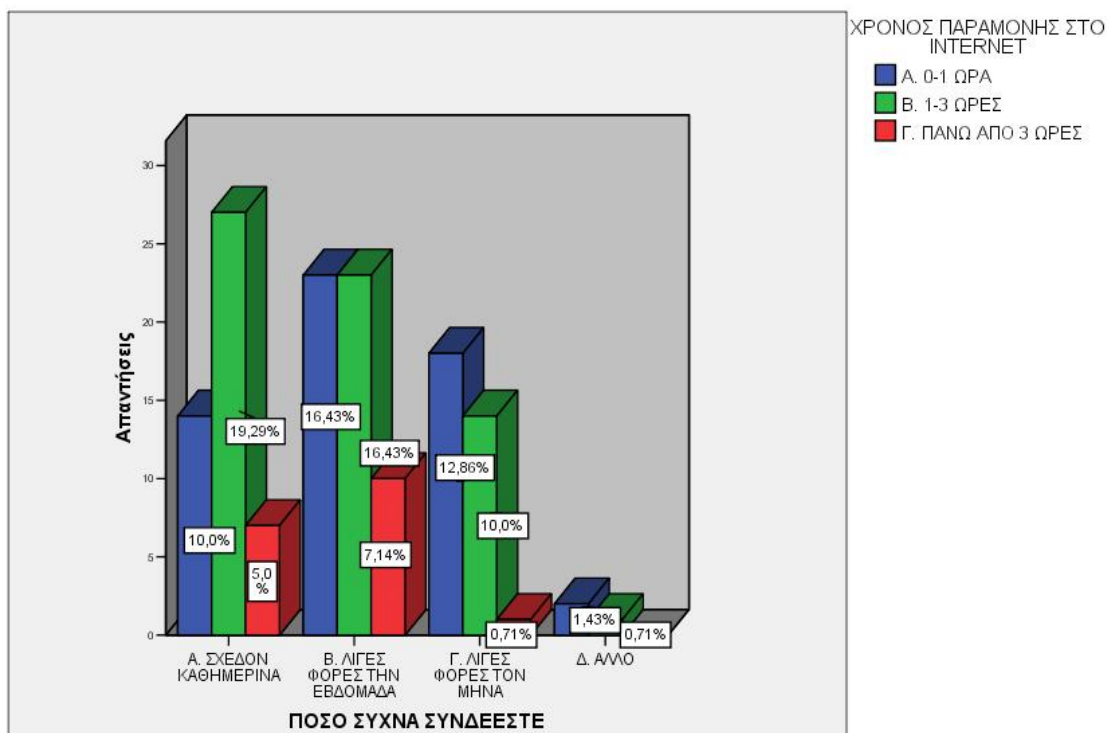
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΑΠΟΨΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΙ ΙΣΧΥΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΙΝΤΕΡΝΕΤ ΚΑΙ ΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Και σε αυτή την περίπτωση, δεν προκύπτει κάποια συσχέτιση μεταξύ των δύο υπό εξέταση στοιχείων. Δεν μπορούμε λοιπόν να πούμε πως υπάρχει κάποια σχέση ανάμεσα στην ηλικία των ερωτηθέντων και την άποψή τους για τα αποτελέσματα από την χρήση του διαδικτύου.

Η τελευταία σύγκριση που παραθέτουμε, είναι και η πιο σημαντική. Εξετάζει την συσχέτιση μεταξύ χρόνου παραμονής και συχνότητας εισόδου στο Ίντερνετ. Στην περίπτωση αυτή, δεν μας ενδιαφέρει να ελέγξουμε αν όντως υπάρχει συσχέτιση μεταξύ αυτών των δύο παραμέτρων, αλλά να ελέγξουμε το ποσοστό εκείνο του δείγματος που φέρεται να κάνει την πιο συστηματική χρήση του διαδικτύου. Τα αποτελέσματα παρατίθενται ακολούθως.

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΧΡΟΝΟΥ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ INTERNET ΚΑΙ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ ΣΥΝΔΕΣΗΣ

Όντως σε αυτή την σύγκριση, δεν φαίνεται να υπάρχει κάποια συσχέτιση. Φαίνεται όμως το ποσοστό εκείνο του δείγματος, που χρησιμοποιεί το Ίντερνετ καθημερινά ή σχεδόν καθημερινά και για πάνω από τρεις ώρες. Όπως ήδη έχουμε αναφέρει και σε προηγούμενο κεφάλαιο, εθισμένος θεωρείται αυτός που χρησιμοποιεί το Ίντερνετ καθημερινά για περισσότερο από τρεις ώρες. Μπορούμε λοιπόν να παρατηρήσουμε ότι ένα αξιόλογο ποσοστό (5%) του δείγματός μας, ενδεχομένως να είναι εθισμένο στην χρήση του διαδικτύου. Επίσης μεγάλο είναι το ποσοστό όσων χρησιμοποιούν το Ίντερνετ καθημερινά και για 1-3 ώρες. Οι τελευταίοι δεν μπορούν να θεωρηθούν ως εθισμένοι, αλλά μπορεί να ειπωθεί πως έχουν μια τάση ή μια ροπή προς αυτή την κατάσταση του εθισμού.

6.5 Συμπεράσματα

Τα συμπεράσματα τα οποία εξάγονται από την ερευνά μας επαληθεύουν η όχι τις ερευνητικές υποθέσεις.

Η πρώτη μας ερευνητική υπόθεση υποστηρίζει ότι οι έφηβοι που έχουν καλή οικονομική κατάσταση συνδέονται πιο συχνά στο Διαδίκτυο . Αυτό επαληθεύεται ρητά καθώς από την ερευνά μας διαπιστώνουμε ότι πιο εύποροι μαθητές συνδέονται σε ποσοστό μεγαλύτερο από τους μαθητές που έχουν μέτρια και κακή οικονομική κατάσταση .

Η δεύτερη ερευνητική υπόθεση είναι ότι τα αγόρια πιστεύουν περισσότερο από τα κορίτσια ότι θα πρέπει να υπάρχουν απαγορευμένες ζώνες στο Διαδίκτυο. Αυτή η ερευνητική υπόθεση δεν επαληθεύεται καθώς τελικά τα κορίτσια είναι αυτά τα οποία είναι πιο θετικά στην ύπαρξη απαγορευμένων ζωνών .

Η Τρίτη ερευνητική υπόθεση πραγματεύεται πως οι έφηβοι ηλικίας 16-18 ετών χρησιμοποιούν συχνότερα το Ίντερνετ από της υπόλοιπες ηλικίες . Αυτή η ερευνητική υπόθεση είναι λανθασμένη καθώς τελικά οι έφηβοι ηλικίας κάτω των 16 ετών χρησιμοποιούν συχνότερα το Διαδίκτυο .

Η τέταρτη ερευνητική υπόθεση μας δείχνει ότι οι έφηβοι που είναι περισσότερο θετικοί στην ύπαρξη απαγορευμένων ζωνών είναι αυτοί με την καλύτερη οικονομική κατάσταση. Αυτή η ερευνητική υπόθεση επαληθεύεται πλήρως καθώς οι έφηβοι που έχουν καλή οικονομική κατάσταση σε ποσοστό 47,86% πιστεύουν πως θα πρέπει να υπάρχουν απαγορευμένες ζώνες στο Διαδίκτυο.

Όσο αφορά στην συμπεριφορά των εφήβων απέναντι στον ηλεκτρονικό υπολογιστή και το διαδίκτυο. Από τις απαντήσεις που λάβαμε, φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των εφήβων σήμερα, σε ποσοστό κοντά στο 90%, γνωρίζει να χειρίζεται υπολογιστές και το κάνει όχι μόνο για να συνδέεται στο Ίντερνετ αλλά και για να χρησιμοποιήσει και άλλες εφαρμογές. Επίσης μεγάλος είναι και ο αριθμός των εφήβων που χρησιμοποιούν το διαδίκτυο(επίσης περίπου 90%). Σε αυτό βέβαια εξυπηρετεί και η είσοδος του διαδικτύου στα σπίτια της πατρικής κοινωνίας , αφού πάνω από το 54% των μαθητών δηλώνουν πως έχουν πρόσβαση στο Ίντερνετ από το σπίτι τους. Δεν είναι μόνο αυτό όμως που βοηθά προς αυτή την κατεύθυνση. Η ύπαρξη πολλών σημείων όπου παρέχονται υπηρεσίες Ίντερνετ, φαίνεται να έλκει τους έφηβους, αφού ένας στους πέντε δηλώνει ότι μέσω αυτών αποκτά πρόσβαση στο Ίντερνετ, ποσοστό διόλου ευκαταφρόνητο.. Τα ανωτέρω στοιχεία μας επιβεβαιώνουν την αρχική μας υπόθεση ότι οι έφηβοι σήμερα, στην μεγαλύτερη πλειοψηφία

τους, έχουν επηρεαστεί από την ύπαρξη του διαδικτύου και το έχουν εισαγάγει στην ζωή τους.

Ένα άλλο συμπέρασμα που μπορεί κανείς να εξάγει και μπορεί να χαρακτηριστεί ως θετικό σημείο, είναι η άποψη που φαίνεται να ενστερνίζεται η πλειοψηφία των ερωτηθέντων, πως θα πρέπει να υπάρχουν απαγορευμένες ζώνες στο Ίντερνετ, όπου θα πρέπει να μην επιτρέπεται η πρόσβαση σε ορισμένες ομάδες ανθρώπων, όπως π.χ. η πορνογραφία στους ανήλικους. Το μεγάλο ποσοστό που αποδέχεται αυτή την αντίληψη, περίπου 90%, μας κάνει να πιστεύουμε ότι οι μαθητές των σχολείων μας, έχουν επίγνωση των κινδύνων που ελλοχεύουν από την αλόγιστη χρήση του διαδικτύου. Θετικό επίσης θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και το φαινόμενο της πολυγνωμίας που εμφανίστηκε στην ερώτηση για το ποια είναι η γνώμη των εφήβων για την χρήση του διαδικτύου. Αρκετά υψηλό ποσοστό, περίπου 22%, φοβάται ότι το διαδίκτυο εθίζει ή προκαλεί εξάρτηση, ενώ το 27% πιστεύει ότι δεν είναι μόνο θετική ή μόνο αρνητική η επίδραση του διαδικτύου. Φαίνεται λοιπόν να είναι αρκετά συνειδητοποιημένοι οι έφηβοι της περιοχής μας, για τις επιδράσεις του διαδικτύου πάνω τους.

Οι συγκρίσεις που εκτελέσαμε, ανάμεσα στις διάφορες απαντήσεις, μας οδήγησαν επίσης σε μια σειρά συμπερασμάτων. Από τα συγκεντρωμένα στοιχεία, φαίνεται πως τόσο το φύλο, όσο και η ηλικία των εφήβων, δεν έχουν ή έχουν πολύ μικρή συσχέτιση με την συμπεριφορά τους απέναντι στην χρήση του Ίντερνετ, την γνώμη τους για την ύπαρξη απαγορευμένων ζωνών ή την ωφελιμότητα της χρήσης του διαδικτύου. Η ανωτέρω παρατήρηση μας οδηγεί στο επιπλέον συμπέρασμα ότι αγόρια και κορίτσια, όλων των ηλικιών, έχουν πια ίσες δυνατότητες και ευκαιρίες απέναντι σε απλά πράγματα, όπως η πρόσβαση στο διαδίκτυο, συνεπώς φαίνεται να έχουν εκλείψει οποιασδήποτε μορφής διακρίσεις μεταξύ φύλων και ηλικιών.

Αυτό όμως που δεν φαίνεται να έχει εκλείψει, είναι η οικονομική διαφοροποίηση ανάμεσα στους ανθρώπους. Στις περισσότερες από τις συγκρίσεις που εκτελέσαμε, με κοινή συνισταμένη την οικονομική κατάσταση που δήλωσε ότι βρίσκεται κάθε άτομο του δείγματός μας, φάνηκε ότι παίζει σημαντικό ρόλο. Φαίνεται λοιπόν, να υπάρχει άμεση συσχέτιση της οικονομικής κατάστασης των ατόμων, με τον χρόνο παραμονής, την συχνότητα και τον τρόπο σύνδεσης στο Ίντερνετ. Μάλιστα, αυτό που εύκολα διακρίνεται είναι το διαφανόμενο γεγονός ότι οι οικονομικά ασθενέστερες ομάδες, έχουν περιορισμένη πρόσβαση στο διαδίκτυο. Εντυπωσιακό είναι το γεγονός ότι κανείς από τα άτομα του δείγματος, που δήλωσε ότι βρίσκεται σε κακή οικονομική κατάσταση, δεν δήλωσε ότι συνδέεται στο Ίντερνετ από το

σπίτι του, γεγονός που εύλογα μας κάνει να σκεφτόμαστε ότι δεν διαθέτει τέτοια δυνατότητα από το σπίτι του. Το ανωτέρω μας οδηγεί στο επόμενο, επακόλουθο συμπέρασμα, ότι το Ίντερνετ είναι ακόμα ακριβό για κάποιες ομάδες ανθρώπων, οι οποίες μάλιστα φαίνεται να αγγίζουν, στην περίπτωσή μας, το 5% του πληθυσμού. Το θετικό της πιο πάνω περίπτωσης, είναι ότι τα άτομα της ομάδας αυτής, λόγω της περιορισμένης πρόσβασης στο Ίντερνετ, δεν φαίνεται να διατρέχουν κίνδυνο για εθισμό από αυτό.

Τα ανωτέρω συμπεράσματα είναι ιδιαίτερα ενδιαφέροντα και με πολλές χρήσεις, όπως φαίνεται και στην επόμενη παράγραφο. Το σημαντικότερο όμως συμπέρασμα που λαμβάνει κανείς από την επεξεργασία των πιο πάνω στοιχείων, είναι το ποσοστό των εφήβων που φαίνεται να είναι ήδη εθισμένοι από την χρήση του διαδικτύου, ή φαίνεται να έχουν την τάση να εθιστούν. Λαμβάνοντας υπ' όψη ότι εθισμένοι θεωρούνται όσοι συνδέονται καθημερινά, για περισσότερο από τρεις ώρες, συμπεραίνουμε ότι ένα αρκετά σημαντικό ποσοστό, της τάξης του 5% του δείγματός μας, φαίνεται να είναι ήδη εθισμένο στην χρήση του διαδικτύου, ενώ ένα πολύ μεγαλύτερο ποσοστό(19,29%) φαίνεται να έχουν την τάση προς εθισμό, αφού δηλώνουν ότι χρησιμοποιούν το Ίντερνετ καθημερινά για 1-3 ώρες. Είναι λοιπόν εύλογο το συμπέρασμα ότι το πρόβλημα του εθισμού από την χρήση του διαδικτύου, όχι μόνο είναι ορατό, αλλά είναι ήδη υπαρκτό και μάλιστα αρκετά έντονο, αφού φαίνεται να έχει πλήξει σημαντικό ποσοστό των εφήβων μας και απειλεί να πλήξει ακόμα περισσότερους, αν αδιαφορήσουμε.

6.6 Προτάσεις – Εισηγήσεις

Τα συμπεράσματα στα οποία καταλήξαμε πιο πάνω, δεν είναι από μόνα τους αρκετά για να λυθεί το πρόβλημα του εθισμού των εφήβων από την χρήση του διαδικτύου. Κατά περίπτωση θα πρέπει να ληφθούν σειρές από μέτρα που αφορούν κυρίως στην πρόληψη αλλά και στην αντιμετώπιση του ήδη εκδηλωθέντος προβλήματος. Πιο συγκεκριμένα και αναλύοντας περαιτέρω τα ανωτέρω συμπεράσματα, μπορούμε να οδηγηθούμε στις απαραίτητες εκείνες δράσεις που θα πρέπει να ακολουθήσουμε.

Το γεγονός ότι οι έφηβοι φαίνεται να είναι εξοικειωμένοι μη την χρήση του υπολογιστή γενικότερα και του διαδικτύου ειδικότερα, μπορεί να μετατραπεί από πηγή κινδύνων σε μέσο αντιμετώπισης αυτών. Η ανάρτηση κατάλληλων ιστοσελίδων, από εκπαιδευτικούς και φορείς της πολιτείας, όπου οι έφηβοι, με προσιτό τρόπο θα ενημερώνονται για την σωστή χρήση του διαδικτύου – παράλληλα με την διέγερση άλλων ενδιαφερόντων τους, θα μπορούσε να οδηγήσει στην πρόληψη ανεπιθύμητων καταστάσεων. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ενημέρωση, μέσα από τις αίθουσες των σχολείων ή των λοιπών χώρων όπου δραστηριοποιούνται οι έφηβοι(π.χ.internet cafe), για την ύπαρξη τέτοιων ιστοσελίδων.

Επίσης, με βάση πάντα τις απαντήσεις που έχουμε λάβει από το δείγμα μας, φαίνεται πως η πλειοψηφία των εφήβων, έχουν επίγνωση της ύπαρξης κινδύνου από την αλόγιστη και ανεξέλεγκτη πρόσβαση στο Ίντερνετ. Το γεγονός αυτό θα πρέπει να μας οδηγήσει στην σκέψη ότι οι μαθητές θα πρέπει να ενημερωθούν πιο ολοκληρωμένα για την πλήρη έκταση του προβλήματος, τα σημάδια διάγνωσης του και τους τρόπους αντιμετώπισης του, ώστε να αποφευχθεί η από μέρους τους τερατοποίηση του προβλήματος, ή, από την άλλη πλευρά η υποβάθμισή του. Κάτι τέτοιο εκτιμούμε ότι μπορεί εύκολα να επιτευχθεί στις αίθουσες των σχολείων, είτε από τους καθηγητές, είτε από ειδικά ενημερωμένους κοινωνικούς λειτουργούς που δύνανται να κάνουν επισκέψεις σε σχολεία για τον σκοπό αυτό.

Το ζήτημα της μη δυνατότητας πρόσβασης στο Ίντερνετ, λόγω έλλειψης οικονομικών πόρων, φάνηκε να είναι υπαρκτό ανάμεσα στις τάξεις των μαθητών των Πατρικών σχολείων. Το γεγονός ότι αυτή η κατηγορία ανθρώπων δεν κινδυνεύει άμεσα από εθισμό στο διαδίκτυο, δεν σημαίνει ότι δεν θα κινδυνέψει στο μέλλον, και μάλιστα πολύ περισσότερο από τους υπόλοιπους, καθώς τα παιδιά αυτά δηλώνουν πλήρη άγνοια του κινδύνου που ελλοχεύει πίσω από την παρατεταμένη χρήση του διαδικτύου. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι τα παιδιά αυτά, φαίνεται να στερούνται τόσο το δικαίωμα στην επιλογή χρήσης ή μη χρήσης του διαδικτύου, όσο και της πρόσβασης σε όλες τις θετικές υπηρεσίες και λειτουργίες που

παρέχει το διαδίκτυο. Το ελάχιστο που μπορούμε να προτείνουμε σε αυτό το θέμα, είναι να εξεταστεί η δυνατότητα παροχής Ίντερνετ στα σχολεία, σε συνδυασμό με την κατάλληλη ενημέρωση των μαθητών για τα θετικά και τα αρνητικά σημεία της χρήσης του, καθώς και τα αποτελέσματα αυτής, τουλάχιστον κατά την διάρκεια του μαθήματος της Πληροφορικής ή συναφών μαθημάτων.

Το σημαντικό στατιστικό ποσοστό, της τάξεως του 5%, των εφήβων, που φαίνεται να έχουν εθιστεί από την χρήση του διαδικτύου, θα πρέπει να σημάνει συναγερμό στους κηδεμόνες, τους εκπαιδευτικούς και τους αρμόδιους φορείς που καθορίζουν το θεσμικό πλαίσιο στο οποίο λειτουργεί η κοινωνία μας. Πρώτοι από όλους οι γονείς και κηδεμόνες, θα πρέπει να ενημερωθούν κατάλληλα, ενδεχομένως μέσα από ενημερώσεις κοινωνικών λειτουργών προς τους διάφορους συλλόγους γονέων και κηδεμόνων, ή μέσα από ενημερωτικές τηλεοπτικές εκπομπές εκπομπές, εκπονημένες από το Υπουργείο Παιδείας, για τον κίνδυνο που διατρέχουν τα παιδιά τους, τον τρόπο που μπορούν να καταλάβουν μια παθολόγνα κατάσταση και τα μέτρα που πρέπει να λάβουν για να την αντιμετωπίσουν, χωρίς να δημιουργήσουν ανεπιθύμητες παρενέργειες.

Αυτό από μόνο του όμως δεν είναι αρκετό. Γραμμές βοήθειας προς τους εθισμένους εφήβους θα πρέπει να δημιουργηθούν, για την ψυχολογική τους υποστήριξη. Αν βέβαια αυτές δεν προβληθούν κατάλληλα, το πιθανότερο είναι να μην φθάσουν ποτέ στα αυτιά των άμεσων ενδιαφερόμενων, όπως άλλωστε ισχύει με τις ήδη υπάρχουσες γραμμές βοήθειας, τις οποίες ελάχιστοι έχουν ακουστά και ακόμα λιγότεροι χρησιμοποιούν

Τέλος, για την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση του ζητήματος, θα πρέπει να θεσπιστούν, από την πολιτεία, ανάλογες δικλίδες που να ελέγχουν, αν μη τι άλλο, το περιεχόμενο των ελεύθερα διακινούμενων πληροφοριών, μέσω του διαδικτύου, για την προφύλαξη των νέων από επικίνδυνο υλικό. Αν και στο μυαλό των περισσότερων πάει απ' ευθείας στην πορνογραφία, εκτιμούμε ότι το συγκεκριμένο ζήτημα δεν είναι στην κορυφή της λίστας των επικίνδυνων, ελευθέρως διακινούμενων πληροφοριών. Ιστοσελίδες που προτρέπουν προς αυτοκτονία ή χρήση ναρκωτικών, τους εφήβους, καθώς και ιστοσελίδες στρατολόγησης τους σε διάφορων ειδών, ομάδες, αμφιβόλου σκοπού και αξιών, είναι σαφέστατα πιο επικίνδυνες για τους έφηβους που αυτή την περίοδο διαμορφώνουν την προσωπικότητά τους.

Στη συνέχεια θα αναφέρουμε ορισμένες συμβουλές από ειδικούς που αναφέρονται στην προστασία των παιδιών από τους κινδύνους του Διαδικτύου .

Συμβουλές ανά ηλικία :

5 -6 ΕΤΩΝ:

- § Τοποθετήστε τους υπολογιστές με πρόσβαση στο Διαδίκτυο σε ανοικτό χώρο, από όπου μπορείτε εύκολα να επιβλέψετε τις δραστηριότητες του παιδιού σας, ιδίως σε παιδιά μικρότερης ηλικίας.
- § Συμβουλευτείτε τα παιδιά σας να χρησιμοποιούν κατάλληλες για την ηλικία τους ιστοσελίδες.
- § Διερευνήστε τα εργαλεία φιλτραρίσματος του υπολογιστή σας και του Διαδικτύου (όπως τα εργαλεία γονικού ελέγχου των Windows Vista, του Internet Explorer και του MSN Premium) ως συμπληρώματα, όχι υποκατάστατα, της γονικής επίβλεψης.
- § Ενθαρρύνετε τα παιδιά σας να σας ενημερώνουν εάν κάτι ή κάποιος στο Διαδίκτυο τα κάνει να νιώθουν άβολα ή τα απειλεί. Διατηρήστε την ψυχραιμία σας και υπενθυμίστε στα παιδιά σας ότι δεν θα τιμωρηθούν εάν σας ενημερώσουν για κάτι (σημαντικό είναι να μη νομίζουν τα παιδιά ότι θα τους στερήσετε το δικαίωμα χρήσης του υπολογιστή). Διαβάστε περισσότερα σχετικά με την αντιμετώπιση των κακόβουλων χρηστών.
- § Προσθέστε αποδεκτές τοποθεσίες στον κατάλογο των αγαπημένων ιστοσελίδων για να δημιουργήσετε ένα προσωπικό διαδικτυακό περιβάλλον για τα παιδιά σας.
- § Χρησιμοποιήστε μηχανές αναζήτησης για παιδιά ή μηχανές αναζήτησης με λειτουργίες γονικού ελέγχου.
- § Χρησιμοποιήστε λογισμικό που να αποκλείει τα ενοχλητικά αναδυόμενα παράθυρα. Αρχίστε να μαθαίνετε στα παιδιά σας για το απόρρητο. Πείτε τους να μη δίνουν ποτέ προσωπικές πληροφορίες στο Διαδίκτυο.
Μην επιτρέπετε στα παιδιά σας να χρησιμοποιούν άμεσα μηνύματα, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, δωμάτια συνομιλίας ή ομάδες μηνυμάτων σε αυτήν την ηλικία.

7 - 8 ΕΤΩΝ:

- § Δημιουργήστε έναν κατάλογο κανόνων χρήσης του Διαδικτύου στο σπίτι, με τη συμμετοχή των παιδιών σας.
- § Ενθαρρύνετε τα παιδιά σας να επισκέπτονται μόνο διαδικτυακές τοποθεσίες που εσείς έχετε εγκρίνει.

- § Τοποθετήστε τους υπολογιστές με πρόσβαση στο Διαδίκτυο σε ανοικτό χώρο, από όπου μπορείτε εύκολα να επιβλέψετε τις δραστηριότητες του παιδιού σας, ιδίως σε παιδιά μικρότερης ηλικίας.
- § Συμβουλευέτε τα παιδιά σας να χρησιμοποιούν ιστοσελίδες κατάλληλες για την ηλικία τους.
- § Διερευνήστε τα εργαλεία φιλτραρίσματος του υπολογιστή σας και Διαδικτύου (όπως τα εργαλεία γονικού ελέγχου των Windows Vista, του Internet Explorer και του MSN Premium) ως συμπληρώματα, όχι υποκατάστατα, της γονικής επίβλεψης.
- § Ενθαρρύνετε τα παιδιά σας να σας ενημερώνουν εάν κάτι ή κάποιος στο Διαδίκτυο τα κάνει να νιώθουν άβολα ή τα απειλεί. Διατηρήστε την ψυχραιμία σας και υπενθυμίστε στα παιδιά σας ότι δεν θα τιμωρηθούν εάν σας ενημερώσουν για κάτι (σημαντικό είναι να μη νομίζουν τα παιδιά ότι θα τους στερήσετε το δικαίωμα χρήσης του υπολογιστή). Διαβάστε περισσότερα σχετικά με την αντιμετώπιση των κακόβουλων χρηστών.
- § Χρησιμοποιήστε μηχανές αναζήτησης για παιδιά ή μηχανές αναζήτησης με λειτουργίες γονικού ελέγχου.
- § Δημιουργήστε έναν κοινό οικογενειακό λογαριασμό ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στον παροχέα υπηρεσιών Διαδικτύου, αντί να επιτρέπετε στα παιδιά σας να έχουν το δικό τους λογαριασμό.
- § Μάθετε τα παιδιά σας να σας συμβουλεύονται προτού αποκαλύψουν πληροφορίες μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, δωματίων συνομιλίας, ομάδων συζήτησης, μέσα από φόρμες εγγραφής και προσωπικά προφίλ.
- § Μάθετε στα παιδιά σας να μη μεταφορτώνουν λογισμικό, μουσικά κομμάτια ή αρχεία, χωρίς την άδειά σας.
- § Χρησιμοποιήστε φίλτρα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για να αποκλείσετε μηνύματα από συγκεκριμένα πρόσωπα ή μηνύματα που περιέχουν συγκεκριμένες λέξεις ή φράσεις.
- § Μην επιτρέπετε στα παιδιά σας να χρησιμοποιούν άμεσα μηνύματα σε αυτήν την ηλικία.
- § Επιτρέψτε τους να χρησιμοποιούν μόνο ελεγχόμενα δωμάτια συνομιλίας και ομάδες μηνυμάτων σε αξιόπιστες τοποθεσίες.
- § Συζητήστε με τα παιδιά σας για τους διαδικτυακούς τους φίλους και τις δραστηριότητές τους, όπως θα συζητούσατε και για τις άλλες δραστηριότητές τους στον πραγματικό κόσμο, όπου θα αρχίσουν να συναντούν νέα πρόσωπα.
- § Μιλήστε με τα παιδιά σας για τη φυσιολογική σεξουαλικότητα, καθώς τα παιδιά μπορεί εύκολα να συναντήσουν ακατάλληλο ή πορνογραφικό υλικό στο Διαδίκτυο.

9 - 12 ΕΤΩΝ:

- § Δημιουργήστε έναν κατάλογο κανόνων χρήσης του Διαδικτύου στο σπίτι, με τη συμμετοχή των παιδιών σας (βλέπε κεφάλαιο: Χρήση Οικογενειακών Κανόνων).
- § Τοποθετήστε τους υπολογιστές με πρόσβαση στο Διαδίκτυο σε ανοικτό χώρο, από όπου μπορείτε εύκολα να επιβλέψετε τις δραστηριότητες του παιδιού σας, ιδίως σε παιδιά μικρότερης ηλικίας.
- § Συμβουλευτείτε τα παιδιά σας να χρησιμοποιούν ιστοσελίδες κατάλληλες για την ηλικία τους.
- § Διερευνήστε τα εργαλεία φιλτραρίσματος του υπολογιστή σας και του Διαδικτύου (όπως τα εργαλεία γονικού ελέγχου των Windows Vista, του Internet Explorer και του MSN Premium) ως συμπληρώματα, όχι υποκατάστατα, της γονικής επίβλεψης.
- § Ενθαρρύνετε τα παιδιά σας να σας ενημερώνουν εάν κάτι ή κάποιος στο Διαδίκτυο τα κάνει να νιώθουν άβολα ή τα απειλεί. Διατηρήστε την ψυχραιμία σας και υπενθυμίστε στα παιδιά σας ότι δεν θα τιμωρηθούν εάν σας ενημερώσουν για κάτι (σημαντικό είναι να μη νομίζουν τα παιδιά ότι θα τους στερήσετε το δικαίωμα χρήσης του υπολογιστή). Διαβάστε περισσότερα σχετικά με την αντιμετώπιση των κακόβουλων χρηστών και των ατόμων που χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο ως μέσο παρενόχλησης.
- § Μιλήστε με τα παιδιά σας για τους διαδικτυακούς φίλους και τις δραστηριότητές τους, όπως θα τους μιλούσατε και για τις άλλες δραστηριότητές τους.
- § Επιμείνετε ώστε τα παιδιά σας ποτέ να μη συμφωνήσουν να συναντήσουν κάποιο διαδικτυακό φίλο κατά πρόσωπο.
- § Προτρέψτε στα παιδιά σας να χρησιμοποιούν ελεγχόμενα δωμάτια συνομιλίας σε δικτυακούς χώρους για παιδιά.
- § Μάθετε στα παιδιά σας να μη δίνουν ποτέ προσωπικές πληροφορίες όταν χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τα δωμάτια συνομιλίας ή τα άμεσα μηνύματα, όταν συμπληρώνουν φόρμες εγγραφής και προσωπικά προφίλ, καθώς και όταν συμμετέχουν σε διαδικτυακούς διαγωνισμούς.
- § Μάθετε τα παιδιά σας να μη μεταφορτώνουν προγράμματα χωρίς την άδειά σας. Ίσως, να μεταφορτώσουν λογισμικό υποκλοπής ή κάποιον ιό υπολογιστή.
- § Για να μη συμμετέχει το παιδί σας σε δραστηριότητες χωρίς να το γνωρίζετε, δώστε του έναν κανονισμό χρήσης περιορισμένων δικαιωμάτων.
- § Μιλήστε στα παιδιά σας για τη διαδικτυακή πορνογραφία και καθοδηγήστε τα σε καλές τοποθεσίες σχετικά με την υγεία και τη σεξουαλικότητα.
- § Επιμείνετε να έχετε πρόσβαση στους λογαριασμούς ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και τα άμεσα μηνύματα για να βεβαιώνετε ότι το παιδί σας δεν μιλά με αγνώστους.

§ Μιλήστε στα παιδιά για την υπεύθυνη και ηθική συμπεριφορά στο Διαδίκτυο. Δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο για να διαδίδουν φήμες, να παρενοχλούν ή να απειλούν άλλους.

13 έως 17 ΕΤΩΝ:

§ Συνεργαστείτε με τους έφηβους και δημιουργήστε έναν κατάλογο κανόνων χρήσης του Διαδικτύου στο σπίτι (βλέπε κεφάλαιο: Χρήση Οικογενειακών Κανόνων). Θα πρέπει να συμπεριλάβετε τα είδη των τοποθεσιών που υπερβαίνουν τα όρια, τις ώρες χρήσης του Διαδικτύου, καθώς και οδηγίες για την επικοινωνία στο Διαδίκτυο, που περιλαμβάνει την επικοινωνία σε δωμάτια συνομιλίας.

§ Τοποθετήστε τους υπολογιστές με πρόσβαση στο Διαδίκτυο σε ανοικτό χώρο, από όπου μπορείτε εύκολα να επιβλέψετε τις δραστηριότητες του παιδιού σας, ιδίως σε παιδιά μικρότερης ηλικίας.

§ Συμβουλευτείτε τα παιδιά σας να χρησιμοποιούν φιλικά προς σε αυτά ιστοσελίδες.

§ Διερευνήστε τα εργαλεία φιλτραρίσματος του υπολογιστή σας και του Διαδικτύου (όπως τα εργαλεία γονικού ελέγχου των Windows Vista, του Internet Explorer και του MSN Premium) ως συμπληρώματα, όχι υποκατάστατα, της γονικής επίβλεψης.

§ Ενθαρρύνετε τα παιδιά σας να σας ενημερώνουν εάν κάτι ή κάποιος στο Διαδίκτυο τα κάνει να νιώθουν άβολα ή τα απειλεί. Διατηρήστε την ψυχραιμία σας και υπενθυμίστε στα παιδιά σας ότι δεν θα τιμωρηθούν εάν σας ενημερώσουν για κάτι (σημαντικό είναι να μη νομίζουν τα παιδιά ότι θα τους στερήσετε το δικαίωμα χρήσης του υπολογιστή). Διαβάστε περισσότερα σχετικά με την αντιμετώπιση των κακόβουλων χρηστών.

§ Μιλήστε στα παιδιά σας για τους διαδικτυακούς φίλους και τις δραστηριότητές τους, όπως θα τους μιλούσατε και για τους άλλους φίλους και τις δραστηριότητές τους.

§ Μιλήστε στα παιδιά σας για τον κατάλογο άμεσων μηνυμάτων και βεβαιωθείτε ότι δεν μιλούν με αγνώστους.

§ Μάθετε ποια δωμάτια συνομιλίας ή ποιες ομάδες μηνυμάτων επισκέπτονται τα παιδιά σας και με ποιους συνομιλούν στο Διαδίκτυο. Ενθαρρύνετε τα παιδιά σας να χρησιμοποιούν ελεγχόμενα δωμάτια συνομιλίας και επιμείνετε να παραμένουν στην ανοικτή περιοχή του δωματίου συνομιλίας.

§ Επιμείνετε να μη συμφωνήσουν ποτέ να συναντήσουν κάποιο διαδικτυακό φίλο κατά πρόσωπο.

§ Μάθετε στα παιδιά σας ποτέ να μη δίνουν προσωπικές πληροφορίες χωρίς την άδειά σας, όταν χρησιμοποιούν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, τα δωμάτια συνομιλίας ή τα άμεσα μηνύματα, όταν συμπληρώνουν φόρμες εγγραφής και προσωπικά προφίλ, καθώς και όταν συμμετέχουν σε διαδικτυακούς διαγωνισμούς.

§ Μάθετε στα παιδιά σας να μη μεταφορτώνουν προγράμματα, μουσικά κομμάτια ή αρχεία χωρίς την άδειά σας. Εάν μοιράζονται αρχεία ή παίρνουν κείμενο ή εικόνες από τον Ιστό, ίσως αυτό να αποτελεί παραβίαση των νόμων περί πνευματικών δικαιωμάτων.

§ Μιλήστε με το παιδί σας για τις σελίδες με ακατάλληλο περιεχόμενο και την πορνογραφία στο Διαδίκτυο και καθοδηγήστε τα προς θετικές διαδικτυακές τοποθεσίες, σχετικά με την υγεία και τη σεξουαλικότητα.

§ Προστατέψτε τα από ανεπιθύμητη αλληλογραφία. Πείτε στα παιδιά σας να μη δίνουν τη διεύθυνση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στο Διαδίκτυο, να μην απαντούν σε ανεπιθύμητη αλληλογραφία και να χρησιμοποιούν φίλτρα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

§ Μάθετε τις διαδικτυακές τοποθεσίες που επισκέπτονται συχνότερα τα παιδιά σας. Βεβαιωθείτε ότι τα παιδιά σας δεν επισκέπτονται τοποθεσίες με επιθετικό περιεχόμενο και δεν δημοσιεύουν προσωπικά δεδομένα ή φωτογραφίες τους.

§ Μάθετε στα παιδιά σας να φέρονται στο Διαδίκτυο υπεύθυνα και ηθικά. Δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο για να διαδώσουν φήμες, να παρενοχλήσουν ή να απειλήσουν άλλους.

§ Βεβαιωθείτε ότι τα παιδιά σας θα ζητήσουν την άδειά σας προτού εκτελέσουν κάποια οικονομική συναλλαγή στο Διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένης της παραγγελίας, της αγοράς ή της πώλησης κάποιου αντικειμένου.

§ Συζητήστε με τα παιδιά σας για τα τυχερά παιχνίδια στο Διαδίκτυο και τους πιθανούς κινδύνους. Υπενθυμίστε τους πως είναι παράνομο να συμμετέχουν σε τυχερά παιχνίδια στο Διαδίκτυο. (www.safeline.gr)

Συμβουλές όσο αφορά την παραπληροφόρηση :

Συμβουλές όσο αφορά την παραπληροφόρηση πρέπει να ξεκινήσουμε να δίνουμε στα παιδιά από όταν είναι μικρά. Ακόμη και παιδιά προσχολικής ηλικίας χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο γι αυτό είναι σημαντικό να τα μάθετε να διακρίνουν το γεγονός από την άποψη και να αναγνωρίζουν την προκατάληψη, την προπαγάνδα και τις τοποθεσίες που χρησιμοποιούν στερεότυπα.

Ρωτήστε τα παιδιά σας σχετικά με τις πληροφορίες που βρίσκουν στο Διαδίκτυο. Π.χ. ποιος είναι ο σκοπός της διαδικτυακής τοποθεσίας; Η ψυχαγωγία; Οι πωλήσεις; Περιέχει η τοποθεσία πληροφορίες επικοινωνίας με τον συγγραφέα ή μια ενότητα «Σχετικά με εμάς»; Η τοποθεσία έχει χορηγό κάποια συγκεκριμένη εταιρεία ή πρόσωπο ή μήπως είναι χώρος δημόσιας συζήτησης;

Βεβαιωθείτε ότι τα παιδιά σας διασταυρώνουν τις πληροφορίες που συλλέγουν από το Διαδίκτυο με πληροφορίες από άλλες πηγές. Ανατρέξτε σε άλλες διαδικτυακές τοποθεσίες ή μέσα ενημέρωσης, όπως εφημερίδες, περιοδικά και βιβλία, για να επιβεβαιώσετε τις πληροφορίες. Ζητήστε να συμβουλευούνται κι εσάς.

Ενθαρρύνετε τα παιδιά σας να χρησιμοποιούν ποικιλία πηγών, όχι απλώς το Διαδίκτυο. Πηγαίνετε τα στη βιβλιοθήκη ή προμηθευτείτε μια καλή ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια, όπως για παράδειγμα η Microsoft Encarta. Έτσι, τα παιδιά σας θα έχουν πρόσβαση σε εναλλακτικές πηγές πληροφοριών.

Διδάξτε στα παιδιά σας αποτελεσματικές τεχνικές για την εύρεση πληροφοριών στο Διαδίκτυο. Έτσι, θα βελτιωθεί σημαντικά η ικανότητά τους να βρίσκουν ποιοτικές πληροφορίες. Ένας τρόπος για να το πετύχετε αυτό είναι να ενθαρρύνετε τα παιδιά σας να χρησιμοποιούν διάφορες μηχανές αναζήτησης και όχι μόνο μία.

Συζητήστε με τα παιδιά σας σχετικά με το μίσος και τον ρατσισμό. Τα φίλτρα λογισμικού μπορούν να αποκλείσουν ορισμένα από αυτά τα είδη υλικού. Τα παιδιά σας, ωστόσο, θα πρέπει να μάθουν για τον ρατσισμό και τα διεθνή γεγονότα, ώστε να μπορούν να αναγνωρίζουν το εμπαθέδες περιεχόμενο *(www.safeline.gr)*

Τέλος η εποπτεία θα πρέπει να ασκηθεί και στις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών Ίντερνετ, τα λεγόμενα Internet cafe. Οι συγκεκριμένοι επιχειρηματίες θα πρέπει να ενημερωθούν κατάλληλα, με τρόπους που ήδη έχουμε αναφέρει, για τα συμπτώματα που εμφανίζουν εθισμένα από το διαδίκτυο άτομα, τους τρόπους χειρισμού τέτοιων ατόμων και τους εξειδικευμένους εκείνους ανθρώπους στους οποίους θα πρέπει να προστρέξουν για να βοηθήσουν τους ασθενείς από τον εθισμό. Πέραν όμως αυτού, εκτιμούμε ότι θα πρέπει να οριστούν τέτοιες διαδικασίες που να επιβάλλουν στους επιχειρηματίες αυτούς, τουλάχιστον να απομακρύνουν από τους χώρους παροχής σύνδεσης με το διαδίκτυο, τουλάχιστον τα ανήλικα άτομα, μετά την πάροδο κάποιας ορισμένης χρονικής διάρκειας παραμονής στον χώρο αυτό. Θα στοχεύσει ένα τέτοιο μέτρο στην απαλοιφή φαινομένων, όπου ανήλικοι

έφηβοι παραμένουν σε χώρους internet cafe για περισσότερο ακόμα και από δώδεκα συνεχόμενες ώρες, χωρίς τροφή και νερό, όπως κατά καιρούς συμβαίνει.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Χρήσιμες Ιστοσελίδες

ins@fe www.saferinternet.org: Το Insafe είναι ένα δίκτυο που αποτελείται από εθνικούς κόμβους, που συντονίζουν την ενημέρωση για την ασφάλεια στο Ιντερνέτ στην Ευρώπη.

ins@fe.gr www.saferinternet.gr: Ο Ελληνικός εθνικός κόμβος ενημέρωσης για την ασφάλεια στο Ιντερνέτ.

www.net-consumers.org: Ενημέρωση ασφαλείας καταναλωτών στο Ιντερνέτ.

www.educaunet.org: Εκπαιδευτικό πρόγραμμα προσέγγισης των ρίσκων που σχετίζονται με τη χρήση του Ιντερνέτ.

www.safer-internet.net: Συστήνουν ένα Ευρωπαϊκό δίκτυο για την προαγωγή της ενημέρωσης με στόχο την προστασία των παιδιών και εφήβων, που χρησιμοποιούν το Ιντερνέτ.

www.saftonline.org: Ενημερώνει για τις προοπτικές αλλά και για τους κινδύνους του Ιντερνέτ για τους νέους και τα παιδιά.

www.sifkal.org: Ασφαλέστερο Ιντερνέτ για τη γνώση και τη ζωή.

www.besafeonline.org: Για Ασφαλέστερη χρήση των υπηρεσιών του Ιντερνέτ.

www.ofsi.org: Παρατηρητήριο για την ασφαλέστερη χρήση του Ιντερνέτ: ένας κοινός εικονικός τόπος όπου οι γονείς, οι δάσκαλοι, οι βιβλιοθηκονόμοι, οι αρχές αλλά και οποιοσδήποτε από εσάς μπορεί να βρει χρήσιμες και ενδιαφέρουσες πληροφορίες για την ασφαλή χρήση του Ιντερνέτ.

www.chatdanger.com: Συμβουλές για το πώς να είστε ασφαλείς σε χώρους συνομιλίας (στα Αγγλικά).

www.thinkuknow.co.uk: Πληροφορίες για το πώς να είστε ασφαλείς, ενώ διασκεδάσετε στο Ιντερνέτ (στα Αγγλικά).

www.fkbko.co.uk: Συμβουλές Ασφάλειας στο Ιντερνέτ για παιδιά σχετικά με χώρους συνομιλίας, τη χρήση e-mail, για τον Παγκόσμιο Ιστό και για κινητά τηλέφωνα (στα Αγγλικά).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Ερωτηματολόγιο

1. Ποιο είναι το φύλλο σας ;

- Αρσενικό
- Θηλυκό

2. Ποια είναι η ηλικία σας;

- Κάτω από 16
- 16 – 18
- 18 – 20
- Πάνω από 20

3. Ποια είναι η οικονομική κατάστασή σας;

- Καλή
- Μέτρια
- Κακή

4. Ποίο είναι το επίπεδο σπουδών σας;

- Μαθητής Γυμνασίου
- Μαθητής Λυκείου

5. Γνωρίζετε τι ακριβώς είναι το Internet (Διαδίκτυο);

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

6. Συνδέεστε με το Internet ;

- ΝΑΙ
- ΌΧΙ

7. Πόσα χρόνια συνδέεστε στο Internet;

- Πριν το 2002
- 2002-06

- 2006-07
- Μετά το 2007

8.Χρησιμοποιείτε Ηλεκτρονικό Υπολογιστή, για οποιοδήποτε λόγο (π.χ. επεξεργασία δεδομένων ή κειμένων, αναζήτηση πληροφοριών, ψυχαγωγία);

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

9. Πως συνδέεστε στο Internet;

- Μόνο από το σπίτι
- Internet καφέ
- Άλλο .....

10. Πόσο συχνά συνδέεστε στο Internet;

- Σχεδόν καθημερινά
- Λίγες φορές την βδομάδα
- Λίγες φορές το μήνα
- Άλλο .....

11.Πιστεύετε ότι πρέπει να υπάρχουν απαγορευμένες ζώνες στο Internet για παιδιά της προεφηβικής ηλικίας & εφηβικής ηλικίας (7 - 14 ετών & 14-18);

- ΝΑΙ
- ΟΧΙ

**12. Επιλέξτε τι από τα παρακάτω θεωρείτε ότι :
Η συστηματική ενασχόληση με το Internet**

- Εθίζει το χρήστη στην εικόνα.
- Ενσωματώνει την πληροφορία σε "οθόνες" που εντυπωσιάζουν από τις γραφικές απεικονίσεις και προκαλεί εξάρτηση.
- Δίνει σημαντικές πληροφορίες
- Κανένα από τα παραπάνω

=== ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΟ ΧΡΟΝΟ ΣΑΣ! =

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Βιβλιογραφία

- 1.Βρέτταρος Γιάννης, Νίκη Γιαννοπούλου, Δημήτρης Κουρεμένος, Στέλιος Κουρεμένος . (2004) . « Η μάθηση μέσω Διαδικτύου Η/Υ και του Κυβερνοχώρου – Νέες μορφές διάδοσης της γνώσης » . Αθήνα : Κλειδάριθμος
2. Γιακουμάτου Τερέζα, Νικολαΐδου Σοφία, (2001) . «Διαδίκτυο και διδασκαλία » . Αθήνα: Κέδρος.
- 3.Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος,(2006) . « Έρευνα χρήσης τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας από τα νοικοκυριά » . www.statistics.gr
- 4.Ιωαννίδης Α. (2004) «Μεθοδολογία Έρευνας»: εκδόσεις Τμήμα Οικονομικών Επιστημών Πανεπιστημίου Μακεδονίας
- 5.Ιντερνός Π. Σπυρίδων, (1996) . « Το Δίκτυο Internet & η χρήση του Παγκοσμίως » . Πτυχιακή Εργασία .Τμήμα : Διοίκησης & Οικονομίας . Α.Τ.Ε.Ι Πατρών
- 6.Κούρτη Ευαγγελία, (2003) . « Η επικοινωνία στο Διαδίκτυο » . Αθήνα : Ελληνικά Γράμματα
- 7.Καϊμάκη Βάλια, (1997) . « Αμφίδρομη επικοινωνία εντύπων Μ.Μ.Ε και Internet » . Αθήνα: Παπασωτηρίου
- 8.Κιούπης Δημήτριος, (1999). « Ποινικό δίκαιο και Internet » . Αθήνα: Σακούλας
- 9.Κυριαζή Ν. (1998), «Η Κοινωνιολογική Έρευνα», Ελληνικές Επιστημονικές Εκδόσεις, Αθήνα.
10. Κιόχος Πέτρος (2002) «Στατιστική»: εκδόσεις Interbooks
- 11.Παπαδημητρίου Χ. Χρίστος,(2004) . « Ισόβια στο Internet : απόψεις για το Internet την επιστήμη και όλα τα υπόλοιπα » . Αθήνα : Καστανιώτης

- 12.Μπαλτσός Κων/νος . « Το Internet ως πηγή Πληροφοριών » . Πτυχιακή Εργασία .Τμήμα : Διοίκησης Επιχειρήσεων . Σχολή : Διοίκησης & Οικονομίας . Α.Τ.Ε.Ι Πατρών
- 13.Μπαμπινιώτης Γεώργιος Δ. (1998) . « Λεξικό Νέας Ελληνικής » . Αθήνα : Κέντρο Λεξικολογίας
- 14.Μπαρλής Σπυρίδων Λιαράκου Ερικήτη , , (2006) . « Ασφάλεια στο Διαδίκτυο : Τεχνικές κρυπτογράφησης και ασφάλεια δεδομένων στις ηλεκτρονικές συναλλαγές » Πτυχιακή Εργασία .Τμήμα Λογιστικής , Α.Τ.Ε.Ι Πατρών .
- 15.Μπουντουρίδης, Μωσής Α. (1999). « Κοινωνικές Μελέτες της Επιστήμης » . «Κοινωνικές & Πολιτικές Διαστάσεις της Τεχνολογίας» .
- 16.Μπουντουρίδης, Μωσής Α. (1999) . « Internet και Κοινωνία » . Συνέδριο με θέμα «Τεχνολογίες της πληροφορίας και του Internet," Νήσος Κεφαλονιά, Ελλάδα, Σεπτέμβριος 11-12, 1999.
- 17.Σαρτσετάκης Σ. Νεκτάριος, (1998) . « Η ηθική στο Internet – Τα δικαιώματα στο Διαδίκτυο » .Αθήνα : Παπασωτηρίου
- 18.Σαχίνη Α – Καρδάση,(2004) .« Μεθοδολογία Έρευνας –εφαρμογές στο χώρο της Υγείας» Αθήνα : Ιατρικές εκδόσεις ΜΕΠΕ
- 19.Τσουρβάκας Γεώργιος , (2006) . «Internet & Οικογένεια » . Μελέτη του Ινστιτούτου Επικοινωνίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
- 20.Cohen L. and Manion L.(1997), «Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας», εκδ. Έκφραση, Αθήνα.

ΑΡΘΡΑ ΑΠΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ- ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- 1.Ναλμάντης Σ. Κων/νος, (2007) . « Η Μανία της κατάχρησης του Internet έρχεται διαμέσου Κατάθλιψης » .koelner stadt Anzeiger . 24/07/ 07 <http://www.tetradio.gr>
- 2.ΕπιτήδειοςΓιώργος,(2000).«Internet&Εκπαίδευση» περιοδικό interbiz, 16/01/02 <http://www.eeei.gr/interbiz/articles/onlinedu.htm>

3.Σπυροπούλου Λιάνα, (2008) . « Η κατάχρηση του Internet φέρνει τον εθισμό» .18/01/00
[.http://www.enet.gr2008](http://www.enet.gr2008)

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Jouce M.Hawlcins, Allen Robert 1991. The oxford encyclopedic English Dictionary .
Elarendonpr Ess Oxford .

INTERNET

1.Dissabled people working in new internet jobs, (2008) Internet & Άτομα με Ειδικές
Ανάγκες . [.http:// www.mentor.gr](http://www.mentor.gr)

2.Internet & Κοινωνική Εργασία.22/05/07
[http: //www. Social work.gr](http://www.Socialwork.gr)

3.Μορφές & χαρακτηριστικά χρηστών . 29/08/07
[http:// www.pacif.jou.Auth.gr](http://www.pacif.jou.Auth.gr)

4.Βιβλιοθήκες & Διαδίκτυο . 29/08/07
[http: //www.saferinternet.gr](http://www.saferinternet.gr)

5.Εθισμός στο Διαδίκτυο . 21/01/08
[http: //www.paideia.gr](http://www.paideia.gr)

6.ΥΠΕΘ – Κοινωνία της Πληροφορίας .
[http: //www.Infosociety.gr](http://www.Infosociety.gr)

7.Ενδιαφέροντα & ηλικίες . 29/08/07
[http:// www.seferinternet.gr](http://www.seferinternet.gr)

8. Ισχυρό ναρκωτικό η κατάχρηση του Internet. 2008
<http://katathlipsi.gr/>

9. [http:// www.easy-learn.gr](http://www.easy-learn.gr)
10. [http:// www.lipteipat.gr](http://www.lipteipat.gr)
11. [http:// www.safeline.gr](http://www.safeline.gr)
12. [http:// www.payfinder.gr](http://www.payfinder.gr)
13. [http:// www.rcls.org/seartch.com](http://www.rcls.org/seartch.com)
14. <http://www.e-crime.grDictionary.htm>
15. <http://www.internetkids.gr/content/view/45/53/>.

